

POGOVOR Z ŽUPANOM MAG. JANEZOM ŽAKLJEM

ŠPORTNA DVORANA

Dela dobro potekajo in izvajalec obljublja končanje konec januarja 2020, kar je pred dogovorjenim rokom.

4 | GOSPODARSTVO

ALPINA – DIREKTOR BOJAN GANTAR JE ODŠEL NA DUTB

27. maja je bil začasnega direktorja imenovan Gregor Krajnc. Je optimist in verjame v Alpino, ki ji napoveduje svetlo prihodnost.

8 | ARHITEKTURA

ŽIRI SO IZGUBILE DUŠO

Častna občanka ddr. Marija Stanonik opozarja na urbanistično razpuščenost.

20 | CIVILNA ZAŠČITA

REGIJSKO PREVERJANJE USPOSOBLJENOSTI

Ekipe iz Gorenjske so se pomerile v nudenju prve pomoči ob naravnih in drugih nesrečah.

22 |

WWW.ZIRI.SI

3₉

žirovske STOPINJE

GLASILO OBČINE ŽIRI

JUNIJ 2019

ŠTEVILKA 3 LETO 9

NAKLADA 1800 IZVODOV

ŽIROVSKE STOPINJE

Glasilo Občine Žiri
Loška cesta 1
4226 ŽIRI
www.ziri.si

ODGOVORNA UREDNICA

Jožica Kacin
jozi.kacin@siol.net
T: 031 309 672

POMOČNICA UREDNICE

Maja Justin Jerman

ČLANI:

Amadea Jesenovec
Milena Miklavčič
Andrej Praznik

STROKOVNI SODELAVCI

Srečo Gaber
Rok Klemenčič
Gregor Mlinar
Tanja Mlinar

OGLASNO TRŽENJE

Gregor Mlinar
gregor.mlinar@ziri.si
T: 04 50 50 700

LEKTORICA

Tjaša Benedičič

OBLIKOVANJE IN RAČUNALNIŠKI PRELOM

Darjan Kacin

TISK

Medium, d. o. o., Žirovnica

NAKLADA

1800 izvodov

Glasilo Žirovske stopinje je vpisano v razvid medijev pod zaporedno številko 1719. Glasilo izhaja šestkrat letno. Brezplačno ga prejmejo vsa gospodinjstva v občini Žiri. Uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja besedil glede na tehnične in materialne možnosti ter v skladu z uredniško politiko. Avtorji člankov in fotografij osebno odgovarjajo za njihovo verodostojnost in vsebino. Objavljeno je last glasila. Brez pisnega soglasja uredništva je prepovedana reprodukcija, distribucija, predelava ali dajanje avtorskih del in njihovih prispevkov.

ISSN 2591-0779

SLIKA NA NASLOVNICI

ODRAZ KRHKEGA SVETA
Gregor Žakelj

Gregor Žakelj – eden najuspešnejših slovenskih oblikovalcev, ki ustvarja za najvidnejša domača in tuja podjetja in si včasih vzame čas tudi za risbo. Risbo na naslovnici je naslovil Odras krhkega sveta – razpet med manipulativnim družbenim odnosom in bruhanjem skrhanih informacij. Sodi v zbirko risb in kolažev, s katero bo zaznamoval že dvajset let svojega ustvarjanja.

Maja Justin Jerman

PONEDELJEK

Jožica Kacin, urednica

Bil je ponedeljek, 19. decembra 2011, ko je izšla prva številka občinskega glasila. Pri izbiri imena je sodelovalo veliko občanov, končno besedo je imel župan mag. Janez Žakelj, ki se je med dvema predlogoma odločil za Žirovske stopinje.

Na začetku so bile kot drobceno dete, toda otrok raste in raslo je tudi glasilo ter z njim vsi, ki smo bili vpeti v delo.

Žirovske stopinje smo pospremili v svet s pesmijo Kajetana Koviča Bela pravljica. Dobrodošlico jim je zaželela tudi častna občanka ddr. Marija Stanonik. Med drugim je napisala: *»Koraki mojih žirovskih rojakov naj bodo zanesljivi in varni, pa naj vodijo v širni svet ali se vračajo v topel dom. Moja srčna želja je: da bi kot punčico svojega očesa varovali domačo dediščino, jezik in kulturo. Nihče drug tega ne more storiti namesto nas. To nas dela prepoznavne v množici. Če bomo cenili sebe in svoje, bomo enako ravnali z drugimi. Če bomo cenili sebe, nas bodo cenili tudi drugi.«*

Marija Stanonik se oglašča tudi v tokratnih Žirovskih stopinjah. Opominja na izgubo žirovske vedute in užaloščeno ugotavlja, da so Žiri izgubile dušo.

Del žirovske duše so tudi Žirovske stopinje. Urednica in Rok Klemenčič sva edina, ki vztrajava in hodiva z njimi že skoraj devet let. V tem času sta bila imenovana dva uredniška odbora. Najmanj sreče pri izbiri kandidatov je imela SDS, saj so se njeni člani pogosto menjali. Tudi od 22. januarja 2016, odkar je njihova predstavnica Milena Miklavčič, se stanje ni izboljšalo, saj Milena ni sodelovala pri delu odbora. Veseli pa smo, da se nam je oktobra 2012 pridružila Maja Justin Jerman, ki je bila kasneje imenovana tudi za pomočnico urednice in ki je z urejanjem stalnih rubrik, pisanjem in predlogi veliko prispevala h kakovosti in pestrosti glasila. Omeniti moram še Srečo Gabra, ki je več kot odlično skrbel za športne objave in bil najzanesljivejši sodelavec. Nepogrešljiva je tudi Tanja Mlinar. Njene fotografije so bile v vsaki številki, velikokrat pa beremo tudi njene preproste in smiselno urejene prispevke. Oblikovno je Žirovske stopinje zasnoval in do vključno februarja 2016 pripravil za tisk oblikovalec in arhitekt Aleš Kacin, nato pa je njegovo delo prevzel diplomirani medijski komunikolog Darjan Kacin. Lektorica, ki je sodelovala tudi s strokovnimi in drugimi prispevki, je bila do vključno septembra 2017 mag. Anka Tušek, od novembra 2017 dalje pa je za jezikovni pregled skrbela Tjaša Benedičič. Vsem iskrena hvala. Tako smo na tisoč tristo petdesetih straneh (številka ne vsebuje oglasnega dela) izdali štiriinštirideset številčk Žirovskih stopinj. Sodelovalo je tristo osemdeset različnih avtorjev besedil in več kot dvesto fotografov. To kaže, da smo Stopinje vzeli za svoje in da smo jih imeli radi, da so bile zares žirovske.

Zdaj pa se v obliki in sestavi, kot smo je bili vajeni, poslavljajo. Formalne razloge je navedel župan mag. Janez Žakelj v intervjuju in jih ne bom ponavljala. Se pa člani uredniškega odbora in tudi številni občani sprašujemo, če se ne bi stvar dala urediti drugače. Mislimo, da ni bilo ne želje ne volje za iskanje bolj sprejemljivih rešitev.

Bo tudi v Žireh začela prevladovati politika in ne delo za skupno dobro, česar do zdaj nismo bili vajeni?

Stopinje so trdno stopale po različnih področjih, se odpravile v svet in se vračale v domače zavetje, se uspešno izogibale čerem, o katerih javno niti nismo govorili. V vsej svoji krhkosti in veličini so tako prišle do brezpotja. In če ni poti in ne morejo nadaljevati v začrtani smeri je prav, da ponosno in s pokončno držo končajo svoje potovanje. Bil je ponedeljek, 19. decembra 2011. Danes je ponedeljek, 17. junija 2019. Iskrena hvala vsem, ki ste kakorkoli sooblikovali Žirovske stopinje. Bil vas je veliko. Rezultati govorijo sami in bodo ostali, pa naj se zgodi karkoli. Srečno! •

KAZALO

- 02 PONEDELJEK
- 03 SPOŠTOVANE ŽIROVKE IN ŽIROVCI!
- 04 POGOVOR Z ŽUPANOM MAG. JANEZOM ŽAKLJEM
- 06 S SEJE OBČINSKEGA SVETA
- 07 ŽIVIMO ŽIRI
- 08 GREGOR KRAJNC NOV ZAČASNI DIREKTOR ALPINE
- 08 GREGOR ŽAKELJ – AVTOR NASLOVNICE
- 09 UMETNIŠKA ODISEJA(DA) TOMAŽA KRŽIŠNIKA
- 10 13. SLOVENSKI KLEKLJARSKI DNEVI
- 11 KLEKLJARSKI RECITAL TONČKE STANONIK
- 11 RAZSTAVA OKROGLIH SLADIC
- 12 ŽIROVSKI BESEDNJAK
- 12 BLAŽU FRELIHU PRVA NAGRADA
- 13 VOLITVE V EVROPSKI PARLAMENT 2019 V ŽIREH
- 13 DOGODKI V JUNIJU IN JULIJU
- 14 OBČINSKA PRIZNANJA 2018
- 19 RECEPT ZA VLOŽENE BUČKE V KISU
- 20 STAVBARSTVO BREZ POSLUHA ALI ŽIRI SO IZGUBILE DUŠO
- 21 PRIHODNOST ZA PRETEKLOST – PRETEKLOST ZA PRIHODNOST
- 22 REGIJSKO PREVERJANJE USPOSOBLJENOSTI EKIP PRVE POMOČI
- 24 KOPRIVNIK – VAS NA ROBU
- 25 LOJZETU GOSTIŠI V SPOMIN
- 26 TURISTIČNO DRUŠTVO ŽIROVSKI VRH
- 27 JUTIN DAN NA VRTU KRŽIŠNIK
- 27 KRAJINE MAJE ŠUBIC V GALERIJU V ZVONIKU
- 28 KONCERT MOŠKEGA PEVSKEGA ZBORA
- 28 PIONIRKE PGD DOBRAČEVA DRŽAVNE PODPRVAKINJE
- 29 S SLOVARJEM PO PLANINSKIH POTEH
- 30 40 LET OD VZPONA PRVIH SLOVENCEV NA MOUNT EVEREST
- 30 TRIDESET LET BLAGOVNICE
- 31 NOČ KNJIGE V OSNOVNI ŠOLI
- 32 KUHAMO Z GLAVO
- 32 KRUVOV KIPNIK Z OREHI
- 32 KAKOR KAMEN KOST (BETON) IN KALLANOVA BARBARA NA VISOKEM ...
- 33 NA OBISKU PRI SKUPINI ZA SAMOPOMOČ
- 34 MARTIN KR PAN
- 34 ZLATA PRIZNANJA OSNOVNOŠOLCEV
- 34 USPEHE IZ OSNOVNE ŠOLE USPEŠNO NADALJUJEJO TUDI KOT DIJAKI
- 35 KAKOVOST DELA V NOGOMETNEM KLUBU PREPOZNALA TUDI NOGOMETNA ZVEZA SLOVENIJE
- 36 V RAČEVI TRISTO OSEMDESET MOTORISTOV
- 36 PRAZNIK SKOKOV Z VEČERNO TEKMO
- 37 TOMAŽ CANKAR SE NAVDUŠUJE NAD PUSTOLOVSKIMI TEKI IN NARAVO
- 38 KATJA PIVK PO ŠTIRIH TEKMAH DRUGA
- 38 ŽIROVSKI KOLESARSKI KROG POLNOLETEN
- 39 KARATEISTI DRŽAVNI PRVAKI
- 39 MLADI KOŠARKARSKI VITEZI
- 40 ŠPORTNE NOVIČKE
- 41 VIKENDA ŠPORTA V NARAVI
- 41 TEČAJ ŠIVANJA IN NORDIJSKE HOJE
- 42 ZDRAVSTVENO OSKRBO SMO PREMAKNILI NA VIŠJO RAVEN
- 42 Z EVROPSKIM PROJEKTOM SKUM VEČ UMETNOSTI PRI POUKU IN IZVEN NJEGA
- 43 SKOZI OČI BEGUNCA
- 43 PROSTORSKI AKTI
- 44 JEZIKOVNE ZANIMIVOSTI
- 45 ČENSTOHOVA, AUSCHWITZ, KRAKOV
- 46 VEČNO MLADI IN LEPI
- 47 IRENA JEREB FILIPIČ
- 47 RISTO VERBIČ
- 48 DOGODKI V SLIKAH

SPOŠTOVANE ŽIROVKE IN ŽIROVCI! mag. Janez Žakelj, župan

Urednica Joži mi je za to številko Žirovskih stopinj poslala izčrpna vprašanja za intervju, zato je uvodnik lahko malo krajši. Saj je prav, da Žirovske stopinje ponujajo raznolike informacije.

Končno smo dočakali bolj vroče dni. K povečani vročini delno prispeva tudi konec šole, ki ga poleg šolarjev čutimo tudi starši. K sreči se bodo kmalu začele počitnice. Najprej za devetošolce, potem pa še za vse druge. In počitnice so prav tako pomembne kot sama šola. To je čas, da se vsi spočijemo in si nabereemo novih moči.

Tudi na lokalni politični sceni so se zadeve nekoliko razgrele. Po vroči proračunski razpravi smo bili tokrat priča vroči razpravi o tem, kdaj in kako zaposlovati. Kot vedno se je tudi tokrat našla rešitev, ki bo omogočila, da bomo na občini lahko izpeljali tudi projekte, za katere so na razpolago dodatna finančna sredstva Evrope in države. Zagotovo pa bo treba opraviti kak dodaten pogovor in še kdaj uskladiti želje in možnosti. Glede volje občank in občanov je zame še vedno glavni dokument sprejeta strategija razvoja, saj so bile v njej prioritete Žirovcev jasno ugotovljene.

Po uspešnih klekljarskih dnevih s krasnimi razstavami se je končal zelo uspešen moto zbor, ki je v Žiri privabil rekordno število obiskovalcev, predvsem pa tujih motoristov. Čestitke organizatorjem za odlično izpeljavo prireditve. Prepričan sem, da je to dobra promocija za še več avtodomov, ki se ustavijo v Pustotniku. V preteklem mandatu je bilo za urejanje tega dela degradiranega zemljišča kar veliko nasprotovanja. Dober obisk pa jasno kaže, da je bila naša odločitev pravilna. Sedaj so na vrsti tisti, ki bi lahko od teh obiskovalcev kar največ iztržili.

Junij bo v Žireh ponudil še veliko dogodkov, zato sem prepričan, da se bo za vsakega kaj našlo. Poleg tega pa nam vsem ostajajo še hladna in čista Sora ter lepi, zeleni gozdovi, ki kar vabijo na pohode, kolesarjenje in druženje. •

POGOVOR Z ŽUPANOM MAG. JANEZOM ŽAKLJEM

Jožica Kacin

V prejšnjih dveh številkah glasila so bili predstavljeni občinski svetniki. Sledi pogovor z županom mag. Janezom Žakljem, ki tokrat že tretjič vodi našo občino. V prvem mandatu (2010–2014) je nasledil Bojana Starmana, ki je bil župan štiri mandate. Na volitvah leta 2010 se je za župana potegovalo sedem kandidatov. Janez Žakelj je bil izvoljen v drugem krogu, ko je premagal Milana Oblaka iz SDS. Na volitvah pred štirimi leti Janez Žakelj ni imel protikandidata, lani pa se je v boj za županski stolček podal še predsednik občinskega odbora SDS Andrej Poljanšek. Janez Žakelj je dobil 66,10 odstotka glasov.

Novembra 2014, ko ste bili izvoljeni za drugi mandat, smo vas vprašali, zakaj ste se odločili za ponovno kandidaturo. Tokrat vprašanje ponavljamo s pripombo, da smo pred štirimi leti to vsi pričakovali, zdaj pa smo bili občani nekoliko razdvojeni. Nekajkrat se je slišalo in celo bralo vaše izjave, da ne boste več kandidirali.

Res sem razmišljal tudi o tem, da bi ne kandidiral, a to je sedaj za nami. Izvoljen sem za tretji mandat in delamo s polno paro in to uspešno. Dvorana bo kmalu gotova, vse vpadnice pridobivajo novo podobo, dom starejših ...

Tokrat ste imeli le enega nasprotnika. Andrej Poljanšek iz stranke SDS je zaposlen na občini. Poljanšek že kot dolgoletni uslužbenec občine do potankosti pozna delo in dogodke. Je bila zaradi tega volilna kampanja težja oziroma kakšno je vajino sodelovanje, saj sta bila tekmeča, po vaši zmagi pa običajna sodelavca?

V drugem mandatu nisem imel nobenega nasprotnika, v prvem pa nas je bilo sedem. Tako pač je v politiki in najbrž je prav tako. Če greš v kuhinjo moraš pričakovati, da te bo tudi kdaj speklo. S sodelavcem Andrejem imava sicer nekaj različnih pogledov na vodenje občine, je pa odličen delavec na svojem področju in tudi naprej odlično sodelujeva.

Ste zadovoljni z izidom lokalnih volitev?

Seveda sem zadovoljen, ljudje imamo vedno prav. In tudi sodelovanje je predvsem odvisno od ljudi, ki so izvoljeni. Tukaj bi si kdaj želel bolj odprte poglede na to, kdo je zmagovalec. Sem se pa v zadnjih letih naučil, da je možno prav vse.

Za vami je že šest sej občinskega sveta. V Žireh do zdaj ni bilo večjih razprtij, nekako smo imeli občutek, da so izvoljeni in imenovani predstavniki znali preseči strankarske interese in delovati v dobro kraja in občanov. Imate občutek, da se

bo tako nadaljevalo tudi v tem mandatu?

Žal ima v tem mandatu Neodvisna lista za napredek Žirov velike apetite že od samega začetka, tako da lahko rečem, da nimam koalicije, kot je nisem imel do sedaj, imam pa opozicijo. Malo sem že gledal v slovar, kaj pomeni pomagati. Občutek imam namreč, da prav neodvisni skušajo pomagati tako, da mi mečejo polena pod noge. Tudi to je neke vrste pomoč, saj je potrebno skakati tam, kjer so nastavljene prepreke. Upam, da bomo počasi umirili žogico in spet gledali na dobro za vse občane.

V prejšnjih dveh mandatih ste imenovali dva podžupana. Tokrat se niste odločili za to potezo.

Za imenovanje podžupana je še čas. Zdi se mi prav, da dobro spoznam delo vseh svetnic in svetnikov in se potem odločim. Za svoje sodelavce imam rad ljudi, na katere se lahko zanesem.

V pomoč pri odločanju in za večjo transparentnost dela občine so tudi komisije in drugi imenovani občinski organi. Ste zadovoljni z njihovim delom?

Stalna delovna telesa so imenovana, poleg tega tudi nekaj drugih komisij, predvsem za spremljanje investicij in za delitev sredstev po razpisih. Delo poteka transparentno, člani komisij pa dobro opravljajo svoje delo.

Občine ne vodi le župan. Zaposleni v občinski upravi so pomemben člen za doseganje rezultatov. Imate dobre sodelavce?

Poleg župana, ki bolj usmerja delo, je za vodenje zelo pomemben dober direktor. Matija Podobnik ima res veliko izkušenj in odlično skrbi, da so naloge opravljene. Ker je zaposlenih malo, je prav vsak sodelavec še bolj pomemben. Res lahko rečem, da odlično opravljajo svoje delo in da je tudi sodelovanje na visoki ravni.

Koliko je zaposlenih na občini in koliko novih moči je prišlo v času vašega žu-

panovanja. Ali v prihodnosti načrtujete dodatne zaposlitve?

Na občini in režijskem obratu je skupaj zaposlenih štirinajst oseb. V zadnjih devetih letih je bila dodatno zaposlena ena oseba, komunalni delavki pa smo iz pogodbenega dela spremenili razmerje v polovično zaposlitev. Delovnih nalog je vedno več, prav tako projektov, zato predvidevamo jeseni zaposliti dodatno osebo, ki bo skrbela za novo športno dvorano in za nekaj projektov, za katere trenutno nimamo pokritja (projekti za starejše, projekt centra mesta, projekt novih kolesarskih poti, nekateri CLLD /lokalni razvoj/ projekti ...). V prihodnjem letu sta načrtovani zaposlitvi hišnika in čistilke za novo športno dvorano.

Kot župan morate usklajevati različne interese. Na eni strani je delo občinske uprave, na drugi sodelovanje z od občanov izvoljenimi predstavniki kot so občinski svet, odbori, komisije, pa tudi državne institucije, sosednje občine, občani. Kako usklajujete vse to in kakšen župan ste?

Želja in interesov je veliko, nekateri se izražajo močneje kot drugi, zato je delo župana nedvomno zahtevno. O tem, kakšen župan sem, je bolje povprašati občane. Vedno je nekaj ljudi nezadovoljnih in so praviloma glasnejši. Del odgovora na vprašanje pa da rezultat na volitvah. Dvotretjinska podpora je predvsem obveza, da se bom tudi v tem mandatu trudil delati tako, da bo od rezultatov imelo korist čim več občank in občanov.

Se občani pogosto obračajo na vas in kako ustrezete njihovim željam in pobudam?

Ljudje pridejo do mene s problemi, imajo zelo različne želje, zahteve in pobude. Vsem prislusnem, najtežje pa mi je, ko vem, da ni prave rešitve.

V pogovoru pred štirimi leti je beseda tekla o medgeneracijskem centru, telovadnici, centru Žirov, cestah, internetu, zdravstvu, gasilstvu, gospodarstvu.▶

Ponekod stanje napreduje, drugod problematika ostaja. Kaj si štejete v obeh oziroma sedaj že začetku tretjega mandatih za največji uspeh?

Za največji uspeh imam poleg bistvenega izboljšanja zdravstvene oskrbe, začetka gradnje obvoznice pa športne dvorane pridobitev investitorja za dom starejših in pridobitev koncesije, ki je zahtevala veliko aktivnosti in truda.

Kje je bilo storjenega premalo in kje so vzroki za to?

Žal mi je, da sem pri projektu ureditve centra preveč poslušal druge. Trenutno zaradi preveč odprtih projektov še nismo naročili priprave načrtov, a bomo to naredili v prihodnje. Več bo treba storiti za obnovo nekaterih cest in ulic, ki so v slabem stanju. Letos bomo pripravljali potrebno dokumentacijo. Več pozornosti bi morali posvetiti nagrajevanju najboljših solarjev in študentov ter spodbujanju prostovoljstva ...

Kako potekajo dela pri športni dvorani?

Dela potekajo hitro in dobro, glavni izvajalec obljublja dokončanje del konec januarja prihodnje leto, pred planiranim datumom, ki je bil junij 2020. Vsekakor računam, da bo dvorana v uporabi v šolskem letu 2020/21.

Nekateri pri gradnji športne dvorane, ki spada pod osnovno šolo, ki jo vodi vaš brat Marijan Žakelj, omenjajo tudi sorodstvene vezi. Kaj pravite na to?

Ko sem nastopil svoj prvi mandat, je občinski svet sprejemal dokument preveritve prostorskih možnosti za gradnjo dvorane. Od takrat je potekalo načrtovanje v dokaj širokem krogu ljudi, ki so spremljali projektiranje. V vsem tem času nisem slišal nobenega pomisleka, da dvorane ne bi potrebovali, razen enkrat, ko je svetnica Ida Filipič Pečelin spraševala o možnosti za uporabo Partizana namesto novogradnje. Marijan je brez dvoma moj brat in ravnatelj osnovne šole, ki jo odlično vodi. Vse ostalo so gostilniške debate, ki sodijo za šank.

V kakšni fazi je medgeneracijsko središče?

Medgeneracijsko središče je v fazi načrtovanja in pridobivanja potrebne dokumentacije. Jeseni naj bi se začela gradnja.

Uspešni smo tudi pri obnovi cest. Krožišče pri Petrolu je končano, potekajo dela na cesti med Žirmi in Rovtami v Sopovtu. Kdaj lahko pričakujemo nadaljevanje pri najbolj kritičnem ovinku

na Selu?

Naše dolgoletno delo in konstruktivno sodelovanje z Družbo za razvoj infrastrukture (DRI) sta nedvomno obrodila sadove. Dela na ovinku Pr' Cenet se bodo začela v kratkem, načrt za celoten odsek z odcepom proti Jarčji Dolini je v projektiranju. Če bo vse po dogovorih, naj bi prihodnje leto izbrali izvajalca in izvedli še ta najbolj kritični odsek ceste proti Škofji Loki.

Kako kaže z obvoznico v industrijsko cono?

Na obvoznici je trenutno za izvedbo pripravljen odsek proti Logatcu, za katerega mora direkcija odkupiti štiri manjkajoča zemljišča. Za industrijsko cono je Občina Žiri naročila idejni projekt, ki je pripravljen. Ko bo projekt recenziran, bo država naročila izvedbene načrte in začela z odkupi potrebnih zemljišč.

Zgoraj naštetu so državni projekti, vemo pa, da imamo slabo urjene in dokaj nevarne odseke v naselju. Svetniki so v Stopinjah omenjali cesto Pod griči, Dobračevsko ulico in še kaj. Tudi svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu opozarja na kritične točke.

Za cesto Pod griči so bili pred kratkim naročeni projekti, ti se pripravljajo tudi za nekatere druge kritične ulice. Ko bo proračun omogočal, bomo lahko pristopili k izvedbi. Manjše kritične točke pa sproti odpravljamo.

Šibka točka našega mesta je tudi center. O njem razpravljamo vsake toliko časa, potem pa nekako pozabimo nanj.

V strategiji razvoja občine, ki so jo svetniki sprejeli pred tremi leti, je ureditev centra dobila visoko prioriteto. Žal mi je, da sem v prejšnjem mandatu poslušal nekatere, ki so menili, da načrtovanje ni potrebno. V proračunu za letos in za prihodnje leto imamo planirana sredstva za načrtovanje, tako da bomo še letos naročili izdelavo potrebnih načrtov.

Omeniti moramo še zdravstvo. Občani smo zadovoljni, da imamo novo zdravniško ekipo družinske medicine in da imata nova zdravnikova vizije in načrte za še boljše zdravstveno varstvo. Se na področju zdravstva obeta še kakšna novost?

Že večkrat sem omenil, da potekajo aktivnosti za pridobitev zobozdravnika za odrasle. Poleg tega pa je še vedno aktualna ginekološka ambulanta. Obljubljati je nevhvaležno, saj je zdravstvo v naši Sloveniji v zadnjih letih zelo nepredvidljivo.

Mag. Janez Žakelj. Jožica Kacin

Peticija za ponovno vzpostavitev ginekološke ambulante je bila lani predana direktorju Osnovnega zdravstva Gorenjske. Imamo občanke kaj upanja, da nam ne bo treba hoditi na preglede izven domačega zdravstvenega doma?

Upanje še vedno ostaja in storil bom vse, kar je v moji moči, da se stanje izboljša.

Naša občina je v času vašega županovaanja večkrat opažena in pohvaljena tudi na republiški ravni. Imamo malo brezposelnih, dobili smo priznanje za turistično dejavnost, smo dobri športniki, imamo umetnike, literate, izračuni kažejo, da se v Žireh dobro živi itd. Zakaj mislite, da smo tako uspešni?

Zagotovo so najbolj zaslužni pridni, iznajdljivi in vestni ljudje, ki se zanašajo predvsem na svoje moči. Veseli me, da kljub različnim mnenjem še vedno znamo stopiti skupaj, pozabiti na zamere in se odločiti za stvari, ki so za nas pomembne. Upam, da bo tako tudi v prihodnje.►

Dobro nam gre tudi v gospodarstvu. Je žirovska občina do gospodarstva prijazna občina?

Za gospodarstvo še bolj velja, da je uspešno toliko, kolikor se nasloni na svoje moči, znanje in ideje. Občina se trudi podjetjem pri tem stati ob strani. Infrastruktura v naši občini je dobra, poleg omenjenih cest, ki se izboljšujejo, delamo na boljšem dostopu do industrijske cone, ki se polni z novimi investicijami. Občina ima že nekaj let sprejet pravilnik o znižanju komunalnega prispevka za investicije, kar je koristilo že kar nekaj naših podjetij. Z novo obvozno cesto mimo bivše žage in Alpine smo kandidirali za evropska sredstva. Občina skupaj z Razvojno agencijo Sora ponuja ugodne kredite za podjetja, že pred dobrimi tremi leti smo ustanovili coworking in ga z evropskimi sredstvi opremili, da omogoča aktivno druženje mladih kreativnih in podjetnih ljudi. Z direktorji večjih podjetij se srečujemo vsaj enkrat letno. Včasih me direktorji povabijo, da pozdravim kako delegacijo. Junija je poleg delegacije iz kitajskega Zhangjiakoua, kjer bodo prihodnje zimske olimpijske igre, Alpino obiskalo preko dvajset veleposlanikov in drugih diplomatov. Tudi udeležence t. i. business to diplomacy dogodka sem z veseljem pozdravil in jim priporočil, da naročijo kak par naših gozdarjev.

Imamo dve industrijski coni. Vsem je dobro poznana prva, kjer so večja žirovska podjetja, manj pa industrijska cona v Račevi. Tu so zemljišča v lasti podjetij, ki prav tako načrtujejo širitve in novogradnje. Cona ni komunalno opremljena, nima niti javnega vodovoda, kanalizacije, internetna povezava je zelo slaba. Ima občina tudi tu ustrezno vizijo?

Priključevanje na javni vodovod in kanalizacijo je zaradi oddaljenosti od centra precej problematično, internet pa je stvar komercialnih ponudnikov. Vsekakor bomo skušali pomagati pri iskanju rešitev.

Slišati je tudi pripombe, da se preveč vlaga v center, pozabljamo pa na periferijo. Kaj lahko rečete na to trditev?

Trudim se iskati ravnovesje za skladni razvoj centra in periferije. Tako je bilo po oktobrskih poplavih leta 2014 veliko sredstev preusmerjenih v urejanje cest in grap. Uspeli smo pridobiti več pomembnih projektov v vrednosti več milijonov evrov. Postopoma se asfaltirajo še preostale ceste, po rekonstrukciji ceste v Goropeke je ena večjih cest na Breznico.

Vemo, da je denar večna težava. Vemo

tudi, da se župani stalno zavzemate za ugodnejše dodeljevanje sredstev, ki jih občinam namenja država. Menite, da je glavarina, kot jo imenujemo, dober način financiranja?

Glavarina žal ne upošteva specifičnosti občin, saj je graditi cesto na prodnati ravnini bistveno ceneje kot graditi cesto na zahtevnem hribovitem terenu. Podobno je tudi z drugimi projekti, zato se trudim ta stališča predstavljati preko občinskih združenj. Zavedam pa se, da je vedno težko iz ene malhe dati več enemu, saj zato drugi dobi nekaj manj.

Občani vas večinoma poznamo in vemo, da izhajate iz številne družine in da ste se tudi vi odločili za več otrok. Nam poveste nekaj o svojih najdražjih in vrednotah, ki jih gojite v domačem okolju, predvidevam pa, da enako razmišljate in delate tudi v službenem okolju?

Družina je zame bila in bo največja vrednota, vzgoja pa najzahtevnejši poklic. Starša sta nas učila poštenosti in vztrajnega dela. Vedno sta poudarjala, da je treba za svojimi obljubami stati in jih izpolniti. Zagotovo te vrednote prenašam tudi v službeno okolje. To v današnjem svetu ni preveč cenjeno, več štejejo spretni odnosi z javnostmi. Čeprav vem, da za uspešnejše veljajo tisti, ki se napihujejo – v stilu »dobro blago se samo hvali«, mi to ni blizu in tega ne bom počel.

Kako usklajujete službene in domače obveznosti?

S tem nimam posebnih težav. Včasih bi si želel bolj mirnih koncev tedna, ki bi jih lahko v celoti posvetil družini, a vedno pač ne gre.

Čisto za konec pa še vprašanje o Žirovskih stopinjah. S to številko se končuje obdobje, ki je trajalo skoraj devet let. Občinsko glasilo naj bi odslej, če je informacija prava, urejal Gorenjski glas. Zakaj ste se odločili za ta korak?

Za ta korak se nisem sam odločil, ampak sem bil v to primoran. V želji po boljši obveščeni smo Žirovske stopinje postavili v prvem letu mojega prvega mandata. Med občani so bile zelo dobro sprejete in vedno sem jih tudi sam rad vzel v roke. Po zadnjih lokalnih volitvah sem bil opozorjen, da sorodstvena povezava urednice in sestre svetnice Vesne Kranjc pomeni omejitev. Zato sem bil primoran ukrepati. Ker nismo dobili nobenega predloga za zamenjavo, sem stopil v stik z vodstvom Gorenjskega glasa, ki že ureja lokalna glasila za kakih dvajset občin. •

S SEJE OBČINSKEGA SVETA

Helena Novak,
Občina Žiri

6. redna seja Občinskega sveta Občine Žiri je bila v četrtek, 6. junija. Prisotni so bili vsi občinski svetniki in svetnice.

Vodja skupne uprave Medobčinskega inšpektorata in redarstva Stanislav Bele, je podal poročilo za leto 2018.

Sprejeta je bila sprememba statuta Občine Žiri zaradi uskladitve člena, ki določa objave aktov v uradnem glasilu. Občinski akti bodo v prihodnje objavljeni v Uradnem glasilu slovenskih občin.

Potrjena je bila dopolnitev kadrovskega načrta za leto 2019 z delovnim mestom strokovnega sodelavca za pokritje upravljanja večnamenske športne dvorane in delovnim mestom strokovnega sodelavca pri projektu TAAFE, katerega tema bo usposabljanje kadrov za delo s starejšimi in prenos znanja za organiziranje dejavnosti bodočega medgeneracijskega središča.

Zaradi pridobitve oziroma menjave zemljišč za potrebe izgradnje ceste v Koprivniku in prodaje nezazidanega stavbnega zemljišča v Plastuhovi grapi je bila sprejeta dopolnitev načrta ravnanja s stvarnim premoženjem Občine Žiri za leto 2019.

Občinski svet Občine Žiri je opravil prvo obravnavo predloga Odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča v občini Žiri. Predlog odloka je dan za trideset dni v javno obravnavo. Člani občinskega sveta, svetniške skupine, pravne in fizične osebe lahko v tem času na Občino Žiri posredujejo pisne pripombe k predlogu odloka.

Občinski svet je sprejel Odlok o določitvi stroškov lokacijske preveritve v občini Žiri. Lokacijska preveritev pod določenimi pogoji omogoča spremembe prostorskega načrtovanja brez spreminjanja občinskega prostorskega načrta ali občinskih podrobnih prostorskih načrtov. Odlok določa višino stroškov, ki jih občina zaračuna investitorju oziroma pobudniku kot nadomestilo stroškov, ki nastanejo v postopku lokacijske preveritve.

Soglasno sta bila potrjena predloga za podelitev priznanja Občine Žiri. Priznanje Občine Žiri se podeli Primožu Erznožniku za njegov doprinos k pestremu kulturnemu življenju v občini ter oblikovanju zavedanja o urejanju urbanega prostora in Judo klubu Žiri ob 60-letnici neprekinjenega delovanja.

Župan je prisotne seznanil, da glede na zakonodajo oziroma nasprotje interesov sodelovanje med občino in sedanjo urednico Žirovskih stopinj Jožico Kacin ni več možno. Uprava je v postopku pridobivanja ponudb za urejanje glasila. •

- PETEK, 21. junij 2019 -

Dogajanja

- 16.30 | Turnir v šahu
Človek ne jezi se
Turnir v taroku
- 16.30 | Prstomet
Spretnostno rolanje
Kotalkanje
- 16.30 | Otroško igrišče
Plezalna stena

Nastopi na odru pred združnim domom

- 18.00 | Glasbena šola Pihalne godbe Alpina
do 18.35
- 18.45 | Hip Hop plesalke
do 18.55
- 19.00 | Glasbena šola Škofja Loka
do 19.35
- 19.45 | MoPZ Alpina
do 20.15
- 20.30 | Pihalna godba Alpina
do 21.00
- 21.15 | Orientalске plesalke
do 21.30
- 21.40 | Ženska vokalna skupina AddBeat
do 22.10
- 22.30 | **ROCK SCHOOL BAND**

- SOBOTA, 22. junij 2019 -

Dogajanja

- 8.00 | Štart Žirovskega
do 9.00 kolesarskega kroga
- 9.00 | Prikazna vaja
do 9.30 "PROMETNA NESREČA"
- 9.00 | Prikaz izdelave čevlja po starem
do 13.00 Prikaz izdelave čipke
Predstavitve čebelarstva
- | Prikaz idejne ureditve trga skozi
virtualno in obogateno resničnost
- | Izmenjava knjig in otroška delavnica
Boljši sejem
- | Ulična košarka in
spretnostni poligon
- 11.00 | **ODPRTA KUHINJA**
do 13.30
- 11.00 | Otroški kotichek
do 13.00
- 11.00 | Prikaz delovanja ekipe prve pomoči
do 13.00
- 11.00 | Ulična košarka
do 12.00 Prstomet

Nastopi na odru pred združnim domom

- 10.00 | **GLEDALIŠKA PREDSTAVA**
do 11.00 **MARTIN KRPAN**
- 11.30 | Harmonikar Luka in Denis
do 12.00
- 12.00 | Folklorna skupina Zala
do 13.30 + razglasitev rezultatov Žirovskega
kolesarskega kroga in podelitev priznanj

Žirovska noč

- 9.00 | Ogled gokardov, vožnja z njimi za
otroke in odrasle ter druženje s
tekmovalko Katjo in njeno ekipo
- 17.00 | Gasilski poligon za otroke
- 18.00 | Lutkovna igrca za otroke
- 19.00 | Čarovnik Jole Cole
- 20.00 | Veselica z ansambлом
RAUBARJI

Žirovski kolesarski krog

- 8.00 | Družabni tek (srednja varianta - 27 km)
ŽKK - celotna trasa (56 km)
- 8.30 | Družabni tek (krajša varianta - 13 km)
ŽKK - srednja varianta (28 km)
- 9.00 | ŽKK - družinska varianta (20 km)
Kolesarska pustolovščina
za najmlajše (v spremstvu staršev)
- 12.30 | Razglasitev rezultatov
in podelitev priznanj

GREGOR KRAJNC NOV ZAČASNI DIREKTOR ALPINE

Jožica Kacin

27. maja 2019 je funkcijo začasnega glavnega direktorja Alpine prevzel Gregor Krajnc. Dosedanji direktor domačin Bojan Gantar je z istim dnem postal izvršni direktor Družbe za upravljanje terjatev bank (DUTB), ki je tudi večinska lastnica Alpine. Na novem delovnem mestu bo odgovoren za upravljanje terjatev in naložb. Ob tem so v Alpini v izjavi za javnost napisali, da bo Bojan Gantar tudi v prihodnje sodeloval z novim vodstvom in direktorjem, ki dobro pozna podjetje in njegove izzive, zato je zadovoljen z izbiro.

Gregor Krajnc je univerzitetni diplomirani ekonomist z več kot petnajstletnimi izkušnjami v gospodarskih družbah v zasebni in državni lasti. Svojo poslovno pot je začel v Probanki, kjer je uspešno vodil ekipo upravljalcev vza-

Gregor Krajnc, glavni direktor Alpine.. Rebeka Snoj

jemnih skladov. V zadnjih šestih letih je v različnih vlogah sodeloval pri prestrukturiranju slovenskih podjetij. Bil je predsednik nadzornega sveta Trimo Trebnje, direktor Aera Celje, trenutno je član nadzornega sveta Mariborske livarne Maribor. Na DUTB je kot strokovnjak za korporativno upravljanje med drugim delal za Farme Ihan, Koto, Thermano in Ravne Presses.

Bojan Gantar in Gregor Krajnc sta v Alpino prišla pred tremi leti, ko so delavci skupaj z občani in drugimi podporniki pripravili shod v podporo podjetju in za zamenjavo takratne direktorice. Gantar je postal glavni direktor, Krajnc pa je bil imenovan v nadzorni svet. Kot njegov predsednik je dobro spoznal podjetje, zato so ob odhodu Bojana Gantarja izkoristili ▶

Gregor Žakelj. Ciril Jazbec

GREGOR ŽAKELJ – AVTOR NASLOVNICE

Maja Justin Jerman

Ker se nam je v tej številki nabralo že zajetno število intervjujev, smo se odločili, da že narejenega z Gregorjem Žakljem objavimo v Žirovskem občasniku, v tokratnih Stopinjah pa ga samo v obrisih napovemo.

Kot je že v podnapisu naslovnice povedano, Gregor Žakelj izjemno uspešno konkurira siceršnji oblikovalski sceni na izrazito samosvoj in izviren način. Nanj me je opozorilo nekaj

intervjujev, predvsem zaradi iskrene misli, ki razkriva in odpira in se nikakor noče skrivati za oblikovalsko prečiščeno podobo. To se mi je zdel popolnoma nov pogled v svetu sterilnega dizajna. Delček tega njegovega nemirnega in raziskovalnega, ustvarjalnega duha se zrcali v odgovoru na vprašanje, od kod njegova skromnost in potrpežljivost, ki je v precej agresivnem svetu oblikovalcev neobičajna. *Ego in s tem povezano agresivnost prerasteš v trenutku, ko začneš delati dobro, se trudiš po najboljših močeh in si že nekaj dosegl. Šopirijo se vedno povprečneži, ki se samo tako lahko naredijo za kratek trenutek vidne. O meni govori moje delo. Tukaj sem predvsem zato, da ga opravi dobro in da se zavedam, da moje*

delo ni nič več vredno od preostalega dela, ki ga opravljajo drugi. Nekako se zavedam, da znam delati in da rad delam.

Verjetno sem vse to pobral v zgodnji mladosti od dedka, ki mi je vedno govoril: »Dobr' dilaj pa pridn bot.« Kot čevljar mi je tudi vlil veliko željo in spoštovanje do ljudi, ki delajo z rokami. To je še zmeraj moje vodilo pri vsakem projektu: nekaj moram narediti z rokami, vseeno kaj.

To je tudi botrovalo, da sem vse svoje nagrade za delo, okrog 90 jih je, dal na stran in se raje posvetil deljenju znanja ter predavanjem.

Tudi sicer sogovorec ne govori o uspehih, nagradah, da je bil izbran kot eden izmed desetih perspektivnih kreativcev v Evropi in predaval v Barceloni ali da njegov izdelek najdeš v najprestižnejši in najvišji restavraciji na svetu v Dubaju, ampak o poti ustvarjalnega nemira in tudi o strahu, ki ga najbolj zagotovo pripeljeta do zastavljenega cilja. Vedno znova po enakih ovinkih, z enako vztrajnostjo in potrpežljivostjo, da ne rečem celo ponižnostjo pred veliko umetniško »resnico«.

Sicer pa je najbolj navdihujoča Gregorjeva pozitivna naravnost do vsega, kar je povezano z našo deželo – od narave, ljudi, znanja, tudi ko govori o svojem rojstnem kraju – Žireh. Pogovor, poln optimizma in nalezljive ljubezni do dela in ustvarjalnega nemira, ki sva ga skušala zaježiti v zapisani obliki.

Vabljeni k branju o uspešnem žirovskem oblikovalcu Gregorju Žaklju v prihodnjem Občasniku. •

možnost, ki je v poslovnem svetu običajna, da vodenje začasno prevzame eden od članov nadzornega sveta. Gregor Krajnc ob tem poudari, da je to začasna rešitev in da nima ambicij za dolgoročno vodenje podjetja, želi pa v prihodnosti nadaljevati delo v nadzornem svetu. Če bo treba, bo pomagal pri iskanju ustreznega kandidata.

»Moja glavna naloga je, da gre Alpina naprej po poti napredka,« razloži Gregor Krajnc in dodaja, da bo nadaljeval načrtano politiko in skrbel, da se bodo uresničevali zastavljeni cilji. Alpina je v treh letih zelo napredovala in je primer dobre prakse, kako se izvleči iz težav, če ljudje stopijo skupaj in se odločijo za spremembe.

Družba bo še naprej dejavno sodelovala s podjetjem na Kitajskem in obema podjetjema v Bosni, saj je to nujno zaradi zagotavljanja konkurenčnosti. Del proizvodnje bodo kot doslej ohranjali doma. Lani so v Žireh končali eno največjih investicij v zadnjem obdobju. Kupili in za delo usposobili so nov stroj za brizganje. Brizgana obutev je še vedno ena izmed najbolje prodajanih čevljev. Gre predvsem za žensko obutev in vojaške škornje. Za slednje smo pred

časom v medijih slišali, da se pri slovenski vojski niso najbolje obnesli. Direktor Gregor Krajnc je navedbe o slabi kakovosti zavrnil. Povedal je, da je obutev dosegla vse predpisane standarde oziroma jih celo presejala, šlo pa je za vprašanje pravilne uporabe obutve. Alpina tako še vedno ostaja opremljevalec Slovenske vojske.

Predvsem je pomembno, da delajo vedno boljše obutev, kar so prepoznali tudi številni kupci. O nakupu blagovne znamke Peko smo v Stopinjah že pisali. Obutev Peter Kozina, ki se uvršča v višji cenovni razred in je najstarejša slovenska obutvena znamka, prihaja v prodajalne v začetku avgusta. Proti koncu leta bo na voljo tudi ostala obutev znamke Peko. Velik uspeh so dosegli tudi pri lahki pohodni obutvi Breeze.

»To je novost v Alpinini ponudbi, s katero smo stopili ob bok svetovnim blagovnim znamkam, saj gre za nov dizajn in tehnološko dovršeno obutev, ki so jo odlično sprejeli tudi mlajši kupci,« je povedal glavni direktor.

Poslovni cilj Alpine je postati najbolj prepoznavna obutvena blagovna znamka v Sloveniji in v bivši Jugoslaviji ter krepiti maloprodajne

mreže na teh območjih. Za podjetje, ki je pred leti imelo visoke cilje tudi na mednarodnem tržišču, to na prvi pogled ni spodbudna vizija. »Navedeno se nanaša na maloprodajno mrežo, pri športu pa se Alpina uvršča med svetovno priznane blagovne znamke. Tekaški čevlji sodijo med najboljše na svetu, kar dokazujejo tudi rezultati tekmovalcev,« pove glavni direktor Gregor Krajnc, ki se navdušuje nad hojo na smučeh, pri tem pa tudi sam uporablja Alpinino obutev.

Finančni cilj Alpine v letu 2019 je triinpetdeset milijonov evrov prodaje, od česar naj bi ustvarili pet milijonov evrov dobička iz poslovanja pred amortizacijo in en milijon dvesto čistega dobička. Skupina Alpina trenutno zaposluje tisoč petsto delavcev, od tega jih je tristo sedemdeset v Žireh. Lani so v matičnem podjetju povečali število zaposlenih, kar trenutno po besedah direktorja zadošča potrebam, zaradi pomanjkanja ustreznega kadra pa je iskanje delavcev dokaj velik izziv.

Začasni direktor Gregor Krajnc je glede Alpine velik optimist in podjetju napoveduje svetlo prihodnost. •

UMETNIŠKA ODISEJA (DA) TOMAŽA KRŽIŠNIKA

Miha Naglič

V Muzeju Žiri je celo leto 2019 na ogled velika pregledna razstava del Tomaža Kržišnika. Ob njej Muzejsko društvo Žiri v sodelovanju z Loškimi muzejem in Občino Žiri prireja več dogodkov, ki razstavo vsak po svoje dopolnjujejo.

Tako je bilo tudi na mednarodni muzejski dan, v soboto, 18. maja. Prikazali smo filmski posnetek, v katerem je režiser Andrej Mlakar zabeležil predavanje Tomaža Kržišnika. Pred izvolitvijo v naziv rednega profesorja na univerzi morajo kandidati (izredni profesorji) opraviti javno predavanje ali pripraviti razstavo. Kržišnik je imel takšno predavanje ob sklepu razstave magistrske naloge intermedijske umetnice Andreje Džakušič, narejene pod njegovim mentorstvom. Predavanje je bilo leta 2002 v razstavišču Informacijsko-dokumentacijskega centra za oblikovanje (IDCO), v palači Gospodarske zbornice Slovenije (GZS) na Dimičevi ulici 13 v Ljubljani.

Čar predavanja je bil v tem, da nas je Tomaž na preprost in doživet način popeljal skozi svoje življenje in delo. Andrej pa je njegovo razlago posnel tako, da ni bil le statični posnetek, ampak se je med snemanjem ves čas gibal

Pregledna razstava del akademskega slikarja in častnega občana Tomaža Kržišnika bo na ogled do konca leta 2019. Jožica Kadin

okoli umetnika in med publiko. Film je slika v gibanju, na posnetku se vidi, da avtor ni le snemalec, je tudi režiser. Režirani posnetek. Med publiko smo videli kar nekaj žirovskih obrazov. Med slednjimi je bil tudi moj, kar pomeni, da sem predavanje poslušal dvakrat. Pa ga še zdaj ne bi znal na pamet obnoviti. Tomaževo življenje je bilo dinamično, vodilo ga je iz Žirov v Ljubljano, na akademski študij v Varšavo, nazaj v Ljubljano in večkrat po svetu – do vrnitve v domače Žiri. Umetnik kot Odisej, Žiri kot Itaka. Tomaž je seveda v besedah zaplul tudi mimo številnih umetniških preizkušenj, od znaka Alpine, ki ga je ustvaril pred petdesetimi leti (1969), preko likovne podobe lutkovne predstave Zlata ptica, za katero je leta 1975 prejel nagrado Prešernovega sklada, ambientalnih stvaritev na Gradu Laško, za katere je leta 1989 dobil Plečnikovo

nagrado, do del, ki jih je ustvaril v Žireh in so na fotografijah na ogled v Muzeju Žiri, »in situ« pa živijo svoje življenje na izvirnih žirovskih lokacijah.

Avtorsko je plul med Scilo slovenske motivike in Karibdo modernizma, njuno nasprotje pa se najbolj izrazito izkazuje in pomirja v njegovi avtorski risbi. Mnoge kritiške sirene so ga med umetniško plovbo opozarjale, da njegova dela niso dovolj ljudska, da se ne ozirajo dovolj na slovenske tradicionalne poglede, da se Prešerna ne sme upodabljati kar po svoje ... Pa je čas pokazal, da so prav ta dela, pri katerih je povsod v osnovi njegova avtorska risba, vse bolj tudi naša, slovenska in žirovska. Postala so del nacionalne in krajevne dediščine. Kot take smo jih doživeli tudi med Tomaževo pripovedjo o njegovi umetniški odiseji, zabeleženi na filmu. •

13. SLOVENSKI KLEKLJARSKI DNEVI V ZNAMENJU OKROGLEGA

Tanja Mlinar

Za nami so 13. Slovenski klekljarski dnevi v Žireh. Razstava v Galeriji Svoboda bo postavljena do konca avgusta. Ogledi so možni po dogovoru oziroma predhodni najavi. Vabljeni, da nas obiščete, s seboj pa lahko pripeljete tudi znance in prijatelje iz bližnjih in daljnih krajev.

Pripraviti toliko gradiva za razstave in druge dogodke ni majhen zalogaj. Idej je veliko, do njihove izvedbe pa peljeta dolga pot ter trdo in vztrajno delo. Klekljanje je vedno bolj priljubljeno, nastajajo nova klekljarska središča, ki ponujajo vedno več zanimivega. V juniju se vrstijo razstave sosednjih društev (Idrija, Gorenja vas, Železniki), zato je dobro, da smo ostali pri naših tradicionalnih prvomajskih dnevih. Sosednja društva so namreč imela kar nekaj težav z iskanjem primerne termina.

Jelka Treven – Jesenice: »Zanimajo me ročna dela, tudi sama znam kvačkati, plesti, klekljati ... Izdelave čipk me je naučila stara mama, ki je iz Poljanske doline.« Na žirovske klekljarske dneve je Jelka prišla prvič in je navdušena nad videnim. Jožica Kacin

V zadnjih dveh letih smo posegli v zgodovino naše čipke, raziskovali delo žirovskih risarjev vzorcev, predvsem Frančiške Gantar Giacomelli in Janeza Oblaka, Strojrerjevega, podrobneje spoznavali njihovo delo, življenje in osebnost. Spoznavali smo tudi, kako je deloval DOZ – Državni osrednji zavod za žensko domačo obrt. S tem bomo nadaljevali, saj imamo še premalo poznane risarje vzorcev ali trgovce s čipkami. Podrobneje moramo spoznati vsaj še Jožeta Žaklja, Balčkovega, čevljarja, risarja vzorcev in trgovca čipkami. Ne smemo pozabiti niti Dragotina Lapajnetu, Idriječana, ki je po letu 1923 ustvarjal v Žireh.

Marica Kavčič – Vrhnika: »Prvič sem obiskala to prireditve in mi je zelo všeč. Mogoče bom našla navdih in se za sprostitev tudi sama začela ukvarjati s katerim od ročnih del.« Jožica Kacin

Letošnja tema »Okroglo« pa ni bila vezana na določeno obdobje. Vzorci so bili stari in novi, domači in tuji. Največ je bilo domačih, med tujimi so čipke po vzorcih iz Rusije, Nemčije, Italije, Hrvaške. Kakšen vzorec smo narisali

sami. K »okroglem« je pristopila tudi Hiša A. Primožič, ki je poleg okroglih papircev in čipk razstavila tudi lučke – V čipke ujeta svetloba, skupni projekt slovenskih klekljaric, ki je zasedel 1. mesto na svetovnem čipkarskem kongresu v Zaandamu na Nizozemskem. Na razstavi v Galeriji je tudi »tiktakalo«, saj je na klekljarski natečaj Moja najljubša ura prispelo štiriinštirideset ur, največ stenskih, par stoječih in par ročnih s čipko. Samostojno razstavo je pripravila rojakinja Tončka Stanonik. V rojstni kraj se je vrnila s knjigo in čipko, kar je v našem slovenskem, mogoče celo svetovnem prostoru svojevrsten primer. Pišem in klekljam je bil naslov bogate razstave, ki pove vse.

V kapeli Male cvetke je društvo invalidov pripravilo razstavo ročnih del in drugih ročnih spretnosti in s pestrostjo izdelkov presenetilo obiskovalce.

Vse razstave pa so okronali tudi drugi dogodki in tekmovanja. Največ dogodkov se je zvrstilo v soboto, 27. aprila. Slovesno odprtje je bilo ob 11. uri. Osrednja tema je bil klekljarski recital izbranih odlomkov iz knjig Tončke Stanonik. Veseli me, da se je pridružila Barbara Peternel s svojo dobro utečeno ekipo iz osnovne šole, ki nam je pričarala klekljarske prizore iz Tončkinih knjig. Sledila sta še dve tekmovanji in v nedeljo razstava okroglih sladici. •

Majda Kočar – Velenje: »Poznam osnove klekljanja in sem presenečena nad usklajenostjo, ki se izraža v razstavljenih čipkah.« Majdi pa se je v Žireh izpolnila še ena želja. Na razstavi v Galeriji A. Primožič 1888 je videla klekljane lučke, ki jih je doslej občudovala le na fotografiji v knjigi V čipke ujeta svetloba. Vesela je tudi, da je srečala Mili Primožič, avtorico vzorca ene izmed lučk, ki jo je obiskovalcem prijazno povedala, kako so nastajale lučke, in jim opisala razstavljene vzorce in čipke. Jožica Kacin

Tončka Stanonik ob čipkah, ki so bile na ogled na njeni samostojni razstavi Pišem in klekljam. Tanja Mlinar

KLEKLJARSKI RECITAL TONČKE STANONIK V IZVEDBI OSOVNOŠOLCEV

Barbara Peternel,
OŠ Žiri

Tončka Stanonik predstavlja klekljarstvo tudi kot pisateljica. Literarno je klekljanju posvetila več knjig, namenjenih predvsem mladim bralcem: *Podobe iz čipkaste preje*, *Lučka na klekljarskih počitnicah*, *Pravljica o klekljarici Polonci in Klekljarsko berilo s pomenljivim naslovom Posukat-posukat-prekrižat-predet*.

Učenci so z veseljem sprejeli izziv, da odlomke njenih del predstavijo na osrednji prireditvi – odprtju 13. Slovenskih klekljarskih dni. Interpretirali so odlomke, ki predstavljajo pisateljico kot poslušalko maminih klekljev in učenko v klekljarski šoli s hvaležnim spominom na klekljarsko učiteljico in na prvo klekljarsko tekmovanje. Beseda je tekla tudi o klekljarskih pripomočkih in o preteklih dogodkih, povezanih s klekljanjem, prireditev se je zaključila s poklonom vsem klekljaricam. Prireditev so popestrili tretješolci s plesom, na harmoniki jih je spremljal Maks Kosmač. Na prireditvi so počastili tudi učenke za osemletno obiskovanje klekljarske šole in podelili priznanja udeleženkam klekljarskega natečaja z naslovom Moja najljubša ura.

Po recitalu so si obiskovalci lahko ogledali razstavo z naslovom Pišem in klekljam, kjer je razstavljavka Tončka Stanonik predstavila literarno delo in čipke, ki jih je sklekljala sama

oziroma jih je dobila v dar od staršev, v tej zbirki pa so bili tudi primerki čipk, izdelanih v drugih tehnikah, in so plod avtoričinega večletnega ukvarjanja s čipkami.

Čipka – spremljevalka vsakdanjega življenja Žirovcev. Medgeneracijsko sodelovanje ohranjanja klekljanje, vrsto kulturne dediščine, in literarno ustvarjanje o klekljanju tudi za prihodnje rodove. •

Staša Petrovič – Ljubljana: »Ena sama lepota ga je, je jerbas z velikonočnimi dobrotami pripravljenimi na blagoslov opisal Fran Saleški Finžgar. Njegove besede ponavljam za čipke in izdelke, ki sem jih videla danes. 'Ena sama lepota jih je!'«
Staša žal ne zna klekljati, nad čipkami pa se je že pred leti navdušila njena hčerka in zato je še kot osnovnošolka obiskovala klekljarski tečaj v Trnovem. Jožica Kacin

RAZSTAVA OKROGLIH SLADIC

Tanja Mlinar

Prvič smo pripravili razstavo sladici, tokrat okroglih in z njimi nadaljevali okroglo temo. Povabili smo gostince in vse, ki radi pečejo in oblikujejo.

Razstavili smo šestnajst sladici (torte, potice, drobno okroglo pecivo, ruske kape, pite ...). Svojo sladico je prinesel tudi zdaj že bivši evropski poslanec Lojze Peterle. Že tradicionalno rad prihaja v Žiri in je bil že večkrat gost na klekljarskih dnevih, a tokrat nas je presenetil s svojo višnjevo pito.

Dobili smo tudi županovo torto od Župana. Obiskovalci so glasovali za najlepšo okroglo sladico, mojster Janez Pernar pa je kritično podal mnenje o vsaki sladici, kaj sodi zraven in kaj ne, kako jo je treba servirati ...

Največ glasov so dobile lubenice Vide Cankar, ruske kape Erike Jereb in šarkelj Doroteje Čelik. Lepo jih je bilo pogledati, še bolje pa na koncu tudi pokusiti. •

Žirovska noč 2019

Sobota 22.6.

RAUBARJI

VSTOP PROST

Vabi PGD Žiri

ŽIROVSKI BESEDNJAK – O ŽIREH PO PISAVI MIHE NAGLIČA

Maja Justin Jerman

Miha piše knjigo, se je govorilo. Na vprašanje, kakšno, je bil skrivnosten. Ko je pričurljala vest o besednjaku, sem razočarano pomislila na narečna vprašanja, ko pa sem dobila tipkopis v poskusno branje, sem se je razveselila toliko bolj.

V četrtek je bila z uvodnim filmom Življenje navznoter Reneja Mavrina predstavljena v zgledno zasedeni dvorani DPD Svobode v okviru že 129. Glasove preje. Tokrat je bil Miha Naglič v vlogi vprašanega, in ne izpraševalca. Verjamem, da voditeljici Moniki Tavčar ni bilo lahko voditi tako izkušenega sogovorca. Kako se je v tej vlogi znašla, ne vem, ker sem večino težko pričakovanega dogodka zamudila, po koncu sodeč, sta se oba v zamenjani vlogi dobro počutila.

V nadaljevanju zato nekaj besed o Žirovskem besednjaku. Lahko bi mu rekli žirovska enciklopedija. V njej avtor združuje široko vedenje, ki ga je v različnih oblikah nabiral skozi urednikovanje Žirovskega občasnika v sledenju svoji naravni in poklicni radovednosti o vsem, kar je povezano z Žirmi. Nikoli ni vanje nekritično zagledan, vedno jih postavlja v slovenski in celo širši okvir. Jih ne podcenjuje niti ne povečuje, ampak jih obzirno lušči sleherne navlake, tako da pred bralcem zasijejo v svoji elementarnosti. Avtorjev jezik je berljiv, okreten, dosleden v poimenovanju in na trenutke si dovoli subjektivnost in celo prenesenost. Lepa kombinacija. Tako da lahko

Miha Naglič in Monika Tavčar na Glasovi preji v dvorani DPD Svoboda Žiri. Jožica Kadn

rečemo, da ne gre za pravo enciklopedično delo, k čemur bi ga lahko napeljala Francija, dežela njegovega enoletnega študija, ampak prej za esejistične enciklopedične članke, ki združujejo podatkovni del z avtorskim, ko pred bralca razprostirajo več kot širok pogled na Žiri v času in prostoru. Tako po vrsti, po abecedi in hkrati v pravem tematskem neredu, ki daje zadoščenje res široki bralski publikli. Nekakšen žirovski katekizem, ki shranjuje dragoceno vedenje o kraju in ljudeh, za katerega smo avtorju neskončno hvaležni, saj si niti pomisliti ne upamo, kako pusta in izpraznjena bi bila žirovska krajina brez besednjaka Mihe Nagliča.

Uvodni film Reneja Mavrina na prvi pogled nima veliko skupnega z dogodkom, sprva ga razumemo bolj kot homage pokojnemu sošolcu Ivanu Kosovelu iz filozofske trojke ob Petru Mlakarju in Mihi Nagliču. Med gledanjem pa se nam dojemanje avtorja in njegovega življenjskega dela, posvečenega Žirem, poglubi v

širšem miselnem kontekstu. Tako kot pravi, da filozofija sama po sebi ne koristi ničemur, kot le preprečevanju njene smrti, pa lahko misel nadaljujemo, da je Miha s svojim prispevkom povzročal preprečevanje smrti vedenja o naši preteklosti in s tem naši identiteti. Pričujoča knjiga je kot biblija žirovske vednosti, s čimer nas potrjuje v naši enkratni pojavnosti, ki bi se nezapisana izgubila. Čeprav v naši mentaliteti velja, da od besed ni mogoče živeti, o čemer govorijo tudi v filmu, pa lahko zapišemo, da besede omogočajo pre-živeti – potomcem ohraniti tisto nekaj čez, več, kar nas določa kot ljudi in ustvarja našo drugačnost. Tudi humor in žlahtna ironija, ki ju je prevzel od svojega deda, ki je rekel, da je treba ljudi vedno imeti malo za norca, sta prešla v avtorjevo filozofsko naravnost, ki se sprehaja po besednjaku in pogosto na Mihovem zagonetno ironičnem nasmešku izpod blagega sivomodrega pogleda. Želimo, da v tem slogu nadaljuje tudi v naslednjem besednjaku. •

BLAŽU FRELIHU PRVA NAGRADA ZA AVTOPRALNICO IN DVIŽNO PLOŠČAD ZA PRANJE AVTOBUSOV

Tanja Mlinar

Šolski center Škofja Loka vsako leto v maju organizira razstavo izdelkov dijakov poklicnega in tehniškega izobraževanja. Prvo nagrado na področju strojništva je prejel Blaž Frelih iz Goropek, dijak 4. letnika (srednje strokovno izobraževanje - strojni tehnik). Za zaključno nalogo je izdelal avtopralnico z dvižno ploščadjo za pranje avtobusov. Njegov mentor je bil Anton Beovič, domači mentor pa stric Primož Frelih. •

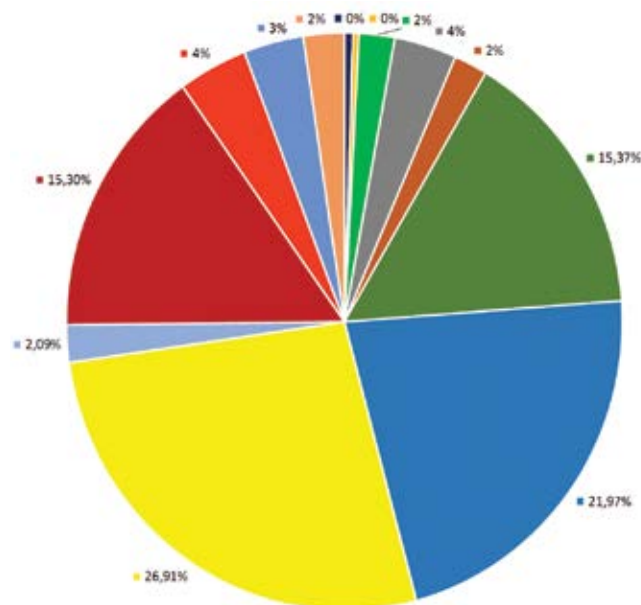

VOLITVE V EVROPSKI PARLAMENT 2019 V ŽIREH

Darjan Kacin

Kandidatna lista	Število glasov
SMC – STRANKA MODERNEGA CENTRA	7
ZSI – GIBANJE ZEDINJENA SLOVENIJA	5
ZELENI SLOVENIJE	30
DD DOBRA DRŽAVA	0
SLOVENSKA NACIONALNA STRANKA – SNS	52
POVEŽIMO SE	28
LISTA MARJANA ŠARCA	221
NOVA SLOVENIJA – KRŠČANSKI DEMOKRATI	316
SLOVENSKA DEMOKRATSKA STRANKA IN SLOVENSKA LJUDSKA STRANKA	387
DOM – DOMOVINSKA LIGA	30
SOCIALNI DEMOKRATI – SD	220
LEVICA	58
DESUS – DEMOKRATIČNA STRANKA UPOKOJENCEV SLOVENIJE	50
STRANKA ALENKE BRATUŠEK	34

Izidi glasovanja po listah na voliščih v Žireh.

Kandidat/ka	Lista	Število preferenčnih glasov
TANJA FAJON	SOCIALNI DEMOKRATI – SD	123
ROMANA TOMC	SLOVENSKA DEMOKRATSKA STRANKA – SDS in SLS - SLOVENSKA LJUDSKA STRANKA	122
IRENA JOVEVA	LISTA MARJANA ŠARCA	107
FRANCI DEMŠAR	NOVA SLOVENIJA – KRŠČANSKI DEMOKRATI	91
LJUDMILA NOVAK	NOVA SLOVENIJA – KRŠČANSKI DEMOKRATI	73
LOJZE (ALOJZ) PETERLE	NOVA SLOVENIJA – KRŠČANSKI DEMOKRATI	70
MILAN ZVER	SLOVENSKA DEMOKRATSKA STRANKA – SDS in SLS - SLOVENSKA LJUDSKA STRANKA	67
PATRICIJA ŠULIN	SLOVENSKA DEMOKRATSKA STRANKA – SDS in SLS - SLOVENSKA LJUDSKA STRANKA	56
ZMAGO JELINČIČ PLEMENITI	SLOVENSKA NACIONALNA STRANKA SNS	39
MILAN BRGLEZ	SOCIALNI DEMOKRATI – SD	36

Deset kandidatov z največjim številom preferenčnih glasov na voliščih v Žireh.

Vir: Državna volilna komisija

DOGODKI V JUNIJU IN JULIJU

- 21. 6. ob 18.00 **Slavnostna seja Občinskega sveta občine Žiri**, v Kulturnem središču stare Žiri – podelitev občinskih priznanj. Organizator: Občina Žiri
- 21. 6. ob 16.00 in 22. 6. ob 9.00 **Živimo Žiri** v centru Žirov. Organizator: Občina Žiri
- 22. 6. ob 8.00 **Žirovski kolesarski krog**. Začetek in konec tekme bo v centru Žirov. Organizator: Turistično društvo Žiri.
- 22. 6. ob 17.00 **Žirovska noč s skupino Ravbarji**. Na parkirišču Alpine. Organizator: PGD Žiri
- 23. 6. ob 21.00 **Kresni večer s Klariso Jovanovič in Igorjem Bezgetom**. Cerkev sv. Ane na Ledinici. Organizator: Občina Žiri
- 28. 6. ob 15.00 in 29. 6. ob 9.00 **Vikend športa in zabave**. Igrišče pred OŠ Žiri. Organizator: Klub žirovskih študentov.
- 5. 7. ob 21.00 **Kino pod zvezdami**: animirana filma Boles in Nočna ptica Špele Čadež v Kulturnem središču Stare Žiri. Organizator: Občina Žiri •

OBČINSKA PRIZNANJA 2018

Jožica Kacin

Foto: Viktor

2016: evropski pokal Praga, Češka, 1. mesto; evropski pokal Celje, Podčetrtek, Slovenija, 2. mesto; evropski pokal Grand prix Tashkent, Uzbekistan, 3. mesto; evropski pokal Grand slam Abu Dabi, 5. mesto
2017: Grand Prix Cancun, Mehika, 5. mesto; slovenski judoist leta 2016
2018: slovenki državni prvak; Grand Prix Agadir, Maroko, 3. mesto; grand Prix Antalya, Turčija, 7. mesto

Najvišje je zasedel 14. mesto na svetovni jakostni lestvici (trenutno je 22. – podatek je na dan 9. maj 2018, ko je bil dan predlog za občinsko priznanje). Leta 2017 je po izboru Judo zveze Slovenije prejel prestižno priznanje judoist leta 2016. Njegov največji cilj so olimpijske igre v Tokiu leta 2020.

Andraž je še naprej ostal povezan s svojim prvim, domačim Judo klubom Žiri. Kolikor mu dopušča čas, pomaga pri treningih, sodeloval je na Žir-žavu in drugih predstavitev juda na naši osnovni šoli.

Ko je pred nedavnim vodil priprave najmlajše skupine žirovskih judoistov, je za vikend z njimi celo prespal v šolski telovadnici, kjer so pridno trenirali in pilili svoja znanja. Športni prispevek Andraža Jereba je izreden in odmeven ne le na državnem, temveč tudi na mednarodnem prizorišču.

V obrazložitvi piše, da je bilo že nekako samoumevno, da bo tudi najmlajši sin Milana in Pavle Jereb judoist.

Ne vem ... Očitno zgleda tako. Po očetu in vseh mojih treh starejših bratih, ki so se z judom ukvarjali pred mano, tudi jaz nisem smel biti izjema. V osnovi šoli sem poleg juda poskušal še z nekaterimi drugimi športi, kot so košarka, nogomet in akrobatika. Slednja mi je bila zelo všeč tudi kot podporna vadba in dodatek k judu. Kljub temu da sem imel željo v določenih obdobjih judo opustiti, mi je oče rekel, da sem za ta šport in da druge ni.

Kakšen šport je judo?

Judo je tako kot vsi drugi športi v prvi vrsti garaštvo, garaštvo in še enkrat garaštvo. Ima pa svoje značilnosti. Pri večini športov gre za nekakšno igro, judo pa se je razvil iz skupka različnih borilnih veščin, ki so v svoji prvinskosti imele namen pokončati oziroma onesposobiti nasprotnika brez orožja. To pomeni, da je pri judu zelo pomemben mentalni vidik. Zelo malo je igre, je samo boj ali beg. Ali napadeš ali pa se umakneš in zbežiš.

Judo je sicer plemenit šport. Za splošen razvoj otroka in mladostnika je izjemno primeren, saj zaradi kompleksnosti gibanj, ki jih vključuje, posameznik dobi veliko gibalno širino. Nauči se padcev, ki so del vsakdana, in zgubi strah pred njimi. Poleg vseh fizičnih lastnosti se posameznik nauči določenega reda, spoštovanja nasprotnika ter nadzora lastne agresivnosti.

Kako se spomnite prvih začetkov juda, zakaj ste začeli?

Prvih začetkov in treningov se sploh ne spominim. Že pred začetkom osnovne šole sem bil v stiku s tem športom kot gledalec na treningih in tekmovanjih starejšega brata Saša in to bi lahko bil začetek. Vsekakor pa je na to, da sem tudi sam začel trenirati, vplival Sašo in njegovi tekmovalni uspehi. Judo sem začel trenirati v prvem razredu.

In vaši prvi uspehi?

Spominim se prvega tekmovanja. Bilo je na Jesenicah leta 1999 in takrat sem osvojil tretje mesto. Ima pa vsaka stopnica, na katero sem stopil, svoj spomin.

Velikokrat ste stali na najvišjih stopnicah. Vam je kateri od uspehov še posebej drag?

Kot sem že rekel, vsak uspeh ima svojo težo in spomin. Zagotovo je nekaj posebnega prva evropska medalja leta 2011. Na največji, posebej drag uspeh pa še čakam.

Bili so tudi porazi. Kateri se vam je najbolj vtisnil v spomin?

Velika večina porazov in težkih trenutkov ni vidnih in drugi zanje niti ne vedo. Je pa zato veselje ob dobrem rezultatu toliko slajše. Sicer pa me vsak poraz in izgubljena borba potolčeta. A tudi to je treba premagati in iti naprej. Če stojimo na mestu, nikoli ne pridemo na cilj. Zame je najhujši poraz poškodba. Prvič, ker šele takrat vidim, koliko ljudi, prijateljev, sotekmovalcev in trenerjev mi stoji ob strani in me resnično spodbuja. In drugič, ker je po poškodbi treba še več dela, motivacije, treningov in truda, da se vrnemo vsaj na osnovno raven, kaj šele na vrh.

V obrazložitvi so navedeni uspehi do maja 2018. Kako pa je tekla vaša športna pot po tem datumu?

Po maju 2018 sem junija na sredozemskih igrah osvojil bronasto medaljo, nato pa do novembra zaradi poškodbe ramena nisem ▶

ANDRAŽ JEREB

Priznanje Občine Žiri za vrhunske športne dosežke v judu

OBRAZLOŽITEV PREDLOGA:

Andraž Jereb je bil rojen leta 1992. Bilo je povsem samoumevno, da bo tudi najmlajši od Jerebovih sinov šel po poti uspešnega očeta in še uspešnejših starejših bratov in da bo postal judoist. Na športno pot je stopil s šestimi leti, leta 1998, v Judo klubu Žiri. Njegov prvi trener je bil oče Milan. V srednji šoli je prestopil v Judo klub Olimpija v Ljubljani, kjer so trenerji prepoznali njegovo posebno nadarjenost in športni potencial. V letih od 2010 do 2017 je treniral in tekmoval v Judo klubu Bežigrad Ljubljana, lani pa je prestopil v najtrofejnejši slovenski klub k slovenskemu trenerju Marjanu Fabjanu, in sicer v klub Sankaku iz Celja. Andraž tekmuje v članski kategoriji tekmovalcev do šestinsdeset kilogramov. Trenutno končuje študij na Fakulteti za šport v Ljubljani iz kinezologije. Andraž že dolga leta posega po najodmevnejših tekmovalnih uvrstitvah. Žal ga je operacija kolena leta 2016 zadržala, da se ni udeležil olimpijskih iger v Rio de Janeiru. Njegovi največji uspehi so: 2010: evropsko prvenstvo, 2. mesto; evropski pokal Sarajevo, 3. mesto, oboje Bosna in Hercegovina 2011: evropski pokal Sarajevo, Bosna in Hercegovina 2013: Grand prix Taškent, Uzbekistan, 3. mesto; evropski pokal Tallinn, Estonija, 3. mesto 2014: evropski pokal Sofija, Bolgarija, 3. mesto; evropski pokal Helsingborg, Švedska, 3. mesto

nastopal. Po vrnitvi na tekmovalne blazine sem marca postal državni prvak, konec maja pa na tekmi za evropski pokal v domačem Podčetrku osvojil drugo mesto.

Iz ljubljanskega Bežigrada ste prestopili v celjski klub.

V celjski klub sem prestopil zaradi menjave strokovnega vodstva v Bežigradu, kateremu nisem zaupal. Po mojem mnenju ni bilo primerno in sposobno uresničiti ciljev, ki smo jih pred tem zastavili. Tako sem imel na voljo samo dve možnosti, ali končam športno kariero ali prestopim v celjski klub in v njihovi sredini poskusim doseči željen uspeh.

Olimpijske igre v Tokiu so vedno bliže. Kako kaže? Se veselite nastopiti v deželi, kjer je doma judo?

Res je. Olimpijske igre 2020 se približujejo. Seveda si želim nastopiti na igrah, in ker bodo v Tokiu, je to za naš šport še posebna poslastica. Je pa to tekmovanje trenutno zame še zelo daleč. Zaradi poškodbe v drugi polovici lanskega leta nisem skoraj nič nastopal na turnirjih, ki prinašajo točke za olimpijske igre. Tudi v začetku letošnjega leta nisem dobil veliko točk, je pa res, da se vse lahko zelo hitro obrne v mojo korist.

Športniki ste dnevno obremenjeni s treningi, napornimi tekmami in z njimi povezanimi potovanji, kar pa ni vse. Tu so še šolanje, študij in druge obveznosti. Kako poteka vaš običajen dan? Zjutraj od osme do desete ure imam trening. Po njem se rad v miru usedem in spijem kavo. Sledijo druge obveznosti, med dvanajsto in trinajsto kosim, sledi počitek, nato pa pot proti Celju in od devetnajste do enaindvajsete ure ponovno trening.

Kako pa se pripravljate na tekme?

Priprava na tekmovanje se prične s »spuščanjem« kilogramov pet do štiri dni pred bojem. V teh dneh so treningi še bolj prilagojeni tekmovanju, vmes pa zaradi hujšanja ni energije za drugo kot za počitek. Ko dan dva pred tekmovanjem pridem na prizorišče, se poskušam čim bolj odpočiti. Dan pred tekmovanjem je vedno namenjen analizi nasprotnika in krajšemu treningu, predvsem pa dokončnemu »zbijanju« kilogramov pred večernim tehtanjem. Po njem je treba telesu čim prej povrniti vse izgubljene snovi ter se psihološko pripraviti na nasprotnika. Pred tekmovanjem bolj malo zajtrkujem, običajno spijem le kavo ali čaj. Nato pot v dvorano, ogrevanje ter vizualizacija na nasprotnika.

So vam potovanja v breme ali ste radi na poti, v hotelih? Kako izrabite čas na poti na tekme? Si kraj, kjer nastopate, ogledate tudi kot turist ali hitite zgolj v dvorane, kjer potekajo boji?

Potovanja so mi bila na začetku zelo všeč, sedaj pa si želim, da bi bili vsi boji v območju največ treh do štirih ur vožnje ali z letalom, kombijem ali avtomobilom. Ker ni tako, si čas na poti krajšam z gledanjem filmov, poslušanjem glasbe, branjem časopisov ali pa s spanjem. Ko po več kot celodnevem potovanju in letalskih prestopih z ekipo prispemo v hotel, čakam samo tuš in posteljo. Običajno vidimo le letališče, hotel in dvorano, le redko najdemo čas za ogled mesta ali katere od bližnjih znamenitosti.

Tekmujete v kategoriji do šestinšestdeset kilogramov. Imate zaradi vzdrževanja teže posebno prehrano?

Seveda je treba imeti težo stalno pod nadzorom, kar pomeni tudi nadzor nad prehrano. Posebnih diet nimam, se pa ve, kaj lahko jem oziroma kaj je priporočljivo in kaj ne. V povprečju moram pred tekmovanjem izgubiti štiri do pet kilogramov, kar seveda ni lahko.

Leta 2016 ste postali judoist leta, 2018 ste bili drugi v tej kategoriji. Prejeli ste številna priznanja in pohvale. Je katero priznanje, ki vam je še posebej pri srcu?

O tem iskreno povedano ne razmišljam veliko. Od časa do časa, ko mi pogled uide na domačo omaro, kjer jih hranim, mi je lepo in se spomnim, kje sem plaketo dobil. Čas za spomine in razmišljanje o športni karieri bo prišel pozneje.

Ste zadovoljni z odnosom države, inštitucij in ljudi, ki vplivajo na razvoj juda? Je dovolj poskrbljeno za športnike, za njihovo rast, dostojno življenje?

V judu se ne vrtijo velike denarne vsote, zato si posledično zgolj z vrhunskimi uspehi lahko zagotovimo neko trenutno eksistenco. Država poskrbi za vrhunske športnike tako, da nas zaposli v policiji oziroma vojski. To je njen prispevek za razvoj športa. Nekaj več lahko dobimo od sponzorjev, ki pa morajo v športniku videti svojo dodano vrednost.

Kako pa se športniki znajdete po koncu tekmovalne kariere?

Vsak se mora znajti po svoje. Nekateri ostanejo v športu, drugi si izberejo druge poklice.

Zelo ste povezani z družino, mamo, očetom, brati in kljub številnim obveznostim se radi vračate v rojstni kraj.

Ja, zelo rad pridem domov k družini, prijateljem, in če mi le dopušča čas, prihajam v

ta raj. Ni lepšega kot poletni piknik v družbi domačih.

Kljub številnim obveznostim niste pozabili na svoj prvi klub in mlade žirovske judoiste, ki jih z veseljem obiščete. Domači judo klub je po nekajletnem zatišju spet dobil krila. Kako ocenjujete njihove uspehe?

Ko imam čas, rad obiščem tudi mlade judoistke in judoiste v mojem prvem takrat Judo klubu Alpina, zdaj pa Judo klubu Žiri. Z veseljem jim pokažem novosti ter jim dam kak nasvet. Izjemno sem vesel, ker se po nekaj letih zatišja znova sliši glas in bere novice o uspehih naših borcev. Tudi njihova množičnost v različnih starostnih kategorijah je odraz dobrega dela. Čestitam tekmovalcem, trenerjem in vsem, ki pomagajo k skupnemu uspehu. Žirovski klub je eden od prvih judo klubov v državi in prav ter lepo je, da gre tradicija naprej. Ob tej priložnosti čestitam klubu ob letošnji 60-letnici in jim želim vse dobro tudi v prihodnje.

Kaj bi svetovali mladim, ki se odločajo za vrhunski šport in še posebej za judo?

Ne bi dajal veliko nasvetov, rad pa bi poudaril, naj se ukvarjajo s športi (katerimi koli), ki jih veselijo. Ni prav, če gredo na trening samo zato, ker morajo, ker jih silijo starši. Vrhunski šport je krut in brezkompromisen, zato ni za vsakega, sploh pa ne za najmlajše. Nisem zagovornik prehitre specializacije in profesionalizacije. Mlade je treba samo pravilno usmerjati in stvari se po določenem času same postavijo na svoje mesto.

Gotovo je včasih hudo in bi človek najraje pustil vse skupaj. Kaj vas vleče naprej?

Hudo je, ko boli celo telo, ko imamo povite vse prste in ne moremo več niti prijeti nasprotnika. Hudo je, ko nič ne gre tako, kot si zastavimo in želimo. Takrat bi človek res najraje pustil vse skupaj. A če pomislim nase, na koncu me vseeno žene želja, da dosežem cilj, ki sem si ga zastavil.

Če bi se še enkrat odločali, če bi bili še enkrat šestletni deček, bi šli isto pot?

Izbral bi isto pot.

Končujete študij kinezologije. Kje se vidite, ko boste prenehali s tekmovalnim judom?

O daljni prihodnosti še nisem veliko razmišljal. Zanimajo me rehabilitacije po poškodbah, kar je povezano s študijem kinezologije. Lahko se zgodi, da dobim zaposlitev, povezano z judom. Odprtih je več možnosti, trenutno pa nikakor ne morem vedeti, kam me bo zanesla pot.▶

Foto: Viktor

OTON ŽAKELJ

Priznanje Občine Žiri za izjemen prispevek k graditvi vaške skupnosti in razvoju vasi Breznica

OBRAZLOŽITEV PREDLOGA:

Breznica je prav posebna vaška skupnost v naši občini. Brez posebnih odlokov in dogovarjanj smo se enostavno odločili, da se zaradi kur in pohojenih bilk ob mejniku vaščani ne bomo prepirali in tožarili, kot je bila praksa v preteklosti in je marsikje še danes. Tovrstne neumnosti smo bili pripravljene preseči in namesto tega stopiti skupaj in ustvariti za bivanje prijazno okolje.

Vas je bila do leta 1970 zapuščena in nekako pozabljena, nakar smo se vaščani odločili, da tako ne bo šlo naprej, če hočemo, da naselje obstane. Do nas je bilo mogoče priti s kamionom le preko Ledina, do Žirov so vodile le pešpoti, katere pohodniki še sedaj dobro poznajo.

Vas je bilo potrebno temeljito obnoviti in jo povezati z urbanimi središči. Pričela se je gradnja prve ceste iz Osojnice do vasi. Cesta je bila ozka in strma, zato se je po letu 1980 pričela gradnja obstoječe ceste. Breznica s svojimi prebivalci je bila vedno tvoren član pri vseh delih, večina za delo sposobnih ljudi je poprijelo za lopate, krampe in se udarniško lotila del. Pri tem pa smo vedno potrebovali strokovnjaka, ki je dela usmerjal in vodil, kar je običajno opravljal gradbeni odbor, sestavljen iz vaščanov, med katerimi je bil vedno tudi Oton Žakelj.

V času razvoja se je pokazala velika nuja po ureditvi vodnega vira za vas. Tudi tukaj je Breznica nekaj posebnega. Pa ne da bi bile potrebe po vodi drugačne kot drugod, pač pa v načinu dela in vzdrževanja vodovodnih

napeljav in vodohranov. Pri vodovodu pa se je Oton Žakelj še posebej izkazal. Z nekaj strokovnega predznanja se je lotil celotne elektrifikacije vodovodnega omrežja na Breznici. Organiziral in skrbel je za brezhibno izvedbo od začetka postavitve vodovoda pa do današnjih dni. Uredil je za takratne razmere zelo napreden in sodoben način prečrpavanja vode ter postavljen sistem vedno znova in znova obnavljal, vzdrževal, posodabljal. Materialne stroške smo krili vaščani, svoj porabljen čas in znanje pa je Oton Žakelj Breznici podaril. Ker je Oton izreden redoljub, verjamemo, da ima kje zbrane podatke o količini porabljenega časa, ki ga zagotovo ni malo, saj se je z vodohranom ukvarjal vsak dan.

Za vse opravljene ure, za vse neprespene noči ob iskanju novih idej in rešitev ob nastalih težavah se čutimo dolžne, da se mu kot vaška skupnost zahvalimo za opravljeno delo. V upanju, da bo svoje znanje uspešno prenesel na svoje naslednike, za katere želimo, da bi sledili njegovi skrbnosti, natančnosti in vztrajnosti.

V obrazložitvi k vašemu priznanju so sokrajani veliko besed namenili Breznici. Napisali so, da je to prav posebna vas. Tudi vi mislite tako?

V nekem smislu gotovo. Po rapalski pogodbi, ko je Breznica padla pod Italijo, vaščani Breznice skoraj celo leto niso pošiljali otrok v italijansko šolo. Na enak način so se upirali tudi na Vrniku.

Podatek, da je bil na vasi po vojni en prebivalec več kot pred začetkom vojne, govori že sam zase. Tudi Brezničani so bili med vojno na različnih straneh, a prevladal je razum in zaradi tega se sovaščani niso obtoževali in pobijali.

Breznica je posebna tudi zato, ker je edina vas, ki se je po drugi svetovni vojni odločila, da se vrne nazaj v Občino Žiri, kamor po geološki razmejitvi tudi spada. Korita, Govejk, Vrnik, Žirovnica pa so ostali v Občini Idrija, kamor jih je pahnila rapalska pogodba.

To je le nekaj poudarkov iz preteklosti, kako pa je z Breznico v novejši zgodovini?

Tudi zdaj še velja, da krajani znamo držati skupaj, si medsebojno pomagati.

Na primer?

Leta 1976, ko smo začeli graditi vodovod. Na Breznici nimamo izvirov pitne vode, zato smo uporabljali kapnico, ki pa jo je hitro zmanjkalo. Kmetje so vodo vozili iz korita pod vasjo, kamor so gonili živino tudi napajat. Poraba vode se je povečevala, tudi mi bi radi imeli kopalnice, stranišča na splakovanje ...

Izbrali so vas za vodjo projekta.

Star sem bil dvaindvajset let, zanimalo me je veliko stvari, predvsem pa tehnika in elektrika. Oče mi je povedal, ko je prišel z vaškega sestanka, da so mene izbrali za vodenje del pri izgradnji vodovoda. Sprva sem se branil, nato pa me je potegnilo v vrtinec in vodovodu sem ostal zvest štirideset let. Toliko časa sem namreč skrbel za vse v zvezi z zagotavljanjem vode. Zdaj sem delo prepustil mlajšim, za vzdrževanje dobro skrbi Robi Špik.

Je bilo delo naporno?

Če danes pomislim, sploh ni bilo težav. Predvsem zato, ker smo se o vsem sproti dogovarjali in ker smo bili krajani prepričani, da bomo le z lastno pobudo in delom prišli do rešitve. Takrat ni bilo telefonov, zato sem hodil od hiše do hiše, razlagal, poslušal pripombe, predloge in skupaj z gradbenim odborom organiziral delovne akcije. Cel vodovod, to je tisoč petsto metrov, smo skopali na roko. Praktično smo skoraj vse naredili sami. Delo nas je združevalo in povezovalo, po opravljenih nalogah smo našli čas tudi za prosto druženje.

Kje ste dobili denar?

Vsaka hiša je morala prispevati določena sredstva. Kdor je imel gozd, je posekal les, tisti, ki pa lesa nismo imeli, smo hlode odkupili od drugih. Tak način smo izbrali, ker smo se s kmetijsko zadrugo dogovorili, da nam bo les zastonj razžagala in deske ugodno odkupila. To nam je prineslo kar nekaj denarja za vodovod. Tudi na krajevni skupnosti so prisluhnili našim potrebam. Zahvala gre takratnemu predsedniku krajevne skupnosti Jožetu Bogataju, po domače Korlnovemu iz Nove vasi, ki se je zavzel za naš projekt. Takrat je vas prvič dobila finančno podporo od krajevne skupnosti oziroma državne ustanove. Še celo Alpina nam je primaknila nekaj sredstev. V žirovskem gradbenem podjetju Remont, ki ga že dolgo ni več, smo kupovali material brez davka, kar nam je prav tako znižalo stroške. Skratka, vsi so nam šli na roke in tudi zato nam je bilo lažje.

Poleg organizacijskih del ste sami naredili projekte in pripravili tehnične rešitve za vodovod.

Tako delo me je zanimalo in užival sem v iskanju rešitev, še bolj pa, ko sem videl, da stvar tudi deluje.

Za oživitev vasi je potrebna celotna infrastruktura.

Po vojni je bil dostop na vas z avtom možen samo čez Govejk, Srnak, Krnice in Korita. Pa še ta cesta je bila na nekaterih odsekih komaj▶

prevozna.

Spomnim se, da so morali pesek, ko je oče začel obnavljati hišo, stresti ob poti v Skrajni grapi. Zadrudni traktor ni zmožal strmine, pesek pa so potem s konjem vozili do domačije. Konec šestdesetih let se je začela graditi prva cesta proti Vovšerju v Osojnico. Cesta je bila zelo strma, je pa bila verjetno za tisti čas edina možna varianta. Država takrat ni kazala kakega interesa za podeželje, nekaj interesa je imela le gozdna skupnost. Nekako je takrat veljalo prepričanje, da bo čez čas na vasi samo par kmetov. Dejansko je tudi vse šlo v to smer, saj so se tedaj mladi samo odseljevali.

Le redki šoferji tovornjakov so bili potem po tej cesti pripravljeni pripeljati material. Največ gradbenega materiala je v vas zvozil pokojni Janez Žakelj, ki je vozil tovornjak pri kmetijski zadruzi, predhodnici M Sore. Včasih je material pripeljal tudi letos umrli Stanislav Vehar, drugi pa so se ceste na Breznico izogibali.

Pomemben del infrastrukture je tudi elektrika.

Tudi elektrika nam je v vasi povzročala veliko težav in skrbi. Napajali smo se iz transformatorja pri Stari šoli v Žireh in velikokrat je napetost padla na kritično točko. Poleti, ko smo vaščani za pospravilo sena začeli uporabljati puhalnike, smo morali počakati, da je sosed ugasnil puhalnik, da smo lahko zagnali svojega.

Leta 1982 smo tudi tu prišli na vrsto. Sami smo skopali luknje za drogove in jih pod strokovnim nadzorom delavcev iz Elektra tudi postavili. Za delo, ki smo ga opravili, pa nam je takratni direktor Elektra Žiri Franc Lukančič uredil, da so se po vasi zamenjale žice s kablji. Naredila se je tudi javna razsvetljava v središču vasi.

Vaščani ste se spet zbrali skupaj in začeli z akcijo za novo cesto. Tudi tu ste bili v gradbenem odboru.

Leta 1983 smo začeli z novo akcijo. Tokrat je bila na vrsti nova cesta, za traso katere se je zavzemal že moj pokojni oče. Spet smo se oprli na lastne sile, saj smo vedeli, da državni mlini meljejo prepočasi. Iskali smo soglasja lastnikov. Ni bilo lahko tudi zato, ker nekateri niso želeli odstopiti zemljišča in bi šla cesta na nekaterih odsekih drugod, kot smo sprva načrtovali. Bali smo se inšpektorjev, zato smo z deli hiteli in kar čez vikend naredili izkop.

Dela so bila kasneje ustavljena, a poti nazaj ni bilo več. Ljudje so spoznali, da mislite strašno resno.

Res je. Kasneje so nas podprli tudi na krajevni skupnosti, tako moralno kot tudi finančno.

Največ zaslug zato ima takratni predsednik krajevne skupnosti Jaka Kavčič. Nekaj sredstev se je nabralo tudi od prodaje jedi in pijač na motokrosih, ki so bili na Breznici in zaradi katerih je vas postala poznana tudi izven domačih krajev. Za projekt asfaltacije ceste se je zelo zavzela Olja Jereb.

Leta 2002 ste se Brezničani spet lotili del. V cerkvi sv. Kancijana ste namestili nove zvonove.

Denar zanje je prispevala naša rojakinja, moja teta, rojena na Breznici, Anica Zen, ki je živela v Kanadi. Največkrat ob končanih investicijah nismo imeli uradnega odprtja, tokrat pa smo pripravili veliko slovesnost in blagoslov, ki ga je opravil ljubljanski nadškof in metropolit Alojz Uran.

Kakšno pa je življenje zdaj?

Še vedno smo prijetna vas za bivanje, kjer se ljudje med seboj poznamo, včasih družimo, drugič pa hitimo vsak po svoje. Časi se spreminjajo in z njimi tudi mi in naša Breznica. Veliko smo naredili za našo vas s prostovoljnimi delom, lastnimi sredstvi in rokami in to se nam obrestuje. Če ne bi bilo pred leti generacije, ki se je resno lotevala vseh projektov, Breznica ne bi bila to, kar je. Razveseljivo je, da se večja tudi število prebivalcev. Okrog leta 1970 nas je bilo petintrideset, danes se je številka skoraj podvojila. Imamo kmetije, prebivalci pa se ukvarjajo tudi z drugimi dejavnostmi.

Gotovo pa ni postorjeno vse. Kaj vas čaka v bližnji prihodnosti?

Ponovno se bo treba lotiti ceste. Ta je dotrajana, ozka in zaradi večjega števila prebivalcev in posledično več prometa nujno potrebna obnove. Težava je tudi internetna povezava, saj novi priključki niso mogoči, signal pa je na meji zmogljivosti.

Pogovarjava se o Breznici. Vi ste sicer del nje, veliko ste prispevali k njenemu razvoju. Ob tem ste se krepili in učili tudi sami. Ljudje vas cenijo kot strokovnjaka na različnih področjih. Zakaj ste se odločili za čevljarški poklic.

Veselila me je elektrika, oče je želel, da bi postal mizar ali vsaj električar. Po osnovni šoli sem se prijavil na elektro in čevljarško šolo v Kranju. Za slednjo sem se odločil, ker je šlo tja kar nekaj mojih sošolcev, za elektro pa zaradi zanimanja za to stroko. Isti dan so bili sprejemni izpiti na obeh šolah. Nisem hotel biti sam, zato sem s sošolci odšel na preizkus za čevljarja. Uspelo mi je, prav tako mojim sovrstnikom Jaku Kavčiču, Miru Kavčiču in

Tonetu Možini. Tako je bila določena moja poklicna kariera. Med šolanjem, pa tudi kasneje so me nekateri nagovarjali, naj pustim »šuštarstvo«, ker tu ni prihodnosti, a jaz sem vztrajal in ni mi žal.

Po končanem šolanju ste se zaposlili v Alpini.

Vsi štirje smo se zaposlili v Alpini in bili uspešni vsak na svojem področju. Razen Jake Kavčiča, ki je odšel iz Žirov, smo vsi v tovarni dočakali pokojnino. V Alpini sem tako pustil osemtrideset let. Začel sem v proizvodnji, večino delovne dobe pa preživel kot modelir in razvojnik. To je bilo delo, ki sem ga imel rad in kjer sem lahko razvil svoje sposobnosti in talente.

Med sodelavci ste veljali za natančnega delavca in strokovnjaka, ki so mu lahko zaupali najzahtevnejše naloge, zato ni čudno, da ste ostali zvesti podjetju tudi po upokojitvi.

Ko sem dopolnil pogoje, sem se takoj odločil za prenehanje rednega dela. So me pa v podjetju prosili za nadaljnje sodelovanje in po štirih letih občasno še delam za Alpino.

In kaj še počnete?

Še vedno me zanima elektrika, če je treba poprimem tudi za lesarska dela. Sam sem izdelal stavbno pohištvo in omare za hišo, v kateri živimo z ženo Ireno in sinom Gašperjem. Oba sta v službi, tako da dopoldneve preživim ob različnih aktivnostih. Rad vrtnarim in sam pridelam vso zelenjavo, poleg tega pa ne mine dan, da ne bi šel na sprehod v naravo. Zdaj, ko imam več časa, si ga vzamem tudi za branje. Trenutno berem zgodovinski roman slovenskega pisatelja Toneta Partljiča.

Dobili ste občinsko priznanje. Naj bo za konec tudi za vas klasično vprašanje. Kaj vam pomeni?

Že ob podelitvi sem povedal, da priznanje razumem in sprejemam kot priznanje vsem krajanom Breznice, predvsem pa generaciji, ki je z vztrajnostjo rinila naprej in s tem pospešila razvoj vasi, tudi če smo morali kdaj sekati kak ovinek. Tukaj bi moral omeniti gonilno silo napredka Janeza Kavčiča, brez katerega vsega tega ne bi naredili. Veliko zaslužnih pa je na žalost že pokojnih. Pri takem delu je zelo pomembno, da ljudje držijo skupaj, da vsi delajo za en cilj. Danes so časi drugačni in si težko predstavljam, da bi se še kdaj zmogli lotiti podobnih akcij. Toda drug čas prinaša tudi drugačen način dela in verjamem, da bo tudi na Breznici še veliko novega. ▶

Foto: Viktor

ZLATKO PADOVAC

Priznanje župana za koordinacijo postavitve slovenske zastave na Žirku

OBRAZLOŽITEV PREDLOGA:

Za temelje svoje državnosti se moramo zahvaliti našim prednikom, ki so s ponosom gojili in branili svojo kulturo, jezik in vero in s tem v težkih časih omogočili obstoj našega naroda. Naši predniki so čutili veliko ljubezen do domovine, čeprav so bili vedno v podrejenem položaju. Mi smo doživeli samostojnost naše države Slovenije in imamo brez dvoma razloge za domovinsko ljubezen, veselje in ponos. Se tega zavedamo?

Ideja o postavitvi velike zastave na vidno mesto v Žireh je bila izpostavljena leta 2016 ob 25-letnici dneva državnosti, ko je bilo v Žireh prvo uradno praznovanje tega praznika. Pri iskanju primerne lokacije za veliko zastavo smo naleteli na težave, tako da nam ideje ni uspelo uresničiti že prej.

Zlatko Padovac se je na lastno pobudo dejavno vključil v projekt za postavitve zastave na vidno mesto v občini. Sodeloval pri iskanju primerne lokacije, ki je trajalo skoraj dve leti. Dogovarjal se je z lastniki zemljišč ter zbral prostovoljce, da so posekali in očistili prostor in pripravili vse potrebno za postavitve zastave.

Ob podelitvi nagrade velja posebej omeniti pozitiven in konstruktiven pristop Zlatka Padovca, ki spodbuja k razmišljanju o odnosu, ki ga imamo Slovenci do državnih simbolov. Posebej je prepričal s poudarjanjem, da so simboli skupni vsem Slovencem z vseh političnih polov. Tako je tudi pristopil k organizaciji delovne akcije, s humorjem in pozitivnim

pogledom, s poudarkom na tem, kaj vse nas združuje. Prepričan sem, da nam takega pozitivnega odnosa v Sloveniji primanjkuje, tako da nam je nagrajenec lahko za zgled.

Zastava na Žirku veselo plapola in oznanja, da smo ne samo Žirovci, temveč predvsem Slovenci. Ste ponosni, ker ste pri postavitvi igrali pomembno vlogo?

Lagal bi, če bi dejal, da sem do tega povsem ravnodušen. Če bi bilo tako, niti ne bi šel do župana in mu predlagal, da pomagam pri postavljanju zastave. Spoštujem domovino, narod in njegove simbole, zato mi tudi ni bilo vseeno, ko so me na vožnji po Poljanski dolini na Trebiji, na Hotavljah in v Poljanah pozdravljale zastave, v Žireh pa nekako nismo mogli najti primerne mesta zanjo.

To je bil povod, da sem šel do župana mag. Janeza Žaklja in mu predlagal, da pomagam pri iskanju primerne lokacije in postavitvi zastave, ki je že od proslave ob 25-letnici dneva državnosti čakala, da jo izobesimo.

Mag. Janez Žakelj je sprejel vašo pobudo in šli ste v akcijo.

Že pred menoj so na občini razmišljali o določeni lokaciji, vendar lastnik zemljišča ni dal soglasja. Spomnil sem se, da je nekoč na Žirku na zelo vidnem mestu stal pretvornik in da je tam po vsej verjetnosti še zmeraj betonirana plošča, ki bi jo lahko uporabili tudi za drog za zastavo. Po ogledu kraja smo ugotovili, da je lokacija primerna. Preverili smo lastništvo. Tanja Lazar, ki sem jo obiskal in ji predstavil projekt, je sprejela ponudbo, za kar sem ji zelo hvaležen. Podpisali smo pogodbo ter začeli z deli. Zbral sem ekipo fantov: nekaj iz naše ribiške družine, nekaj iz nečakovega Moto kluba Sairach in še nekaj drugih. Ekipa okrog petnajstih mož je najprej posekala in očistila okolico, nato smo postavili drog in izobesili zastavo.

22. junija 2018 je bila zastava v okviru občinskega praznika s krajšim kulturnim programom slovesno predana svojemu namenu.

Bil je lep občutek, da nam je uspelo v kratkem času, s prostovoljnimi delom in minimalnimi sredstvi (tudi za pogostitev fantov, ki so pomagali pri čiščenju in postavitvi, sem poiskal sponzorje) postaviti simbol slovenstva. Upam, da bomo ob pogledu na plapolajočo zastavo začutili nekaj domovinske pripadnosti.

S tem pa delo še ni končano, saj ne smemo pozabiti vzdrževalnih del.

Moje delo je s postavitvijo na videz končano, toda do projekta še vedno čutim veliko odgovornost. Zelo neodgovorno bi namreč bilo, če bi prostor okrog zastave preraslo drevje in če bi bila zastava raztrgana in obledela. Taka ne bi mogla dostojno opravljati svojega poslanstva. Vzdrževanje je prevzela občina in upam, da bo svojo obvezo tudi dosledno izpolnjevala.

Ste z lokacijo zadovoljni.

Ves čas me je skrbelo, ali je prostor optimalno izbran in ali bo zastava zares vidna z vseh strani. Takoj, ko je bilo delo opravljeno, sem se peljal skozi Žiri: do Štefana, Kamška, na Jezera, na Selo, od vse povsod me je pozdravljaj pogled na zastavo in videl sem, da je bila moja skrb odveč.

Zgoraj opisana akcija pa ni vaše edino s prostovoljstvom povezano delo.

Z ženo urejava partizanski spomenik padlim na Selu. Uradno je skrb poverjena ribiški družini, toda eden mora prevzeti nalogo. Začel je moj oče Jože, z Jelko pa nadaljujeva njegovo delo.

Ste tudi član ribiške družine.

Ribiški družini sem se priključil leta 1980. Kmalu bo štirideset let, odkar sem njen član. Na začetku sem bil dva mandata tudi predsednik. Še dobro se spominjam, kako je bilo, ko sem delal izpit za ribiča. Vprašali so me, kdo je predsednik naše družine. Povedal sem svoje ime, oni pa so se začutili, kako sem prišel do te funkcije, saj nimam niti osnovne ribiške izobrazbe, kar pa na srečo niti ni bil pogoj za prevzem te funkcije niti to ni vplivalo na uspešnost opravljanja izpita.

Vodenje družine so prevzeli drugi, vi pa ste njen dejaven član.

Udeležujem se akcij, ki jih pripravi ribiška družina. Zadnja je bilo majsko čiščenje okolice reke Sore in pritokov. Poleg ribičev že tradicionalno na pomoč priskočijo različna društva in otroci iz osnovne šole. Na veliko veselje ugotavljamo, da se zavest in skrb za čisto okolje v občini zelo izboljšujeta in da je smeti vedno manj. Že drugo leto sem bil v skupini, ki je čistila Rakulščico, in vsega skupaj smo nabrali le za dobro vrečko smeti.

Ste zagovornik čistega okolja.

Sem ljubitelj narave in čistega okolja. Pred leti sem bil tudi pobudnik, da smo ribiči na najbolj izpostavljenih mestih na območju naše družine, ob vodotokih na Trebiji, na Sovodnju▶

in na Hotavljah, postavili sode za smeti. Za njihov odvoz skrbi občina, ob rednem obhodu območja pa sem bil zelo začuden, ko sem videl, kaj vse so prinesli ljudje v za drobne odpadke namenjene sode. Našel sem sesalec, prašičevo kožo, avtomobilske gume, spalno blazino in še kaj.

Poslanstvo ribičev torej ni le ribolov, temveč veliko več.

Ena izmed pomembnih nalog je skrb za okolje in sožitje z naravo. Kaj je lepšega kot sprehod ob ali po reki? Ustaviš se ob kakem tolmunu, gledaš v žuborečo vodo, vržeš trnek in čakaš ... V tišini te prevzame neka posebna strast, ko upaš, da mimo priplava riba in se ujame ... Pa ne zaradi kulinaričnega posladka, sam nisem ljubitelj rib, rad pa jih opazujem in vesel sem, če se katera ujame v mojo vabo.

Ste tudi član Prostovoljnega gasilskega društva Žiri.

V letih, ko sta bila v društvu zelo dejavna Franc Poljanšek in Alojz Strlič, sem bil v upravnem odboru in sem bil zadolžen za mladino. Zaradi številnih obveznosti sem delo prepustil drugim, še vedno pa sem član društva.

Gotovo še nismo povedali vsega. Kaj vam še zapolnjuje dneve?

Dela imam več kot preveč. Včasih pomagam sinu, ki je kamnosek in težko dobi primerno delovno silo.

Kljub upokojitvi še vedno, kolikor mi dopušča zakonodaja, opravljam dimnikarske storitve. Tudi tu se ni bati za posel, saj me ljudje pogosto kličejo in prosijo za pomoč. Ker sem človek, ki na lepo besedo težko reče ne, si nakopljem preveč obveznosti.

Aktivno delovno dobo ste preživel kot dimnikar.

Oče je začel s to obrtjo, z žal že pokojnim bratom Borisom pa sva jo nadaljevala. Takrat smo delali na območju Žirov in Poljanske doline. Še zdaj se me spomnijo in marsikdo želi, da prav jaz poskrbim za njegove kurilne naprave.

Leta 2003 ste sodelovali tudi v akciji Moja soseska, ki so jo vodile Slovenske novice, Val 202 in partnerji in bili zelo uspešni.

Pobudniki akcije so se odločili za promocijo različnih poklicev od tajnice, igralca, šoferja, duhovnika, carinika, zdravnika ... Med njimi je bil tudi dimnikar, kdo je predlagal mene

ne vem, a na koncu sem na glasovanju, ki je potekalo z lističi objavljenimi v Novicah, dobil največ glasov. Povabljen sem bil na prireditev v Ljubljano, kjer nam je priznanje podelil minister za delo.

To kaže, da so ljudje, ki vas obkrožajo, prepoznali vaše vrednote.

Našteto še ni vse. Lani sem prejel plaketo Ribiške zveze Slovenije, leta 1983 priznanje za pomoč pri organizaciji manifestacije ob srečanju borcev Prešernove brigade na Jezerih, ki je bila ena izmed najbolj množičnih žirovskih prireditev tistega časa, leta 1991 sem dobil tudi priznanje krajevne skupnosti in še kaj bi se našlo. A sam na priznanja ne gledam kot na nekaj, s čimer bi se pohvalil pred ljudmi. Je pa to neko zadoščenje prejemniku, ki tako ve, so drugi opazili njegovo delo, kar pomeni, da je bilo dobro opravljeno in da ni bilo zaman.

Enako velja tudi za sedanje županovo priznanje. Nikakor ga nisem pričakoval, a odločitev prav zame pa je dokaz, da sem naredil nekaj koristnega. Največje zadovoljstvo pa je, ko se spomnim, da se bo mogoče zaradi zastave, ki bo plapolala v vetru, tudi takrat, ko mene ne bo več, kdo spomnil na nekega Padovca, ki ga niti ne pozna in ki je že zdavnaj v večnosti, a je pripomogel k temu, da je simbol našega slovenstva dobil mesto na griču nad kotlino.

Najprej ste živeli v Žireh, pred leti pa ste se preselili v svojo hišo. Večina, ki ne pozna podrobnosti, misli, da ste doma na Vrsniku in da niste žirovski občan. To za vas kot prejemnika priznanja ni pomembno, saj dobra dela ne poznajo meja, je pa zanimivost, ki je potrebna pojasnila.

Žena je doma z Vrsnika. Zemljo za hišo smo kupili, ker smo vedeli, da je na naši parcel stala jugoslovanska vojaška postojanka, kar pomeni, da gre za stavbno zemljišče in bomo lahko gradili. Glede na geografsko lego bi območje gotovo sodilo k Vrsniku, toda po katastru je parcela na žirovski strani in ima naslov Sovra 6, kar je za marsikoga presečenjenje, saj je tudi dostop z avtom preko Govejka in Spodnjega Vrsnika, občina Spodnja Idrija nam opravlja komunalne storitve in vzdržuje cesto, tudi elektrika prihaja z vrsniške strani.

Torej ste postali nekakšna dvoživka. Mladost ste preživel v Žireh, tudi vse vaše aktivnosti so usmerjene v rodni kraj, po malem pa postajate tudi Vrsnikar.

Fani Peternel

RECEPT ZA VLOŽENE BUČKE V KISU

(RECEPT JE ZA PRIBLIŽNO 5 KOZARCEV PO 3 DCL)

Fani Peternel

Potrebujemo:

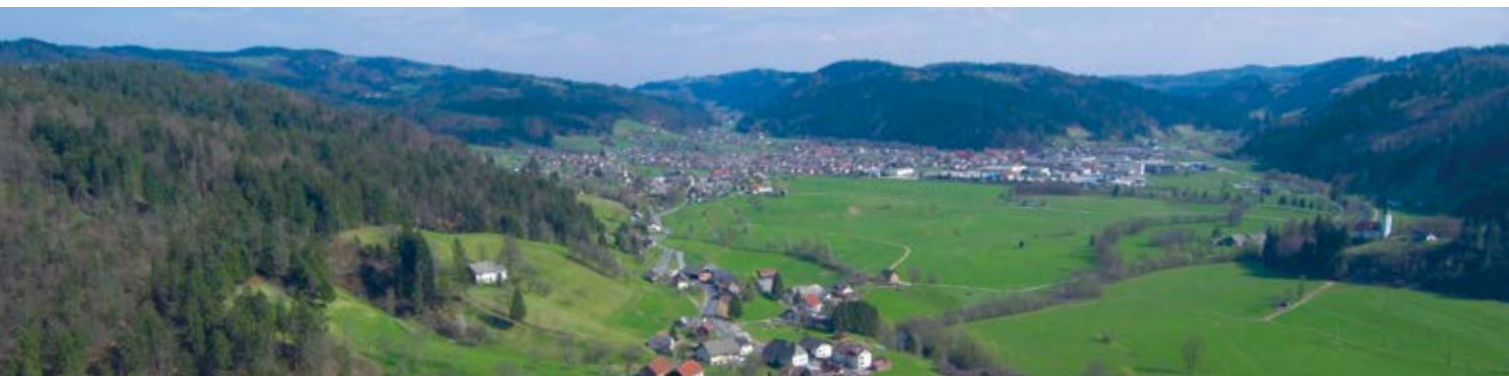
- 1 kg na kocke narezanih bučk (cuket)
- 3 dcl kisa za vlaganje
- 2,5 dcl vode
- 3 majhne čebule
- 2 stroka česna
- 12 vršičkov bazilike
- 1 žlica olja
- 1 žlička soli
- 1 žlička sladkorja

Priprava:

Bučke očistimo semenja in jih narežemo na kocke približno 1,5 × 1,5 cm. Mladih bučk ni potrebno, starejše pa olupimo. Kozarčke segrevamo v pečici 10–15 minut pri 130 °C. Pokrovčke prekuhamo. V večjo posodo damo vodo, kis, olje, na večje kose narezano čebulo, česen, baziliko, sladkor in sol. Ko zavre, dodamo bučke. Počakamo, da ponovno zavre in naj se kuha 4 minute. Nato vroče bučke nadevamo v vroče kozarce, zalijemo z mešanico kisa in vode, v kateri smo kuhali bučke, ter jih zapremo s prekuhanimi pokrovi. Kozarce obrnemo za 2 minuti »na glavo«, da vidimo, če so dobro zaprti, nato jih postavimo pokonci. Kozarce pokrijemo z odejo, da se počasi ohladijo. Naslednji dan jih odnesemo v shrambo.

Želim uspešno vlaganje in Bog žegnaj! •

Z ženo Jelko, sinovoma Igorjem in Jožetom ter hčerko Sergejo smo se sem preselili pred slabimi triindvajsetimi leti. Lepo so nas sprejeli, dobro se razumemo s sosedi, ki pa so le toliko stran, da ne motimo drug drugega. Sin živi v sosednji hiši, hčerka se je odselila v svoj dom nedaleč stran, sin Jože je še doma. Tako se je cela družina vrnila na Vrsnik, kraj Jelkinega otroštva in mladosti. Tu zdaj poganjamo vsak svoje korenine, ali se bodo razrasle na žirovsko ali idrijsko stran, pa bo odločil čas. •

STAVBARSTVO BREZ POSLUHA ALI ŽIRI SO IZGUBILE DUŠO

red. prof. ddr. Marija Stanonik,
izr. članica SAZU, častna občanka Občine Žiri

Povod za tukajšnje pisanje je užaloščenost ob izgubi zadnje karakteristične žirovske vedute.

I.

Nova športna hala je zastrla pogled iz župnijske zimske kapele na cerkev svete Ane na Ledinici in s tem pretrgala njuno duhovno navezo.

Na drugi strani se je ob prihodu iz Škofje Loke v Žiri pred obiskovalci ali domačini, ki se vračamo v rodni kraj iz Škofje Loke, na Selu vsakič odprla Žirovska kotlina z imenitno horizontalo šole in vertikalno mogočne cerkve na obzorju. Odslej je ta podoba za vedno izgubljena!

Odkar je ni več mogoče ugledati, se zavedam, koliko mi je to pomenilo in kaj je moj rojstni kraj s tem izgubil. Žiri so izgubile dušo!

Cerkev je po novem že itak na pol zakrila težko pričakovana športna hala, zadnji udarec v tem pogledu ji je zadala še poslovna ali kakršna koli stavba že, ki se v industrijski coni dviga iznad drugih.

Žiri nimajo več razpoznavnega znaka, pečata, simbola, po katerem se kraj prepozna, se obiskovalcu vtisne v spomin in z njim domačin odide v svet.

Brezoblično nametane stavbe v daljavi, brez kakršne koli karakteristike ne dajejo nobenega vtisa.

Razumem, da prebivalci Žirov, domačini ali priseljeni, tega ne opazijo, ker se pri vsakodnevni vožnji z avtomobili ne smejo ozirati okrog. To dejstva nič ne spremenijo.

Za primer pa: Kaj bi bil Bled brez Blejskega otoka! – In Pariz brez notredamske katedrale! Tako je zdaj z Žirimi!

II.

V našem otroštvu šolo so ob makadamski cesti stale hiše različnih tipov vse od Dobračeve prek

Stare vasi do Žirov, kar pa ni motilo estetskega vtisa, saj so bile lepo poravnane s cesto.

Kronološkega zaporedja, kdaj se je začel ta enotni vtis podirati, ne morem zagotoviti. Kot da v Žireh ni nikakršne urbanistične politike, imamo zdaj namesto mogočnega največjega žirovskega kozolca razdrapano cesto do pokopališča. Le malo naprej je na mestu nekdanje obcestne hiše zrasel nekakšen obrambni nasip, kar je za prebivalce nove hiše za njim najbrž dobrodošlo, z vidika okolja pa neokusno in kakofonično. Še toliko bolj, ker je sosednja hiša na drugi strani potoka postavljena postrani kar tako, ne vzporedno niti ne pravokotno na cesto. Tako je ubranost nekdanje obcestne poselitve ob vstopu v Žiri kot mestno naselje popolnoma uničena.

Izkazalo se je, da je bil to le uvod v žirovsko urbanistično razpuščenost.

Ne vem, koliko let je že od tega, ko mi je prišlo na uho vprašanje: »Zakaj so pa Žiri tako grde?« Zdrznila sem se in odtlej osramočeno sledim urbanističnemu nazadovanju glavni vpadnici v Žiri in Stare Žiri.

III.

Ob obisku Železnikov se mi vsakič milo stori (in obide me zavist), kako imenitno so obnovili njihovo mestno jedro! Imajo pa tudi Muzej s profesionalno ekipo, ki je za svoje delo odgovorna.

Kljub pisanju pred okroglimi štiridesetimi leti (1980) o žirovski tragediji, ko je bila odpisana in nato še na silo podrta znamenita stara žirovska cerkev in je nanjo spominjala le še lepo okrašena kapelica nasproti nje na drugi strani ceste, jo je tedanja žirovska oblast prepustila pohlepu po novi hiši ravno na tistem mestu. Ne vem, zakaj je arhitekt, ki si je zamislil najstarejši znani žirovski sveti prostor vsaj kulturno urediti, umrl!

Amfiteater in v prazno štrleči portal za staro šolo sta anahronističen nadomestek za Štalarjevo hišo, ki so jo toliko časa pustili propadati, da so jo lahko licemersko podrli.

Prof. dr. Borut Juvanec, prof. arhitekture, strokovnjak za našo kulturno dediščino, ki se je bil pripravljen lotiti obnove žirovske ledenice, je dobil z meritornega mesta pitijski

odgovor, na katerega je razočarano odgovoril: »Za muzeologijo Slovenije, za Občino Žiri in za obiskovalce pa tudi za arhitekturo bi bil ta poseg izjemnega pomena. Kolikor pa želi kdo narediti vse, le da delati ne bi bilo treba, lahko tudi počakamo. Razvaline se bodo sesule, počasi bodo izginile, od kulturne dediščine ne bo ostalo nič več. Potem pa se tudi delati ne bo treba, da delamo.« (pismo, 23. april 2018)

Dostop do stare šole, v kateri sta knjižnica in muzej, je prava mora: z obeh strani v mimoidočega zijajo same luknje, kjer bi mogle stati lepo obnovljene stare hiše. Z najbolj častitljivo med njimi. Pa so jo neobzirno podrli in to hrupno počeli ravno med samo pietetno slovesnostjo v Tabru v spomin mlademu Maistrovemu borcu vpričo župana in povabljenih obiskovalcev. Kultura pa taka!

Ali je zgolj ironija, da po skoraj 20-letnem mandatu predsedniku *Muzejskega društva Žiri* hkrati uničijo dom njegovih prednikov!

Ali se res najbolje živi v taki občini, ki nima posluha (= denarja!) za korenine lastnih prednikov, kar se najbolj očitno kaže v Žireh v že tako in tako revno ohranjeni stavbni dediščini? Morda pa denar je, pa se napačno razporeja? Ali se ga ne uporabi dovolj gospodarno?

Bo vsaj sedanjí predsednik omenjenega društva sposoben in pripravljen rešiti enako ali še bolj znamenito hišo v njegovi vasi? Nekajkrat sem nagovarjala njegovega predhodnika, da bi zadevo resno vzeli v roke. »Napiši,« mi je rekel in dopisi so ostali nekje v predalu – ali v košu. Ne vem, ali je prof. dr. Vito Hazler, strokovnjak, ki se na te reči spozna, že prejel odgovor na pobudo, kaj storiti z njo!

Morda tega pisma še ne bi napisala, če ne bi izvedela, da gre za zadnjo številko *Stopinj* v žirovski zasedbi.

Tudi to je ena od žirovskih manir. Ko zadeva steče, jo je treba izgnati iz Žirov. Tako je bilo z *Radiom Sora*, tako je s *Stopinjami*. V vsaki številki je bilo objavljenih prav za zgodovino kraja veliko dragocenih podatkov, za katere so z veseljem in predanostjo poskrbeli krajanji sami in jih zato vzeli za svoje. Kljub temu zanje ene same pohvale in zahvale urednici vseh devet let nisem ne slišala ne prebrala z javnega mesta. •

PRIHODNOST ZA PRETEKLOST – PRETEKLOST ZA PRIHODNOST

dr. Alojz Demšar

Pred sto petdesetimi leti, leta 1869, je bilo v vaseh Žirovske kotline od Sela do Žirov približno sto devetdeset hiš. Zdaj je hišnih števil skoraj petkrat toliko, okrog devetsto. Pred sto petdesetimi leti javnih zgradb, razen cerkva in Stare šole, skoraj ni bilo. Obrtniki so delali samo za potrebe Žirovcev in bližnje okolice, tudi čevljarji. Klekljati so začeli šele proti koncu 19. stoletja. Morda le število gostiln ni bilo dosti manjše, kot je sedaj.

Priča smo bili torej neverjetnemu napredku in razmahu kraja, na kar smo lahko ponosni. Toliko bolj, ker je bilo vse zgrajeno z zaslužki domačinov, domačih obrtnikov in podjetij. Kljub več kot tisoč ljudem, ki so odšli v Ameriko ali umrli v obeh svetovnih vojnah, so veliko večino dela za razvoj kraja opravili sami Žirovci.

Ljudje smo občutljivi na svojo identiteto. Užaljeni smo, če nas nekdo, ki ga dolgo nismo srečali, nagovori z napačnim imenom ali kadar Slovenijo zamenjajo s Slovaško. Naša identiteta nismo samo mi, naše družine in sorodniki, okolje, kjer živimo, jezik, ki ga govorimo, in delo, ki ga opravljamo. Naj nam bo všeč ali ne, smo tudi tisto, kar smo preživeli, doživeli in naredili.

Žirovska identiteta nismo samo ljudje, naši domovi, kulturna krajina, šole, podjetja in njihovi izdelki, društva, ustvarjalci. Del žirovske identitete je tudi naša preteklost. Zanamcem smo dolžni ohraniti čim več odmevov iz naše preteklosti ali kulturne dediščine: predmetov, dokumentov, stavb, običajev, znanja. Marsikomu je to nepotrebno zapravljanje denarja. Vendar vedenje o skupni preteklosti po mojem mnenju daje ljudem občutek pripadnosti kraju, olajša njihovo sodelovanje in tako prispeva k boljšim odnosom in napredku kraja. V globaliziranem svetu bodo večino izdelkov naredili roboti, jedli bomo hrano, pridelano v tovarnah, in hodili na počitnice v turistične hipercentre. Lahko pričakujemo, da si bodo ljudje zaželeli izdelke, hrano in počitnice »z zgodbo«. Da bi radi hodili po gorah s planinskimi čevlji iz tovarne, ki je naredila tudi čevlje za prvenstveni vzpon na Mont Everest, da bi jedli meso s kmetije v Ledinah, kjer je leta 1510 gospodaril Jurij, ki je dal kmetiji hišno ime Jureč, da bi na pohodu po jadransko-črnomoški razvodnici prenočili na Breznici v italijanski kaverni tik

Portal nekdanje Nagličeve hiše, 2019. Alojz Demšar

ob rapalski meji.

V Pekingu so pred olimpijskimi igrami leta 2008 porušili cele predele starega mesta, da so zgradili ultramoderne mestne četrti. Po Evropi stoletje stare opuščene železniške postaje in tovarniške hale preurejajo v galerije, restavracije, knjižnice. Kot bi hoteli povedati: nismo od včeraj, upravičeno smo ponosni nase in na svojo preteklost, vredni smo zaupanja. Predmete in dokumente, ki spadajo v kulturno dediščino, zbirajo, hranijo in razstavljajo muzeji in arhivi. To je tudi poslanstvo Muzeja Žiri, ki ga upravlja Muzejsko društvo Žiri. V društvu se zavedamo, da s kulturno dediščino odgovorno ravnajo ljudje, ki preteklost poznajo. To velja za tiste, ki imajo v lasti predmete premične ali nepremične kulturne dediščine, kot tudi za tiste, ki odločajo, kolikšna denarna sredstva naj skupnost porabi za ta namen.

Zato veliko pozornosti in energije posvečamo prireditvam, na katerih se obiskovalci na različne načine srečajo z žirovsko zgodovino. Marsikaj, kar se je zgodilo nekoč, je aktualno tudi sedaj. Leta 2018 je skupina mladih igralcev pod vodstvom Maje Justin Jerman v prezbiteriju nekdanje župnijske cerkve v Žireh uprizorila peripetije okrog gradnje sedanje žirovske cerkve v začetku 20. stoletja. Predstava je sugerirala, da ni nič narobe, če obstajajo različna mnenja. Če se po odločitvi za eno od možnosti vsi združijo in skupno izpeljejo zastavljeni cilj! Ob pregrevanju našega planeta pa je se je vredno spomniti na izumiranje, ki se je zgodilo pred dvesto dvainpetdesetimi milijoni let, sledove katerega so geologi odkrili v Jarčji Dolini. Poskrbimo za našo kulturno dediščino, za našo preteklost, da se bo ohranila. Hvaležno se nam bo oddolžila v prihodnosti. •

M SORA 70
let tradicije in inovativnosti

Gradbeni center M Sora, ŽIRI
vse za gradnjo, vrt, ogrevanje in vodovod
tel. 04 510 40 10

NOVO - mešalnica barv JUMIX
notranje barve · fasadne barve · ometi · barve za les

JUMIX
Mešalnica barv

JUPOL
Gold

JUB

OGLASNO SPOROČILO

Domačini so letos prvič nastopili v vlogi bolničarjev in so pokazali veliko znanja in zavzetosti. Jožica Kacin

REGIJSKO PREVERJANJE USPOSABLJENOSTI EKIP PRVE POMOČI CIVILNE ZAŠČITE IN RDEČEGA KRIŽA

Fani Mikš,
sekretarka RKS – Območno združenje Škofja Loka
Marija Kokalj,
predsednica KORK Žiri

V soboto, 11. maja 2019, je v Žireh potekalo preverjanje usposobljenosti ekip prve pomoči z območja Gorenjske. Pripravila in izvedla sta ga Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje – izpostava Kranj in Rdeči križ Slovenije (RKS) – Območno združenje Škofja Loka s sodelovanjem Občine Žiri. Tematika letošnjega preverjanja usposobljenosti ekip je bila nudenje prve pomoči ob naravnih in drugih nesrečah ter izrednih dogodkih, ki lahko prizadenejo občino, regijo ali širše. Na tak način je možno približati prvo pomoč javnosti ter občanom pokazati delo in poslanstvo ekip prve pomoči, članom ekip pa omogočiti preizkus znanja v reševalnih aktivnostih, kot bi dejansko potekale ob množični nesreči.

Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami v 76. členu opredeljuje enote in službe civilne zaščite (CZ), med njimi tudi enote za prvo pomoč. Prva pomoč je neposredna zdravstvena oskrba, ki jo dobi

poškodovanec ali nenadno zboleli na kraju dogodka in čim prej po njem ter je opravljena s preprostimi pripomočki in z improvizacijo. Pri prvi pomoči je treba ukrepati hitro, pravilno in po pravem zaporedju. Laična prva pomoč traja toliko časa, dokler ne pride strokovna pomoč.

»Ekipi prve pomoči smo sestavili lani, ko smo naredili tudi poseben tečaj. To je naše prvo tekmovanje,« so povedali člani ene izmed dveh žirovskih ekip v sestavi Robert Šubic, Romana Šubic, Gal Likar in Blažka Pišljar. Vodja je tokrat Gal. Njegova naloga je, da usklajuje delo v ekipi in komunicira s klicnim centrom. »Tekmovanje je namenjeno preverjanju usposobljenosti, tako dobimo vsaj nekaj občutka, kako bi bilo, če bi prišlo do prave nesreče,« so razložili in hiteli proti novi delovni točki in novim nalogam. Jožica Kacin

Pripadniki enot (ekip) za prvo pomoč se izobražujejo na 70-urnih tečajih, znanje pa obnavljajo na krajših tečajih in vajah. Temeljno znanje, ki ga pridobijo, je usmerjeno v preverjanje vitalnih življenjskih funkcij, oživljanje, preprečevanje krvavitev in prepoznavanje nenadnih bolezenskih stanj. Na preverjanjih mora vsaka ekipa prikazati usposobljenost in znanje pri dajanju prve pomoči poškodovanim v različnih situacijah, predvidoma v nesrečah večjih razsežnosti. Sodelujejo lahko:

- ekipe za prvo pomoč civilne zaščite, ki jih organizirajo občine, gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije, šole in drugi javni zavodi ter nevladne organizacije v skladu z uredbami in pravilniki Republike Slovenije;
- ekipe za prvo pomoč Rdečega križa (RK), organizirane v skladu s Sklepom o določitvi in ustanavljanju enot prve pomoči RK za opravljanje nalog zaščite, reševanja in pomoči na območju republike;
- ekipe za prvo pomoč, ki so vpisane v evidenco ECZ in prostovoljcev v skladu s Pravilnikom o evidenci, razporejanju in pozivanju pripadnikov CZ ter drugih sil za zaščito, reševanje in pomoč.

»Zadovoljni smo z rezultati, kot tudi z organizacijo srečanja. Všeč nam je, ker so posamezne točke, na katerih smo prikazovali svoja znanja, blizu in zato ni bilo nepotrebnih logističnih premikov.« Ekipa v bolj ali manj isti sestavi tekmuje že sedmo leto. »Imamo kar nekaj izkušenj, a tokrat naloge niso bile lahke. Kako smo jih izpeljali, pa je bilo odvisno od našega znanja in iznajdljivosti, nekaj pa tudi od prostovoljcev, kako se znajdejo v vlogi poškodovanca ter seveda od drugih okoliščin,« so povedali člani ekipe Gasilske zveze Tržič. Jožica Kacin

24. regijskega preverjanja usposobljenosti nujenja prve pomoči ob naravnih in delovnih nesrečah se je udeležilo trinajst ekip, med njimi prvič dve žirovski. Njuni člani so lani opravili tečaj, letos pa so dobili tudi vso potrebno opremo. Večji del finančnih sredstev sta prispevala RKS – Območno združenje Škofja Loka in Občina Žiri, nekaj pa Krajevna organizacija RK Žiri.

Strokovni vodja preverjanja in vodja ocenjevalcev je bil doc. dr. Damjan Slabe. S sodelavci RK in CZ je pripravil scenarij s štirimi delovnimi točkami in dvema prikaznima točkama na različnih lokacijah v središču Žirov. Glavno zbirališče ekip je bilo na parkirišču pred poslovno stavbo Ike na Strojarski ulici, v stavbi pa so delovali strokovni delavci, maskerji in logistika za zbiranje rezultatov.

Na prvi prikazni točki na parkirišču Ike so gasilci predstavljali svoj kombi in opremo, na drugi pred kinom pa sta potekali demonstracija pomena uporabe čelade ter predstavitev snemanja motoristične čelade.

Na delovnih točkah so bile štiri različne►

simulacije nesreč ob predpostavki, da se je nad Žirmi razbesnelo neurje. Vsaka ekipa je na vseh štirih delovnih mestih od vodje ocenjevalcev dobila osnovne podatke o tem, kaj se je zgodilo, in o ponesrečencih, ki jih je morala ekipa v desetih minutah oskrbeti. Ocenjevalci so njihovo delo ocenjevali s točkami. V neposredni bližini šole je bila simulacija posledic neurja in štirje različno poškodovani ljudje so se zatekli pod nadstrešek telovadnice. Pred blagovnico je ob neurju prišlo do udara strele v skupino nakupovalcev in več oseb je obležalo brez znakov življenja, med njimi tudi nosečnica. Ekipa ima na razpolago AED, enega pa prinese še trgovka.

»Odlično nam gre,« se pohvali druga ekipa Žirov, ki jo sestavljajo Matija Oblak, Nejc Vončina, Borut Žakelj, Sara Vidmar in Lara Zajc. Tudi oni so novinci, a polni optimizma in volje za pomoč; ne samo na tekmi, temveč tudi če bi bila ta resnično potrebna. »Vsi člani ekipe smo taborniki. Za usposabljanje in sodelovanje pri civilni zaščiti nas je nagovorila predsednica Krajevne organizacije Rdečega križa Žiri Marija Kokalj. Opremo, s katero smo zelo zadovoljni, je prispevala občina,« so razložili in povedali, da so naloge zahtevne in adrenalin deluje. Čeprav je le igra, ob pogledu na navidezne ponesrečence ne morejo biti povsem ravnodušni. »Tekma je dober trening za ukrepanje ob resničnih neljubih dogodkih,« so prepričani, z vsako vajo pa bodo dobili nove izkušnje, da bodo znali več in da bodo še boljši. Jožica Kacin

Pri zdravstvenem domu je zaradi neurja prišlo do porušitve gradbenega odra, ki je postavljen ob stavbi. Trije delavci so težje poškodovani. Pri kolesarnici Alpine potrebuje prvo pomoč več delavcev, tam pa vedri še več drugih oseb. Ekipe so po približno petindvajsetih minutah zamenjale mesta.

Ponesrečenci so bili domači prostovoljci različnih starosti in obeh spolov. Vseh skupaj je bilo dvajset in po ocenah ocenjevalcev, reševalcev in gledalcev so dobro in potrpežljivo odigrali svoje vloge. Lahko so se tudi prepričali, kako je ob pravilnem nudenju pomoči pomembna tudi komunikacija med reševalci in med reševalcem in poškodovancem. Na delu je bilo tudi precej gasilcev vseh ži-

Na delovnih točkah so bile štiri simulacije nesreč ob predpostavki, da se je nad Žirmi razbesnelo neurje. Jožica Kacin

rovskih gasilskih društev, ki so si razdelila naloge (priprava delovnih in predstavitvenih mest, spremljevalci ekip, obveščanje o poteku preverjanja in premeščanju ekip, dostavljanje rezultatov, predstavitev opreme itd.).

Vse je potekalo po predvidenem scenariju. Po opravljenih nalogah so se člani ekip in drugi udeleženci preverjanja odpravili še v restavracijo Sklednik na topel obrok.

Po 15. uri je sledil sklepni del z zborom vseh ekip. Te so bile: RKS OZ Škofja Loka – Občina Škofja Loka ekipa 1, RKS OZ Tržič, PGD Zasip, GZ Tržič, Zveza Tabornikov Občine Kranj – ZTO, RKS OZ Kranj, Občina Žirovnica, RKS OZ Škofja Loka – Občina Žiri ekipa 2 in 3, združena ekipa RKS OZ Radovljica in CZ Bohinj, Občina Jesenice – GZ Jesenice, RKS OZ Jesenice in Občina Gorenja vas – Poljane. Nagovorili so jih župan Janez Žakelj, predsednik RK Slovenije Alojz Kovačič, predstavniki

Urada za zaščito in reševanje izpostave Kranj, Civilne zaščite in Območnega združenja RK Škofja Loka. Vodja ocenjevalcev Damjan Slabe je podal nekaj glavnih ugotovitev, pohvalil sodelujoče in poudaril pomen takega preverjanja ter pridobivanja izkušenj.

Na koncu so razglasili rezultate in podelili priznanja. Prvo mesto je zasedla izkušena ekipa iz Škofje Loke, ki se bo udeležila državnega preverjanja usposobljenosti ekip prve pomoči. Domači ekipi sta se odrezali solidno in njihovi člani so dobili prve izkušnje, ki jim bodo pomagale pri nadaljnjem usposabljanju in urjenju. Zavzetosti jim ne manjka. Rezultate svojih prizadevanj bodo lahko pokazali na naslednjem preverjanju drugo leto v Radovljici. Želimo si, da bi bilo čim manjkrat treba posredovati zares, a naj tudi v sedanji državi velja to, kar smo že poznali: »Nič nas ne sme presenetiti.« •

 prirast divjadi in zveri (medved, šakal, volk), vzrok pa je tudi v zaraščanju travnikov in osamelih kmetijah.

V naši vasi so nekoč kopali bakreno rudo. Pred leti so se še dobro videli ostanki zapuščenih rudnikov v Buhovski grapi in pod Bendetom, v Žaklarski grapi pa so sledi že popolnoma izginile.

PLANINSKA KOČA NA MRZLK

Na našem območju imamo več pohodniških poti. V zadnjem času so najbolj aktualne poti do planinske koče Mrzlk, Prva gre s Fužin po grebenu mimo televizijskega pretvornika, Pretovčena, Meteža, Možineta do koče. Druga gre s Sovodnja mimo Korenin, Sivkarja, Marušnika (914 nadmorske višine) do koče. Manj znana in neoznačena pa je pot od Mostarja na Hobovšah po Buhovski grapi, mimo Grudna, Bartela do koče.

Pod vrhom Mrzalka se ob jasnem vremenu vidi daleč naokoli. Pogled seže do italijanskih Dolomitov, Julijskih in Savinjskih Alp, Cerkljanskega in Škofjeloškega hribovja, Polhograjskih Dolomitov, v ozadju pa vidimo Menino planino, Kum, Krim, pa vse do Slivnice nad Cerknico.

ZNANE OSEBE

Najbolj poznan je kipar Ivan Zajc, ki je naredil Prešernov spomenik na Tromostovju v Ljubljani. Njegov rod izhaja iz kmetije Pri Zajc, kjer stoji vikend. Kiparju so na podružnični osnovni šoli Sovodenj postavili majhen muzej. K Vovšarju sta se iz italijanske strani preselila starša Mirana Bogataja (1948–2012), ki je bil dolgoletni poveljnik Civilne zaščite Slovenije. V Vranovšu so živeli predniki znanega duhovnika Josipa Velikanje, ki je deloval v hrvaški Istri. Spominska plošča je pred cerkvijo v Idriji.

Bartelovi so predniki znanega avstrijskega sodnika Rudija Vouka iz Celovca. Pri Nebeškarih (domačije ni več, je pa tam televizijski pretvornik) naj bi se rodil nekdanji ustavni sodnik dr. Ivana Kristan. To je le nekaj podatkov, mislim pa, da bi se našel še kdo.

LETA 1994 SE KOPRIVNIK PRIKLJUČI OBČINI ŽIRI

Po letu 1994 spada celotna vas pod žirovsko občino. Priključil se je tudi del vasi, ki je bil včasih v Krajevni skupnosti Sovodenj. Tovarna Termopol se je potem kar naenkrat znašla na žirovski strani, kar verjetno nekateri občani v Žireh niti ne vedo. Prebivalci iz zahodnega dela vasi Na Košeniji imamo od takrat dalje▶

KOPRIVNIK – VAS NA ROBU

Lojze Potočnik

Koprivnik leži na severozahodnem delu žirovske občine. Vas se naslanja na severni rob Sivke (Idrijsko hribovje) in obronke Mrzalka (971 metrov nadmorske višine, kjer je na sončni legi koča Planinskega društva Žiri), proti severu sega do Hobovščice, na zahodu pa do grape Javorščica, meji na Laniše in Jazne ter Sovodenj, na vzhodu pod TV-pretvornikom pa na Fužine ter na jugovzhodu na »žirovsko stran«, kjer se nagne k Jarčji Dolini (to je pod obronke TV-pretvornika). Je zelo razpotegnjena in ima veliko malih grap.

VAS, KI JE BILA RAZDELJENA MED DVE DRŽAVI, SPADA POD TRI ŽUPNIJE IN IMA DVE POŠTNI ŠTEVILKI

Koprivnik je bil poseljen v drugi fazi loške kolonizacije. Že leta 1789 je zahodni del Koprivnika spadal pod osliško župo (župnija Nova Oselica, kjer imajo prebivalci Koprivnika še vedno grobove), vzhodni del pa pod žirovsko župo (cerkev sv. Ane na Ledinici). Prebivalci iz tega dela imajo grobove na Dobračevi. Tri domačije v zgornjem delu Koprivnika so pod ledinsko župnijo (cerkev sv. Jakoba v Ledinah), kjer je tudi njihovo pokopališče.

Na grobo bi rekel, da spadamo pod tri župnije oziroma dve škofiji, ljubljansko (Nova Oselica, Žiri) in koprsko (Ledine).

Rapalska meja se je globoko zarezala med domačije in prebivalce Koprivnika. Vas je bila razdeljena in je postala mejno območje med Italijo in Kraljevino Jugoslavijo. Čisto na zahodu je bila jugoslovanska obmejna karavla (sedaj je tam hiša Marka Pagona), na območju sedanje planinske koče pa stražarnica jugoslovanske vojske. Domačini so morali nekajkrat menjati osnovno šolo in obisk svete maše. Tisti, ki so bili pod Italijo, so k pouku in k maši hodili v Ledine ali Otalež, prebivalci, ki so živeli v Jugoslaviji, pa v Žiri, Novo Oselico ali na Sovodenj. Leta 1969 se je del vzhodnega Koprivnika na sovodenjski strani priključil k župniji Nova Oselica (otroci so hodili v šolo na Sovodenj), nekaj domačij pa je ostalo pod župnijo Žiri. Kot zanimivost lahko povemo tudi, da ima Koprivnik dve poštni številki: 4225 Sovodenj in 4226 Žiri.

NARAVNE ZNAMENITOSTI

Tukaj je mejnik med rdečim kamnom in že bolj kraškim svetom s posameznimi še neraziskanimi jamami. Ena od takih je v gozdu (od mojega doma – Potočnik – proti Možinetu) proti Sivki. Ta jama je lahko zelo nevarna za gobarje, lovce, še posebno pa za otroke, saj ko vanjo vržemo kamenček, se še nekaj časa sliši odmev. Druga jama je pod hribom Mrzlk, je ob cesti in je zelo ozka.

Na našem območju opažamo tudi povečan

zelo dolgo pot na volišče na Selu. Prej smo hodili volit na Sovodenj.

Ceste so največji problem in skrb prebivalcev Koprivnika. Pred leti smo se odločili, da posodobimo cesto od Mostarja na Hobovšah po Buhovski grapi in mimo Zajca do križišča pri kmetiji Burnikovih. Cesta ob strugi je vedno bolj nevarna, saj se vanjo zajeda voda pa tudi kakšen štor od posekanega drevja kdaj pa kdaj pade na njeno površino.

Že pred časom smo od mostu do kmetije na Buhovš sami s prostovoljnimi delom nasuli material za asfalt. Ta je bil pred dvema letoma položen od kmetije Zajc po ovinkih do zgornjega ostrega zavoja. Čakamo, da bo asfaltna prevleka še do kmetije Buhovše, saj je teren pripravljen.

Drugo takšno območje je na trasi s Fužin v Koprivnik do Burnikovih. Ta povezava je pomembna za vse, saj je tu obvoz, če je glavna cesta proti Žirem in Sovodnju neprevozna. Vsak dan po tej poti vozi šolski kombi osnovnošolce na Sovodenj. Dnevno to cesto uporablja tudi poštar, ki pride s Hobovš mimo Pretovčena proti Žirem.

Tukaj je še cesta od Sivkarjevega znamenja

do dveh kmetij, Bartela in Možineta. V Jarčjo Dolino tu vodi samo gozdna cesta po grebenu Meteža, mimo Pretovčena in naprej Po osoj. Cesto iz Sovodnja na skrajni zahod Koprivnika so razširili, kar smo prebrali v Podblegoških novicah (glasilo Občine Gorenja vas - Poljane). Tukaj imamo cestno povezavo na Otalež in proti Želinu. Cesta mimo Koreninarja do Sivkarja je bila asfaltirana že pred letom 2000. Od kmetije Koreninar vodi še ena cesta proti kmetiji Ocvirk in Golob. Ta je makadamska, pri Ocvirku pa je že asfaltirana.

Smeti vozimo na ekološke otoke. Na Hobovšah je ta postavljen na zelo nevarnem mestu ob glavni cesti Cerkno-Trebija. Če se hočemo priključiti na cesto, lahko zelo hitro pride do trčenja, ker zabojniki ovirajo pogled proti Sovodnju. O tem smo že obvestili Policijsko postajo Škofja Loka.

V Jarčji Dolini imajo svoj otok kmetije, ki so na žirovski strani, ter Možina, ki smeti prek Sovodnja vozi v Jarčjo dolino.

Vaščani na zahodnem delu vasi Na Košeniji so se dogovorili s Krajevno skupnostjo Sovodenj, da smeti oddajo ob cesti, kar je zanje precej ugodnejše. Čudi me, da je pri dogovorih glede

tega toliko težav, saj tako v gorenjevaški kot žirovski občini smeti odvažajo isto podjetje.

Za kmetije v zgornjem delu vasi bi lahko občina organizirala otok pri Sivkarjevem znamenju, saj bi tu lahko odlagali tudi odpadke, ki se naberejo v planinski koči. Ob čistilni akciji sem opazil, da nihče ni očistil obrežja Hobovščice, ki je mejna reka med občinama. Precejšen del Koprivnika ima več skupnega s Sovodnjem kot z Žirmi. Škoda, ker v žirovskem občinskem svetu ni nikogar, ki bi zastopal naše interese. Ob volitvah se samo govori, koliko jih imajo »ta rdeči« in koliko »Janševi«, a ljudje postajajo vse bolj apatični in jezni na politiko.

Kaj smo storili tako hudega na tem koncu, da smo bili v preteklosti tolikokrat razdeljeni in da smo vedno a robu? •

Viri:

Življenje pod Ermanovcem, Bevkovim vrhom in Sivko – Moj kraj skozi čas I

Življenje pod Ermanovcem, Bevkovim vrhom in Sivko – Moj kraj skozi čas II

Alojz Demšar, Petra Leben Seljak – Hiše na Žirovskem Arhiv RS – rudniki bakra

Lastni viri

Bojan Klein

LOJZETU GOSTIŠI V SPOMIN

Miha Naglič

V soboto, 1. junija 2019, je umrl dr. Lojzet Gostiša, vrhunski slovenski umetnostni zgodovinar in žirovski rojak.

Rodil se je 7. junija 1923 v Žireh v Gostiševi hiši (Pr' Matic), na njenem mestu je zdaj Ambasada. Poznala sva se od srede osemdesetih in velikokrat sem ga nagovarjal, da bi naredila intervju o njegovem življenju in delu, a je bil zmeraj pripravljen govoriti le o drugih, zlasti o velikih slovenskih ustvarjalcih, ki jih je raziskoval – o Valvasorju, Izidorju Cankarju, Francetu Miheliču, Jožetu Plečniku ... Leta 2003 sem hotel v Žirovskem občasniku predstaviti tri Žirovce, ki so imeli takrat okrogle obletnice (Vlasto Kopač 90, Lojze Gostiša 80, Zdravko Mlinar 70 let), a se je intervjuju izmaknil tako, da je sam naredil »umišljeni« intervju z rojakom Maksimom Sedejem, ki ga ja obiskoval že kot študent. Tudi ta intervju je bil vrhunski. Iz njega navajam odlomek, v katerem Maksim pripoveduje o Žireh in o svojem očetu, njegovo pripoved pa je po spominu zapisal Lojze Gostiša.

»Oh, Žiri! 'Prečuden kraj', bi rekel Cankar. Iz podzavesti se mi oglašajo daljni spomin na čudovito krajino, na pridne, delovne ljudi, na gorske kmetije, na čevljarje in klekljarice, na trpežne krampižarje, na klekljane čipke in šverc. Doma sem rasel v kar se da skromnih razmerah. Oče je po vasi zbiral mleko in ga potem vozil v mlekarno. Zaslužil je premalo za spodobno preživetje. Ko sem bil star dve

leti, smo odšli v Vestfalijo in tam je oče služil kruh kot rudar v rudniku. Nobene blaginje torej, skromnost mi je bila, če že ne prirojena, po sili priučena. Vedno sem moral biti z malim zadovoljen. Ko smo se po štirih letih vrnili domov, se je oče zaposlil kot čevljarjski pomočnik, mene pa je vpisal v žirovsko osemletno osnovno šolo. V teh letih sem se začel navduševati nad nebeško lepo krajino okoli sebe; vse pogosteje sem se zadrževal v okolici Krošljevega čebelnjaka, ogledoval poslikane skrinje in slike na steklu. Nikakor se nisem mogel nagledati oltarjev ljubljanskega mojstra Jakoba Gabra v vaški cerkvi sv. Lenarta, v neposredni bližini našega doma. Oče me je vse bolj navajal k branju, k ljubezni do knjige, ki je v meni ostala vse življenje ... Veš, moj oče je bil iz posebnega testa, preprost, a bister in vedno vnet za napredek. Zelo veliko je bral. Na vsak način mi je hotel omogočiti študij, ki je bil zanj nedosegljiv. Je pa morala družina pošteno zategovati pasove, da sem vsaj jaz lahko študiral.« (ŽO 33, 2003, str. 36).

Maksim Sedej je pokopan na Žalah, Lojze pa v družinskem grobu Gostiševih na Dobračevi, za katerega je ves čas vzorno skrbel. Lojzetov grob je nedaleč od Maksimove rojstne hiše, v duhu pa sta gotovo oba že v likovnih nebesih. •

Plesna skupina Zala, 2017. Arhiv društva

TURISTIČNO DRUŠTVO ŽIROVSKI VRH JE DRUŠTVO ŠTEVILNIH AKTIVNOSTI, PRILOŽNOSTI IN CILJEV

Štefan Bogataj,

predsednik Turističnega društva Žirovski Vrh

Društvo je bilo ustanovljeno leta 1997 in letos obeležujemo dvaindvajset let neprekinjenega dela. Posebej zadnja leta se članstvo povečuje in imamo preko sto petdeset članov. Registrirani smo v občini Gorenja vas - Poljane in imamo povezovalno vlogo, saj v večini združujemo člane iz dveh sosednjih občin: Gorenja vas - Poljane in Žiri. Lahko pa se pohvalimo, da imamo člane celo iz Škofje Loke in Turjaka.

Naše poslanstvo je krepiti turistične in kulturne dejavnosti ter ohranjati in oživljati ljudsko izročilo, ki je značilno za naše kraje. S svojim delom prispevamo k turističnemu razvoju obeh občin, kakor tudi celotne Slovenije. Iščemo najboljše rešitve za dobro delo, zato se nam obseg in kakovost dela povečujeta. Tega smo zelo veseli, saj so zadovoljni gledalci in obiskovalci naših prireditev naše največje plačilo. V našem društvu deluje več sekcij: folklorna skupina Zala, vokalna skupina Zala, odrasla in otroška dramska skupina, instrumentalna skupina, etnološka skupina in otroška folklorna skupina. Organiziramo tudi delavnice, kot so izdelovanje voščilnic, izdelovanje adventnih venčkov in podobno. Vse sekcije pridno vadijo in preko leta nanizajo kar nekaj nastopov doma in v tujini. Z veseljem sodelujemo tudi z drugimi društvi v bližnji in daljni okolici. Letno organiziramo več odmevnejših prireditev: v maju spomladanski pohod skozi Zalo, konec julija Praznik žetve na Žirovskem Vrhu, jeseni pa koncert slovenskih pesmi in plesov.

Spomladanski pohod skozi Zalo (vsako leto na praznični 2. maj)

Pohod skozi Zalo je že tradicionalno zelo dobro obiskan. Prečudovita narava in dober glas privabita pohodnike iz širne Slovenije. Pohod je tematski in je letos dobil novo vsebino. Ob 100-letnici izida zgodovinskega romana Ivana Tavčarja Visoška kronika so si pohodniki na poti ogledali igrane prizore iz njegove vsebine. Seveda je vedno poskrbljeno tudi za brbončice, ki jih pomirijo dobrote domačih kmetij. Letos se je pohoda udeležilo preko dvesto pohodnikov in potrudili smo se, da so zadovoljni odhajali v dolino.

Praznik žetve (vsako leto, zadnji vikend v juliju)

Praznik žetve na Žirovskem Vrhu je naš največji dogodek, ki ga prirejamo od ustanovitve društva. Je zadnji vikend v juliju in združuje zabavno, kulturno in etnološko dogajanje. Zaradi pestrosti je prireditev zanimiva za velik krog obiskovalcev, ki se radi vračajo. V treh dneh se zvrstijo odlični ansambli, pripravimo pa tudi obilico spremljajočega programa. Vsak dan pod velikim šotorom uprizorimo domačo kmečko igro, ki nastaja pod peresom domačinke Tončke Oblak. V programu nastopajo različne folklorne in pevske skupine. Lansko leto smo celo gostili folklorno skupino iz Srbije, ki nam je vrnila gostovanje. Prvič smo organizirali tudi srečanje ljudskih godcev. Seveda pa ne moremo mimo etnološko obarvanega programa, ki prikazuje spravila žita po starem. Vse skupaj spremlja sejmsko dogajanje in še in še.

Koncert slovenskih pesmi in plesov (novembra)

Zaradi dobrega odziva občinstva in pomanjkanja takih kulturnih dogodkov smo se lani odločili, da jeseni pripravimo še eno prireditev. Koncert je potekal v Osnovni šoli Ivana Tavčarja v Gorenji vasi, nastopili pa smo: domača folklorna skupina Zala in vokalna skupina

Zala, otroška folklorna skupina OŠ Ivana Tavčarja in Moški pevski zbor Terme Olimia iz Podčetrčka.

Dramska skupina – odrasla in otroška (se pripravlja na 22. premiero domače igre)

Dramska sekcija vsako leto uprizori novo domačo kmečko igro, ki jo premierno predstavijo na Prazniku žetve, kasneje pa na kakšnem gostovanju. Med občinstvom je zelo lepo sprejeta in cenjena, kar potrjuje neverjetno število gledalcev. Besedila so delo Tončke Oblak, ki poskrbi tudi, da igra ugleda luč sveta. Kasneje dramski skupini odigrata krajše prizore iz omenjenih iger tudi ob drugih dogodkih.

Folklorna skupina Zala in vokalna skupina Zala

Folklorna skupina je zadnja leta ena bolj dejavnih sekcij v našem društvu. Kmalu bomo obeležili deseto leto delovanja. Vsako leto sestavimo novo koreografijo, s katero nastopimo na območnem srečanju folklornih skupin, in uvrstili smo se že tudi na regijsko tekmovanje. S pomočjo evropskih sredstev smo pridobili tudi edinstvene kostume iz druge polovice 19. stoletja. Trenutno v folklori pleše devet parov. Za glasbo poskrbita dva harmonikarja in klarinetistka, za večglasno moško petje pa vokalna skupina Zala.

Vokalna skupina Zala je nastala prav zaradi potreb po večglasnem moškem petju. Deluje tretje leto in petje je že kar ubrano. Trenutni sestav ima osem članov, pevci lepo dopolnjujejo nastope folklorne skupine, izvajajo pa tudi samostojne nastope.

Obe skupini nastopata doma, gostovali pa sta tudi v Avstriji in Srbiji.

Delovanje našega društva je res obsežno in pestro. Tudi v prihodnje imamo obilo načrtov, veseli pa bomo tudi vsakega novega člana, ki bi se nam želel pridružiti in ki ga zanima delo v našem društvu.

Lepo vabljeni na vse naše dogodke! •

JUTIN DAN NA VRTU KRŽIŠNIK

Maja Kržišnik

Prvi sončen poletni dan po dolgotrajnem deževju je razveselil obiskovalce dneva odprtih vrat, tretjega Jutinega dneva na Vrtu Kržišnik. Tokrat smo priredili prodajno razstavo nekaterih starejših grafik in pastelov Tomaža Kržišnika in se na ta način pridružili njegovi razstavi v Muzeju Žiri.

Z dogodkom se vsakič spominjamo Jute Krulc, ustvarjalke vrta, ki ga je začela saditi, ko je že dopolnila sedemdeset let, in ga neumorno ustvarjala še nadaljnjih trideset let.

Na vrt gledamo kot na neprecenljivo dediščino, za katero skrbimo in jo skušamo ohraniti. Seveda pa ima vrt, kot je bila njegova ustvarjalca tudi prepričana, svoje življenje, svoj razvoj, ki mu želimo slediti in ga razvijati v naše zadovoljstvo. Da vrt daje smisel našemu bivanju, je zgodaj razumel tudi Tomaž

Dan odprtih vrat, ki je bil 1. junija 2019, je popestrila prodajna razstava nekaterih starejših grafik in pastelov Tomaža Kržišnika.

s svojimi likovnimi intervencijami v njem, ki predstavljajo skladno in nedeljivo celoto s hišo in ateljejem. Njegova dela, postavljena na stojalih, niso bila tujek v vrtu, ostrina njegove ustvarjalne misli je prisotna v vsem njegovem okolju, ki se mu je z enako zagnanostjo, tako kot svojemu delu, posvečal vse svoje življenje. Dnevi odprtih vrat so seveda namenjeni tudi

druženju različnih generacij. Lepo je, ko se srečujejo otroci prijateljev, ki so odraščali ob Tomaževih slikah, ko se obudijo stara poznanstva. K neponovljivemu, enkratnemu dogodku pa je prispeval tudi Tadej z vrhunsko ponudbo ostrig in penin. Dogodek na vrtu Kržišnik je tudi tokrat uspešno povezal različne ustvarjalnosti in razveselil številne obiskovalce. •

KRAJINE MAJE ŠUBIC V GALERIJI V ZVONIKU

mag. Lucija Rupret

V času žirovskega klekljarskega praznika je v Galeriji v zvoniku potekala razstava mednarodno priznane akademske slikarke Maje Šubic. V Žireh je prvič samostojno razstavljala že pred desetimi leti.

Na tokratni razstavi je predstavila serijo krajin od najnovejših do že v zasebne zbirke odkupljenih del. Galerijski prostor je bil na odprtju napolnjen do zadnjega kotička, slikarko in obiskovalce sta nagovorila Ciril Vidmar in župan mag. Janez Žakelj. Odprtje je glasbeno popestril mladi kitarist Timotej Pivk.

Z grobih sten galerije so poglede obiskovalcev vabili pejsaži, naslikani v zadnjih štirih letih. Večji formati so topografsko natančne upodobitve izsekov islandske pokrajine, Perniškega jezera in drugih slovenskih lokacij, nekatere tudi s podobami tam živečih ptic. Vsem krajinam, večjim in manjšim formatom, je skupna voda – v mogočnejši obliki kot morja in jezera, v neznatnejši kot luže. Slikarka pri nastajanju podobe največ pozornosti nameni prav slikanju vode in neba ter njunemu odnosu. Slike manjšega formata z motivi luž so najnovejša dela, s katerimi se avtorica, kot je sama dejala, seli iz makro v mikro svet. V tej postavitvi jih

Akademska slikarka Maja Šubic se je v Galeriji v zvoniku predstavila s serijo krajin, naslikanih v zadnjih štirih letih. □ Tanja Mlinar

lahko razumemo tudi kot nadomestke oken, ki jih v galeriji skoraj ni. Krajina na slikah Maje Šubic z gledalci komunicira na poseben način. Deluje protislovno – vabi nas in se nam istočasno izmika. Zdi se vsemogočna in od človeka neodvisna entiteta. Neskaljene gladine morij in jezer izžarevajo mir, v lužah samozadostno odseva sama v sebi. Nastopa v odsotnosti človeka, videti pa je, da gre povečini za bolj ali manj poseljena območja, saj narava nosi pečat človeškega posega. Naj gre za resnično naravo ali njeno iluzijo, je v naravi človeka, da si jo želi prilastiti. Kljub realistično prepričljivi upodobitvi z upoštevanjem perspektivne poglobitve in realistični rabi barve z zračno perspektivo iluzija namenoma ni popolna. Formatu slik se ne ujemajo z obliko slikarske podlage, posledica česar so beli robovi in na njih mestoma komaj vidno razlite barve. Tudi na slikah, sestavljenih iz več deloma medsebojno skladnih kadrov, vtis iluzije preprečujejo posamezni ostri rezi.

Ali nam slikarka sporoča, da naša želja nikoli ne bo uresničena?

Razstavljeno serijo lahko doživljamo kot nadaljevanje slovenske krajinarske tradicije dvajsetega stoletja, ki je bolj kot kdaj koli prej zaznamovala omenjeni motiv z osebnim vide-njem umetnika. Začetki takšnega pojmovanja motiva sicer segajo v slikarstvo romantike in se nadalje razvijajo v sledečih slogih. V sklopu impresionizma, denimo, krajina ne nastopa samo kot čisti vizualni vtis, kar je sicer vodilo francoskim impresionistom, temveč jo slovenski impresionisti dopolnijo z lirično razpoložensko noto oziroma simbolično pomenljivostjo. Tudi stoletje in pol kasneje slikanje krajin še vedno navdihuje in izziva slikarje. Akademska slikarka Maja Šubic izkazuje večplastno simboličen odnos do izbranega motiva. S kombinacijo naturalističnega obnavljanja ter miselnih tendenc, ki izpostavljajo njeno enigmatičnost, le-ta v njenih upodobitvah živi na izjemnem način. •

IMPROVIZIRANI – RAZGIBAN PROGRAM Z VELIKO PRIPRAV – KONCERT MOŠKEGA PEVSKEGA ZBORA

David Beovič,
Maja Justin Jerman

Moški pevski zbor Alpina pod vodstvom Andreja Žaklja nas je v soboto in nedeljo, 18. in 19. maja 2019 ponovno navdušil. Pomenljivi naslov je obetal zanimivo glasbeno presenečenje, saj smo ob taki tradiciji zbora pričakovali vse drugo kot improvizacijo.

Pevci so nas že na koncert povabili s povsem osveženim vabilom, ki je kot scensko ozadje lepo presenetil gledalce, saj nam je služil tudi za precej »improvizirani«, ampak vseeno uporaben koncertni list. V enakem slogu se je koncert nadaljeval, medtem ko se je prva pesem nagajivo poigravala z odpovedjo koncerta zaradi kašljajočega in viroznega moškega pevskega zbora, ovitega v tople šale in kape. Ko smo poslušalci slej ko prej dojeli šalo, smo se ob nadaljevanju koncerta oddahnili in se prepustili ubrani zborovski pesmi, ki je črpala iz raznolikega in pomlajenega repertoarja in zborovske zasedbe. Mladostnost in svežino pa so dogodku dajali tudi mladi improvizatorji, ki so v slogu impro lige skušali nadomestiti tradicionalne napovedi pesmi. Tako da smo gledalci včasih bolj drugič manj uspešno iskali povezavo z vsebino naslednje pesmi. Prava dinamična popestritev, ki se je odlično prilegala celotnemu razpoloženju in raznolikemu repertoarju, o katerem je dodal nekaj misli skladatelj David Beovič.

S pevskim zborom, ki ga uspešno vodi Andrej

Pester pevski in vsestransko razgiban program je pričal o natančnem študiju in poglobljenem delu in o veliko veselja in nič improvizacije. Tanja Mlinar

Žakelj, sodelujem že vrsto let in občudujem njihov pogum, s katerim se lotevajo novih izzivov. Veseli me, da je pevske vrste pomladilo več mlajših pevcev, ki zmorejo nastopati tudi v solističnih vlogah. To možnost sem izkoristil v pesmi Sound of silence, kjer ob spremljevalnih glasovih izstopajo štirje solisti, torej v vsakem glasu en pevec. Repertoar koncerta je bil razgiban in v izvajalskem smislu raznolik, v vsebinskem smislu pa razpet med čutnost in liričnost na eni ter živahnost in humornost na drugi strani. Zanimivo je, da pevci v zadnjih letih svojo poustvarjalno energijo usmerjajo tudi v skladbe modernejšega kompozicijskega izraza. Tukaj mislim predvsem na dela priznane skladateljice in zborovodkinje Tadeje Vulc. V njenih skladbah so pogosti tudi vzkliki, recitiranje in drugi zvočni učinki. Na koncu bi rad omenil še eno stvar. Kljub dejstvu, da

so pevci po takšnih in drugačnih kriterijih umeščeni med amaterske izvajalce, imajo do avtorjev in do študija novih del izjemno korekten, recimo temu profesionalen odnos. Takšnega odnosa pogosto ne srečam niti pri najvidnejših umetnikih, s katerimi pogosto sodelujem. Vesel sem, da so kot posledica našega sodelovanja luč sveta ugledali številni zanimivi aranžmaji in na to sodelovanje sem zelo ponosen. Pevcem in zborovodji Andreju Žaklju pa sem za to, da žirovsko kulturno podobo krasijo tudi z mojimi deli, iskreno hvaležen.

Ni kaj dodati, dva koncertna večera sta ponudila pester pevski in vsestransko razgiban program, ki je pričal o natančnem študiju, poglobljenem delu in o veliko veselja in nič improvizacije – razen impro ligašev iz Ljubljane. •

Državne podprvakinje z vodjo mladine (z leve proti desni): Zarja Kopač, Lana Eniko, Izadora Kopač in Nace Petrovič. Arhiv PGD Dobračeva

S SLOVARJEM PO PLANINSKIH POTEH

dr. Alojz Demšar

Milka Bokal, rojena Stanonik na Dobračevi, je bila gostja literarnega večera *S slovarjem po planinskih poteh*. Prireditev je bila 23. aprila 2019 v galeriji Muzeja Žiri v okviru vseslovenske akcije Noč knjige, pripravilo pa jo je Muzejsko društvo Žiri. Noč knjige se začne, ko se svetovni dan knjige, 23. april, prevesi v večer. Z Milko se je pogovarjal njen mož Drago Bokal. Imenitno kuliso večeru so ustvarila v galeriji razstavljeni dela slikarja Tomaža Kržišnika, glasbene točke pa sta izvedli Nina Artač in Jerca Trček.

Milka je po diplomi na filozofski fakulteti najprej delala v ekipah Slovarja slovenskega knjižnega jezika (SSKJ), Besedišča slovenskega jezika in Slovenskega pravopisa. Nato je sodelovala pri pisanju strokovnih razlagalnih slovarjev, več jih je tudi uredila – o čebelarjenju, smučanju, klekljanju, zvonjenju, uporabni umetnosti.

Slovarji nastajajo v kabinetih jezikoslovcev in drugih strokovnjakov z vztrajnim delom, ki le malokdaj pritegne širšo pozornost. Slovarje le uporabljamo, o njihovem zakulisju pa vemo malo. Slovaropisci le redko dobijo priložnost, da sami spregovorijo in nam pojasnijo, kako so pisali gesla, pred kakšna odprta vprašanja so bili postavljeni in kako so jih razrešili. Prav tako se imena jezikoslovcev ne bleščijo s platnic Slovarja slovenskega knjižnega jezika ali Slovenskega pravopisa. Zato je bil literarni večer koristen in zanimiv za poslušalce in tudi za Milko Bokal.

»Kako so nastajala gesla v SSKJ?« je vprašal Drago. Milka je navedla primer, pisanje gesla

Večer, na katerem smo izvedeli, kako se delajo slovarji. Naša rojakinja Milka Bokal, specialistka leksikologinja, pa je v pogovoru, ki ga je odlično vodil njen mož Drago Bokal, obudila tudi spomine na mladost, predvsem pa na planinska doživetja. Poleg Milke in Draga Bokala na sliki dr. Alojz Demšar, predsednik Muzejskega društva Žiri, ki je bilo organizator prireditve. Darjan Kacin

življenje. V slovarju je geslo razloženo na eni in pol strani. Ena od petnajstih razlag pravi, da je *življenje doba bivanja, obstajanja človeka od rojstva do smrti*. Najdemo tudi besedno zvezo *veseliti se življenja*, ki pomeni *rad živeti*. Milka je dobila škatlo s stotinami kartic, na katerih so bili zapisani primeri pomena in uporabe besede življenje. Iz tega in drugega gradiva je nastalo besedilo gesla v SSKJ.

Kaj pa naslov literarnega večera *S slovarjem po planinskih poteh*? Milka na svoje planinske poti – številne je opisala v Planinskem vestniku – ni nosila slovarjev – knjig. Z njo so pogosto hodili slovarji, ki jih je pisala. Tako se je na poti po Spodnjih bohinjskih gorah domislila, kako rešiti organizacijsko zadevo pri smučarskem slovarju, kar se je za pisalno mizo trdovratno upiralo.

O visoki strokovni ravni vsega, kar Milka napiše, se je Drago najbolje prepričal, ko sta skupaj pripravljala slovar *Pojmovnik s področja obratovanja in vzdrževanja distribucijskega elektroenergetskega omrežja in postrojev*, ki je izšel leta 1995. Z besedilom je odšel k največji avtoriteti s tega področja in po temeljitem

pregledu nista spremenila niti črke. Zato pa so bili mnogo bolj naporni Milkini pogovori z akademikom Jožetom Toporišičem pri sestavljanju Slovenskega pravopisa.

Na vprašanje poslušalke, kakšno mnenje ima o sedanjem televizijskem jeziku, je Milko z odgovorom prehitel Drago: »Nikoli ne gleda televizije, ker vedno nekaj piše.« Kar ni presenetljivo, če si pogledamo seznam vsega, kar je Milka že napisala in uredila. Dobro pozna obe svoji domovini, Žiri in Polhograjsko dolino, živi namreč v Srednji vasi pri Polhovem Gradcu. Pisala je o jezikovnih zanimivostih zemljepisnih imen na Žirovskem, o čevljih, objavila poglobljene recenzije knjig žirovskih rojakov ... V Polhovem Gradcu po zgledu Žirovskega občasnika od leta 2013 izhaja zbornik *Domači kraji*, ki ga Milka ureja. Prostora za naštevanje vsega Milkinega opravljenega dela tukaj žal nimamo.

Ko vzamem v roke slovar ali brskam po slovarjih na spletni strani Fran, se spomnim na Milko in njene kolegice in kolege, ki so poskrbeli, da imajo besede jasen pomen in da vemo, kako naj bi jih uporabljali. •

PIONIRKE PGD DOBRAČEVA DRŽAVNE PODPRVAKINJE V KVIZU

Nace Petrovič,
vodja mladine PGD Dobračeva

Naši mladi gasilci vsako leto uspešno zastopajo barve dobračevskega društva na različnih tekmovanjih. Eden izmed njih je tudi kviz gasilske mladine. Trije tekmovalci, združeni v tekmovalno ekipo, morajo na

kvizu opraviti z različnimi nalogami, tako iz teoretičnega dela (poznavanje osnov prve pomoči, test iz požarne preventive, poišči besedo, drži – ne drži) kot tudi iz praktičnega dela (štafetno vezanje vozlov, gasilska spretnost).

Letošnji tekmovalni cikel se je pričel s kvizom pri Gasilski zvezi Škofja Loka, katerega se je iz našega društva udeležilo deset ekip. Najbolj uspešna je bila ekipa pionirk (Lana Eniko, Zarja in Izadora Kopač), ki se je s prvim mestom v svoji kategoriji uvrstila na kviz Gasilske zveze Gorenjske. Regijski

kviz je potekal v Šenčurju. Mlade gasilske so med petindvajsetimi ekipami dosegle odlično tretje mesto ter se s tem uvrstile na državno tekmovanje. Na državnem tekmovanju v Krškem je v kategoriji pionirk tekmovalo kar osemtrideset ekip iz cele Slovenije. Lana, Zarja in Izadora so zopet prikazale veliko znanja in spretnosti. Kljub temu da so za las zgrešile najvišjo stopničko, je 2. mesto in naslov državnih podprvakinj odličen uspeh. Čestitamo!

Mentorji mladih gasilcev na Dobračevi smo zelo ponosni na naše najmlajše člane, saj s svojim trudom, znanjem in odličnimi rezultati kažejo, da bodo nekoč postali odlični gasilci. •

40 LET OD VZPONA PRVIH SLOVENCEV NA MOUNT EVEREST, V SLOVENSKI ODPRAVI NA HIMALAJO LETOS TUDI BORUT DEMŠAR

Nives Markelj,
Alpina

Letos mineva štirideset let od prvega jugoslovanskega in s tem tudi slovenskega vzpona na Mount Everest. 13. maja 1979 sta Andrej Štremfelj in Nejc Zaplotnik kot prva Slovenca stala na strehi sveta. Takrat je Nejc Zaplotnik sporočil v dolino: »Sediva pri kitajski piramidi in ne veva, kaj bi!«

Leta 1979 so v Alpini v sodelovanju in s priporočili ter izkušnjami alpinistov za takratno petindvajsetčlansko odpravo izdelali ekskluzivno obutev, posebne dvojne višinske čevlje, ki so ščitili pred mrazom in omogočili plezanje v ekstremnih razmerah. V njih so vrh Mount Everesta osvojili danes že pokojna Nejc Zaplotnik in Stane Belak ter Andrej Štremfelj in Splitčan Stipe Božič. »Ko vidimo alpinistično opremo tedanje odprave, se šele prav zavemo, kako daleč je že tisti čas in kaj je bilo takrat potrebno za uspeh,« je ob praznovanju jubileja dejal predsednik Planinske zveze Slovenije **Jože Rovn**.

Alpinini čevljarski mojstri, ki se sicer radi spominjajo tega zgodovinskega dogodka, so bili vsa ta desetletja usmerjeni v razvoj planinske obutve. Prav letos so se z novo kolekcijo lahke pohodne obutve Breeze postavili ob bok največjim blagovnim znamkam športne obutve v outdoor industriji.

V Himalajo na goro Chamlang se je v organizaciji Planinske zveze Slovenije pod vodstvom dveh izkušenih alpinistov 31. marca 2019 odpravilo tudi osem perspektivnih mladih slovenskih alpinistov, med njimi tudi plezalec iz Žirov Borut Demšar. »To je moja prva odprava v Himalajo. Predlani sem bil v Peruju, leta 2012 pa v Nepalu na trekingu, sicer pa so moje plezalske izkušnje vezane predvsem na Alpe,« je pred odhodom povedal Borut in naštel, kaj bodo potrebovali na poti: celotno

Letošnja odprava v Himalajo na 7321 metrov visoki Chamlang v Alpini obutvi Breeze. Borut Demšar je tretji z leve. Arhiv Alpina

alpinistično opremo, topla oblačila in hrano ter vse potrebno za njeno pripravo. Precej je tudi elektronske opreme: solarne celice, fotoaparati, satelitski telefoni, radijske postaje. In seveda; ne gre brez ustreznih pohodnih čevljev domače Alpina.

V Alpini že po dobri stari navadi spremljajo ter podpirajo delovanje slovenskih alpinistov in so kot opremljevalci številnih izjemnih športnikov in odprav ponosni, da tudi mlade generacije cenijo slovensko tradicijo in z veseljem nadaljujejo trdno navezo žirovske tovarne s člani Planinske zveze Slovenije. •

TRIDESET LET BLAGOVNICE

Rok Klemenčič

»Odrpli smo Blagovnico.« Tako nas nagovarja foto kolaž v Alpininem glasilu Delo življenje iz julija 1989.

30. junija bo minilo natanko trideset let od odprtja Blagovnice v središču Žirov. Ta je bila zgrajena v želji po izboljšanju poslovne trgovske ponudbe v Žireh. Večletna ideja o izgradnji Blagovnice je postala resničnost v slabem letu. Investicija, ki je stala približno petindvajset milijard dinarjev. Kakšna številka! Z odprtjem so v njej dobili svoje prostore Trgovsko podjetje ABC Loka s samopostrežno trgovino in bifejem, Kokra, domača Alpina, Ljubljanska banka s svojo ekspozituro v Žireh ter pošta. Takratni predsednik skupščine Občine Škofja Loka, kamor so Žiri kot krajevna skupnost spadale, Jože Albreht je pospremil odprtje Blagovnice z besedami, da smo pridobili pomemben objekt v centru Žirov, ki je lahko v ponos vsem prebivalcem kraja in bo z nadaljnjo ureditvijo centra služil za oblikovanje arhitektonske podobe Žirov. Kako so Žirovci in drugi vsa ta desetletja nakupovali, pošiljali pisma, pakete, telefonirali, ko še ni bilo mobilov, varčevali ter dvigali denar

Blagovnica med gradnjo. Odprta je bila 30. julija 1989. Arhiv Alpina

pa bi lahko povedali njeni zaposleni, kot tudi dolgoletne stranke. Naj še dolgo služi svojemu namenu v čim večje zadovoljstvo enih kot drugih in nenazadnje celotnega kraja. Čestitamo! •

Vir:
Delo življenje, glasilo tovarne Alpina, 1989, letnik 27
Gorenjski glas, glasilo socialistične zveze delovnega ljudstva za Gorenjsko, 7. julij 1989

NOČ KNJIGE V OSNOVNI ŠOLI

Petra Cankar,
OŠ Žiri

Svetovni dan knjige praznujemo 23. aprila. Dan knjige je posvečen promociji branja in na Osnovni šoli Žiri se skozi različne aktivnosti trudimo, da bi branje približali otrokom in jih spodbudili, da tudi sami v njem odkrijejo užitek in priložnost za spoznavanje novih svetov.

Svetovni dan knjige je razglasil Unesco leta 1995. Dan so povezali s tradicijo Kataloncev, ki si že več kot stoletje na ta dan podarjajo knjige in cvetje, 23. aprila pa so umrli tudi številni znani ustvarjalci, kot sta William Shakespeare in Miguel de Cervantes Saavedra.

V sklopu svetovnega dneva knjige že vrsto let poteka mednarodni projekt Noč knjige, ki se v Sloveniji odvija šesto leto. Letos smo se mu pridružili tudi na naši šoli in tako torkovo popoldne in večer namenili druženju ob knjigi. Najprej smo razmišljali o izjemnih ljudeh, ki so oblikovali naš svet. Ob boku oseb, kot sta Albert Einstein in Nikola Tesla, so se znašli tudi starši in učitelji naše šole, kar je vsekakor vredno omenbe. Kasneje smo iskali naše moči in posebnosti, ki nas delajo izjemne, še prej pa smo skupaj raziskovali knjigo Nike Kovač Pogumne punce. Ob zgodbah posameznih žensk smo ugotavljali, kako so Rosa Parks, Marie Curie, Ivana Kobilca, Franja Bojc Bidovec, Emmy Noether in številne druge spreminjale naš svet

Učenci z avtorico knjige Pogumne punce Niko Kovač. Petra Cankar

in s svojimi dejanji prispevale k pomembnim spremembam v družbi.

Da bi tudi mi kaj dobrega »zakuhali«, smo v nadaljevanju ustvarjali recept za pogum, sestavljali knjižni jedilnik in seznam naj knjig za mladostnike.

V zadnjem delu druženja smo dobili obisk, saj se nam je pridružila avtorica knjige Pogumne punce Nika Kovač. Učenci so že imeli pripravljena vprašanja in v sproščenem pogovoru smo izvedeli marsikaj zanimivega – o tem, kako in koliko časa je nastajala knjiga, od kod je prišla ideja zanjo, na kakšen način so bile izbrane zgodbe žensk pa tudi kako na današnji svet gleda avtorica in kakšni so njeni nadaljnji načrti ter izzivi, ki si jih je zadala.

Kar prehitro se je ura približala deseti zvečer, in čeprav bi lahko druženje nadaljevali še pozno v noč, so nas naslednji dan v šoli čakali novi izzivi. Kdo ve, mogoče bomo mi naslednji, ki bomo z na videz majhnimi koraki nekoč spremenili svet na bolje (če že ne vsem, pa mogoče vsaj komu).

Za konec pa še nekaj vtisov, ki so jih ob koncu druženja zapisali učenci:

»Zelo zanimivo, zabavno in poučno.«

»Všeč so mi bile delavnice, pica, pogovor o knjigi in pogovor s pisateljico.«

»Ful fajn. Zabavno druženje. Super smešno.«

»Te ure so bile poučne, zabavne in zelo dobre. Pisateljica knjige je bila vedno nasmejana in počutila sem se res dobro.« •

KINO POD ZVEZDAMI

z animiranimi filmoma Špele Čadež

BOLES in NOČNA PTICA

V petek,
5. julija 2019,
ob 21.00
v Kulturnem središču
Stare Žiri.

Jerca Podobnik s sošolklo Klaro Kadunc ob predstavitvi raziskovalne naloge Kuhajmo z glavo v Novem mestu 9. aprila 2019. Marija Jerše

KUHAMO Z GLAVO

Jerca Podobnik

Raziskovalna naloga Kuhamo z glavo je nastala iz pod rok dijakinj 3. letnika Jerce Podobnik in Klare Kadunc na Biotehniškem centru Naklo. S končano raziskovalno nalogo sva se udeležili tudi tekmovanja v Novem Mestu, kjer sva bili drugi.

Raziskovalna naloga je temeljila na ostankih hrane; torej, kaj naredimo s hrano, ki nam ostane in koliko jo dejansko ponovno pripravimo oziroma zavržemo. Odgovore sva pridobili s pomočjo ankete, ki je bila temelj najinega raziskovanja. Ankete sva razdelili med kolektiv vrtca Žiri, med starejše občane v občini, ki obiskujejo telovadbo, med dijake srednje šole BC Naklo ter med domače in prijatelje v Kamniku.

S pomočjo ankete sva želeli izvedeti, katera generacija zavrže več hrane oziroma pozna več načinov za ponovno pripravo, kje se jo zavrže več – na podeželju ali v mestu, katere hrane se zavrže največ. Ker pa sva se v raziskovalni nalogi osredotočili predvsem na kruh, sva s pomočjo anket zbrali tudi recepte, katerih glavna sestavina je kruh. Za kruh sva se odločili, ker je to ena od dobrin, ki se na našem jedilniku pojavi vsak dan. Danes je to, da uživamo kruh vsakodnevno, nekaj samoumevnega, včasih pa je bil to privilegij bogatih. Rezultati analize vprašanj so nama prinesli odgovore, da starejša generacija zavrže manjšo količino hrane ter pozna več načinov ponovne priprave kot mlajša. Verjetno se odgovor skriva v tem, da starejši bolj cenijo in spoštujejo hrano kot mlajše generacije, ki danes živijo hitrejši tempo življenja. Prav tako sva ugotovili, da se

KRUHOV KIPNIK Z OREHI

Sestavine, ki jih potrebujemo:

- 110 g masla,
- 110 g sladkorja,
- 4 jajca,
- 200 g starega belega kruha,
- 1 dl mleka,
- 50 g orehovitih jedrc,
- 40 g bele čokolade,
- 70 g rozin in
- 0,5 žlice drobtin.

Prilava:

Kruh zrežemo na majhne koščke, ki jih stresemo v posodo in prelijemo z mlekom. Nato previdno ločimo rumenjake od beljakov. V posodi penasto umešamo maslo in mu med stalnim mešanjem dodamo sladkor in rumenjake. Žlico sladkorja prihranimo za beljake. Narahlo ožamemo napojen kruh, da odteče odvečno mleko. Čokolado nadrobimo ali z nožem narežemo na manjše koščke. Rozine preberemo in operemo. V posodi iz beljakov in žlice sladkorja stepemo čvrst sneg. V večji posodi z rokami ali metlico skupaj zmešamo kruh, orehe, jajčno zmes, čokolado in rozine. Nazadnje narahlo primešamo še sneg. Na kuhalnik pristavimo posodo z vodo, ki mora biti višja od modela. Model za kipnik poštopimo z oljno pršilko in posujemo z drobtinami. V model naložimo kruhovo testo. Testo mora segati 3 prste pod rob, ker kipnik med kuho naraste. Ko voda zavre, v posodo vstavimo pokrit model za kipnik. Kuhamo v vodni kopeli 50 minut. Kuhan kipnik najprej odkrijemo in počakamo nekaj trenutkov, nato pa ga previdno obrnemo na serviran krožnik. •

manjša količina zavrže na podeželju, saj ima več prebivalcev tam možnost dati hrano domačim živalim. Kot pika na i se je tudi v analizi zavržene hrane na prvem mestu pojavil kruh, kar še dodatno kaže, da se najpogosteje zavrže. Sledile so mu testenine, ki se zavržejo zaradi prevelike priprave, nato sadje in zelenjava, ki se zavržeta zaradi gnitja, pod ostalo pa so anketirani najpogosteje pisali mlečne izdelke. Z anketami sva prejeli veliko receptov, s pomočjo katerih sva nato za tekmovanje pripravili trihodni meni. Priprava je bila za naju še bolj zanimiva, saj sva prvič delali sladico iz kruha. •

KAKOR KAMEN KOST (BETON) IN KALLANOVA BARBARA NA VISOKEM ...

dr. Petra Novak,
OŠ Žiri

Kakor kamen kost (beton) in Kallanova Barbara na Visokem sta naslova raziskovalnih nalog, ki so jih učenci OŠ Žiri letos predstavili na državnem srečanju mladih raziskovalcev pod okriljem Zveze za tehnično mladino Slovenije. V Žireh dejavnost finančno podpira Občina Žiri, zato se na OŠ Žiri trudimo, da so teme raziskovalnih nalog, ki jih izdelajo učenci, lokalno usmerjene.

Osmošolke Neja Bogataj, Larisa Režen in Tjaša Eniko so z nalogo posegle v prvi slovenski zgodovinski roman, ki letos praznuje 100-letnico izida. Ugotavljale so, kako resnični so podatki v navedenem delu oziroma koliko so plod pisateljve domišljije. Osredotočile so se na Kallanovo Barbaro oziroma resnično Ano Šubic ter tudi s pomočjo dr. Alojza Demšarja prišle do ugotovitev, da obstaja precejšnja razlika med resnično Polikarpovo ženo in njenim književnim likom, saj do določenih podatkov Ivan Tavčar sploh ni dostopal. Dekleta so pri slovenskem jeziku in književnosti prejele srebrno priznanje.

Matej Burnik, učenec 9. razreda, je bil z nalogo iz arhitekture in gradbeništva prvi v svoji kategoriji in tako prejel zlato priznanje. V svoji raziskovalni nalogi je ugotavljal, kako so v Žireh betonirali včasih, in testiral tri različne vzorce betona. Ugotovil je, da so delo doma opravljali večinoma sami, morda s pomočjo sorodnikov/prijateljev. Plačanih ljudi za to niso imeli. Izvedel je, da so tudi v Žireh lokacije pridobivanja agregata – peska, npr. Rakulk, Dobračeva, medtem ko je Žirovce s cementom večinoma oskrbovala M Sora (Strojarna, Zadruga). Armiralni so, vendar so si železo s pomočjo tovarnjakov ravnali sami. Zanimivi so rezultati testa na Fakulteti za gradbeništvo. Tam je izmeril tlačno silo treh različnih preizkušancev – beton bunkerja Rupnikove linije, beton iz ene od žirovskih hiš, delane konec 80. let, ter beton novonastajajoče športne dvorane. Rezultatov testa med seboj ne moremo primerjati, ker je bil beton, ki ga je Matej testiral, uporabljen v različnih objektih, le-ti so imeli različno namembnost, različni so tudi čas nastanka in vremenske okoliščine, katerim je bil izpostavljen. Poskus obremenitve je pokazal, da beton bunkerja še vedno zdrži obremenitev 65 Mpa, kar pomeni, da je imela vojska v tistem času izdelan in dodelan načrt gradnje. •

NA OBISKU PRI SKUPINI ZA SAMOPOMOČ

Ana Šenk in Vida Pondelek,
OŠ Žiri

Prvi teden v juniju je pet učencev naše šole, Ana Šenk, Glorija Mlinar, Sara Kosmač, Žiga Brence in Lena Kristan, obiskalo skupino srečanje ene od skupin starejših za samopomoč, ki jo vodi Bernarda Lukančič. Torkovega druženja se je udeležilo šest članov: Maksa Dolinar, Milka Ikič, Julka Klemenčič, Tone Oblak, Ivan Podobnik in Tinca Slabe. Pogovarjali smo se o njihovih mladih letih, šoli, domačih opravilih in še čem.

Za šolo je večina odgovorila, da so jo radi obiskovali. Tone je povedal, da je v prvi in drugi razred hodil še v Kraljevini Jugoslaviji. Po končanih dveh razredih so v pokrajino prišli Nemci, zato je hodil v nemško, nato v partizansko šolo. Izvedeli smo, da so bili prostori precej skromno opremljeni. Sivobela stavba je bila srednje velika, imela je samo eno nadstropje in vsi učenci, okrog petintrideset, so bili v istem razredu. Razred je imel šolske klopi, na katerih so imeli tintnice (črnilo), s katerimi in s pomočjo nalivnega peresa so tudi pisali. Sredi učilnice je bil gašperček (vrsta peči), v katerega so, da jih ni zeblo, kar sredi pouka metali polena. To je bilo namreč takrat edino ogrevanje.

Tudi šolski program je bil malce drugačen, kot je danes. Na urniku so bili: slovenščina, matematika, zgodovina, zemljepis, telovadba, naravoslovje, lepopis, ročna dela, moralna vzgoja in verouk, ki ni bil obvezen. Pouk se je začel ob sedmih zjutraj in končal okrog enih popoldne. Najrajši so hodili k uri slovenščine in zgodovine. Knjižnic in telovadnic še ni bilo, brali prav veliko niso, saj so morali pomagati doma. Imeli so tudi odmor za malico, ki so jo prinesli s seboj.

Marsikaj smo slišali tudi o učiteljih. Tako Tone pove, da so v njihovih časih učitelji še imeli palice, in če so učenci preveč govorili, grdo pisali ali imeli packo v zvezku, so jih hitro dobili po roki. Julka se najbolj spominja profesorice za slovenščino gospe Darine Konc, ki je napisala Žirovsko pravljico. »Zelo dobro sva se razumeli, saj me je vedno podpirala. Z njo sem ostala v stiku tudi po končani šoli, vse do njene smrti,« je povedala Julka. Milka je imela najraje učitelja Gabrovca, ki jo je učil štiri leta, bil je »postaven, močan in dober«. Kristina se spominja, da jo je učila Marija Breznik.

Tinca Slabe in Žiga Brence. Vida Pondelek

Edini stvari, ki učencem takrat nista bili všeč, sta bili skromna malica in palica. Najbolj enotni so si bili pri vprašanju o domači nalogi: vsi so jo vedno naredili, potrudili so se tudi pri pisavi. In še o eni stvari so se strinjali: njihovo obnašanje pri pouku je bilo odvisno od tega, kako strog je bil učitelj, ki je uro vodil.

Večina se spominja revščine v povojnih letih. Hrano je bilo težko dobiti, večinoma so jo pridelali kar sami na domačih njivah. Kako so se oblačili, je bilo odvisno od tega, koliko so bili starši finančno sposobni. Obleka je bila skromna, večino so jo dobili od starejših bratov in sester in matere so veliko same šivale za svoje otroke. Največkrat so nosili kratke hlače in majice, pozimi pa so oblekli »špichoze« (smučarskim hlačam podobne oprijete hlače), pumparice in gozdarje. Poleti so vedno hodili bos.

Tudi igrali so se radi. Največkrat so se šli »harcel« (ristanc), med dvema ognjema, lovili so se po travniku, poleti so se kopali v reki Sori, skrivali za kupi sena, igrali se s frnikolami, nogomet so igrali z žogo iz cunj, se gugali, skakali s kolebnico ... Najraje so se lovili s prijatelji ter tekali po travniku z bosimi nogami. Takrat so imeli občutek svobode in so se prešerno nasmejali.

Veliko prostega časa so posvetili delu doma na kmetiji. Hranili in pasli so živino, pomagali pri spravilu sena, hodili po vodo, pomivali posodo in tla, lovili ribe, pobirali kamne z njive itd. O kakšnem jamranju ni bilo govora, takrat sta jih oče ali mati samo pogledala in že so vedeli, kaj morajo storiti. Tarnanje

današnjih najstnikov ob vsaki najmanjši zadolžitvi se jim zato zdi smešno.

Tudi hrana je bila precej drugačna, kot je zdaj. Na njihovih jedilnikih so bili največkrat krompir, solata, kruh, žganci, zelje, koruzna in jabolčna juha, repa in podobno. Zelo malokrat je bilo na mizi meso, zato je bila to njihova najljubša hrana. Edine sladkarije, ki so jih poznali so bile palačinke, jabolčni štrudelj in potica. Ni bilo ne bombonov ne čokolade.

Najbolj živo se spominjajo, kako so jih v internatu v času vojne stražili s puško, prijateljstev, kopanja v Sori, poplav in neurij ter hude revščine, ko niti svinčnika niso mogli kupiti, prve vožnje z vlakom, obiska Postojnske jame ...

Naši pogovori so tekli v prijetnem razpoloženju, otroci so bili veseli pristnih in spontanih nasmehov na obrazih upokoencev in to je bila za nas največja nagrada. Všeč nam je bil čas, ki smo ga preživeli v družbi starejših. Od njih se lahko mladi marsikaj naučimo, oni pa so se zdeli srečni, da so lahko del svojih spominov in dogodivščin delili z nami.

Gospa Bernarda je na koncu dodala, da skupino vodi že štiriindvajset let in da je zelo vesela, da v šoli podpirajo medgeneracijsko druženje, da se otroci srečajo s starejšimi, prepoznajo njihove težave in izvejo, kakšno je bilo njihovo življenje v mladosti. Ko odrastejo, bodo oni tisti, ki bodo prenašali dobre prakse sodelovanja naprej. Medgeneracijsko druženje naj se prične že v vrtcu, nato v šoli in povsod, kjer je to mogoče – v cerkvi, pri športu, kulturnih prireditvah itd. •

Nastopajoči na žirovski uprizoritvi Martina Krpana, kjer so nastopili igralci DPD Svobode in osnovnošolci. Igro sta režirali Metka Debeljak in Petra Novak. Urh Mur

MARTIN KRPAN – Z VRHA DOMA PA STRAŠANSKO MOČAN

dr. Petra Novak,
OŠ Žiri

Martin Krpan. Za nekatere pravi in edini slovenski superjunak, za druge simbol slovenstva, za nas vse pa književni lik, ki

ga je v slovensko podzavest pred več kot sto šestdesetimi leti vtisnil Fran Levstik.

Po virih ga je k takšni vsebini, torej da slovenski junak premaga našim ljudem in našim krajem ustrahujočega velikana, navdušilo branje zapisane Cegnarjeve pesmi Pegam in Lambergar, povsem mogoče pa je, da je poznal tudi staroslovansko mitološko božanstvo Kresnika, junaka s čarobnimi močmi. A z nadnaravnimi močmi se je zagotovo

seznanil tudi ob anekdoti Joža Štempiharja, kjer je Joža za šalo prestavljal vozove, skale ali strešno kritino. Namesto medveda, s katerim obračuna Štempihar, se pojavi Brdavs ...

Žirovska uprizoritev v režiji Metke Debeljak in Petre Novak temelji na medgeneracijskem povezovanju odra že vajenih igralcev DPD Svoboda in osnovnošolskih otrok vseh starosti. Tradicionalno slovensko besedilo ostaja vsebinsko večinoma nespremenjeno, a v novi izvedbi – besedilo nastopajočih je v vezani besedi, drugačen pa je tudi razplet. Cesarjeva Jerica namreč pravi, da je naveličana dvorne vloge in komaj čaka, da bo na Sveti Trojici za kmetico. Martin Krpan je (tudi po njenem) velik, lep in močen ... Sicer pa poleg dramskih igralcev nastopajo tudi učenci na kahnih in več kot dvajset akrobatov od četrtega do šestega razreda naše šole, ki so s svojo točko popestrili dogajanje na bojnem polju.

Premierno je bila igra uprizorjena 25. aprila 2019, dan zatem so si jo ogledali vsi žirovski osnovnošolci, še enkrat pa bo predstavljena v sklopu projekta Živimo Žiri. •

Sara Ferreira, Nika Dolenc in Rebeka Cankar - najuspešnejše učenke s po tremi zlatimi priznanji. Maja Brezovar

ZLATA PRIZNANJA OSNOVNOŠOLCEV

Barbara Peternel,
OŠ Žiri

Znanje je moč, je luč napredka. Dober nasvet je vreden več kot denar. Zato moramo biti veseli vsakega kamenčka, ki se vgrajuje v velik mozaik znanja, pa naj gre za katero koli področje človekovega dela in zanimanja.

Kamenčke k temu dodajajo tudi naši zlati osnovnošolci. Prejemniki letošnjih zlatih priznanj so dokazali, da jim znanje pomeni veselje, uspeh in zadovoljstvo.

Posebno uspešne so bile tri učenke, ki so osvojile kar po tri **zlata priznanja**:

- Nika Dolenc iz 8. a razreda: logika, fizika,

astronomija

- Rebeka Cankar iz 7. b razreda: logika, matematika, Vesela šola
- Sara Ferreira iz 7. b razreda: logika, matematika, Vesela šola

Logika: Lovro Vehar Menegatti, 9. a

Matematika: Izadora Kopač, 5. b, Tinkara Mur, 6. a, in Anže Kopač, 6. c.

Fizika: Urh Mur, 8. b.

Vesela šola: Kristina Cankar, 4. a, Nejc Filipič, 5. b, in Rok Filipič, 8. a.

Mladi raziskovalci:

Matej Burnik, 9. c, za nalogo Kakor kamen kost (beton) s področja arhitektura in gradbeništvo.

Naši učenci so poleg zlatih prejeli tudi štiriintrideset srebrnih in kar sto petnajst bronastih priznanj. Več o tem si lahko preberete na spletni strani šole. Čestitke prav vsem in držite se kitajskega pregovora: »Znanje je zaklad, ki venomer spremlja svojega lastnika.« •

USPEHE IZ OSNOVNE ŠOLE USPEŠNO NADALJUJEJO TUDI KOT DIJAKI

Petra Cankar,
OŠ Žiri

Na osnovni šoli budno spremljamo uspehe naših učencev, ko pa zapustijo domači kraj, velikokrat izgubimo stik z njimi in njihovimi uspehi. Z nekaj pomoči dijakov, staršev in drugih nam je letos uspelo zbrati dosežke treh dijakov, ki svojo pot uspešno nadaljujejo tudi na srednji šoli. Dijakinja Gimnazije Škofja Loka **Lučka Kozamernik** je prejela zlato priznanje iz matematike, dijak Gimnazije Vič **Krištof Trček** je dobitnik zlatega priznanja iz kemije, dijakinja Gimnazije Kranj **Nina Cankar** pa je v tem šolskem letu prejela zlato priznanje iz kemije in slovenščine ter zlato priznanje iz naravoslovja, kjer je z najboljšim rezultatom postala državna prvakinja. Vsem za pridobljeno znanje čestitamo, čestitke pa tudi tistim, za katerih uspehe nismo uspeli izvedeti, pa so na tekmovanjih iz znanja prav tako posegli po najvišjih mestih. Uspešno pot še naprej. •

KAKOVOST DELA V NOGOMETNEM KLUBU PREPOZNALA TUDI NOGOMETNA ZVEZA SLOVENIJE

Marko Kavčič

Po ustanovitvi leta 1973 je trajalo skoraj dvajset let, da se je žirovski nogometni klub prvič pojavil zunaj meja Gorenjske. Nastop v 2. slovenski nogometni ligi (SNL) je bila velika izkušnja za igralce in vodstvo, vendar takrat klub organizacijsko še ni bil dorasel tej ravni.

Po izpadu je trajalo več kot deset let, da smo Žirovci ponovno stopili na nogometni zemljevid Slovenije, v 3. SNL, kar je bila posledica načrtnega in strokovnega dela na vseh ravneh. V klubu smo se zavedali tudi, da dejavnost na igrišču v industrijski coni nima prihodnosti in bo treba za obstoj kluba in njegov napredek poiskati drugo lokacijo.

Z otvoritvijo novega stadiona leta 2012 na Polju, so bili vzpostavljeni pogoji za igranje nogometa na višji ravni. Ker pa žirovski nogometni klub nastopa na tekmovanjih s šestimi selekcijami različnih starosti, se je za treniranje vseh ekip povečala tudi potreba po vadbenih površinah. Zato se je vodstvo

Drago Kramperšku je priznanje podelil predsednik Nogometne zveze Slovenije Radenko Mijatović. Arhiv NZS

kluba pred nekaj leti zavzelo še za izgradnjo pomožnega igrišča v bližini stadiona na Polju. Pridobljena infrastruktura je pozitivno vplivala na rezultate. V tem času so bili starejši dečki gorenjski prvaki, v isti sezoni so postali ligaški in pokalni prvaki Gorenjske tudi mladinci. Člani so se dvakrat uvrstili v 3. SNL in igrali finale pokala Gorenjske. Nov objekt na Polju je primernejši tudi za gledalce, saj betonska tribuna z individualnimi sedišči in urejenim dostopom zagotavlja boljše pogoje za ogled tekem in druženje navijačev. Povečanje števila gledalcev in večje zanimanje otrok za nogomet tako še dodatno potrjujeta upravičenost vla-

ganj v športno infrastrukturo v Žireh. Spremembe, rezultatski napredek in infrastrukturno opremljenost kluba so opazili tudi v krovni nogometni organizaciji. Potrditev je prišla s podelitvijo priznanj na letošnji skupščini Nogometne zveze Slovenije. Eden od prejemnikov priznanj je bil tudi predsednik žirovskega kluba Drago Kramperšek, ki je s svojim delom veliko pripomogel pri iskanju nove lokacije, kasneje pa pri gradnji stadiona na Polju. Sam poudarja, da je nagrada rezultat dela vodstva, trenerjev, sponzorjev, igralcev in navijačev, ki polnijo tribune in spremljajo tekme doma in na gostovanjih. •

VIKEND
ŠPORTA
& ZABAVE

28. & 29. JUNIJ 2019 | ŽIRI

ŽIRAJTE Z NAMI!

koala voice

FLIRT

Bohem

Go Funk yourself

V RAČEVI V DVEH DNEH TRISTO OSEMDESET MOTORISTOV

Katja Kavčič Bogataj

V maju smo izvedli dve prireditvi, ki imata za tekmovalce s podobnimi motorji zelo različne cilje: v soboto, 25. maja, je bil cross Cuntry, v nedeljo, 26. maja, pa motokros.

Pri tekmovanju cross country gre za vzdržljivostno vožnjo, ki traja dve uri. Tekmovalci se vozijo po motokros progi in gozdnih površinah z veliko naravnimi ovirami. Ta panoga je za tekmovalce kondicijsko zahtevna, ni pa tako zanimiva za gledalce.

Pri motokrosu je drugače, saj ta temelji na znanju obvladovanja motorja pri veliki hitrosti, kjer posamezna tekma v različnih kategorijah traja od dvanajst do petindvajset minut in dva kroga. Ta panoga zahteva od tekmovalca tako kondicijsko kakor tudi zelo dobro psihofizično in motorično pripravljenost. Gre za vožnjo, polno adrenalina, ki je za udeležence zelo zanimiva, kar se je potrdilo tudi z dobro udeležbo.

V obeh dneh se je na tekmah zvrstilo tisto

osemdeset voznikov, zanje pa je navijalo preko tisoč gledalcev. Med udeleženci so bili tudi domačini, ki so nastopili v različnih kategorijah in dosegli naslednje uvrstitve: Oblak Žak 9., Vegelj Nace 3., Potočnik Anže 10., Bogataj Mitja 13., Nagode Rok 14., Modrijan Jernej 15., Bogataj Jernej 1., Potočnik Lado 4., Vegelj Viktor 7., Končan Dejan 24. mesto. V predzadnjem krogu sta se na skoku zapletla in grdo padla klubska kolega, Lovrenc Kokelj in Matevž Bogataj. Matevžu se je obetalo 3. mesto, po padcu se je uvrstil na 7., Lovrenc pa na 13. mesto.

Uvrstitve članov domačega kluba v cross countryju po posameznih kategorijah: Nagode Rok – krstna dirka – 29., Oblak Žak 3., Bogataj Matevž 4., Kokelj Lovrenc 9. mesto. Posebej smo veseli dobre udeležbe mlajših kategorij v motokrosu. To nam dokazuje, da se motokros vedno bolj uveljavlja in vse več ljudi spoznava, da je tudi ta šport koristen za celosten razvoj motoričnih in psihofizičnih sposobnosti otroka.

Organizacija tovrstnih prireditev je izredno zahtevna in iz leta v leto se soočamo z različnimi, prej znanimi in tudi novimi težavami. Ker v Sloveniji ni dovolj usposobljenega kadra, so morali sodniki priti iz Hrvaške. Pri izvedbi prireditev so veliko pomagali domačini, račevski gasilci in vozniki domačega kluba. Brez

Štart ... Arhiv kluba

njihove pomoči izvedba ne bi bila mogoča. Tudi sicer se vozniki domačega kluba celo leto udeležujejo načrtovanih aktivnosti. Treninki potekajo zaradi redne vadbe, kakor tudi zaradi priprav na tekmovanja. Zelo dobro je sprejeta tudi šola motokrosa, ki jo na motokros progi v Račevi izvajamo v sodelovanju z vrhunskimi tekmovalci in priljubljenimi trenerji motokrosa brati Irt. •

PRAZNIK SKOKOV Z VEČERNO TEKMO IN SLOVO TOMAŽA NAGLIČA

Leon Šikovec,
predsednik SSK Žiri

Lepo, sončno sobotno popoldne je 1. junija 2019 v nordijski center privabilo veliko mladih tekmovalcev in njihovih navijačev iz različnih klubov.

Na tekmo vseh generacij so prišli začetniki, ki so se pogumno spuščali po mali osemmetrski skakalnici, devetletniki, ki so se merili na nekoliko večji petnajsetmetrski napravi, deset- in enajstletniki, ki so skakali na šestindvajsetmetrski skakalnici, pa tudi dvanajst- in trinajstletniki, ki so svoje znanje in spretnosti pokazali na štiridesetmetrski z zeleno plastiko pokriti skakalnici.

Dobili smo najboljše, nagradili smo vse.

Še posebej zanimiv je bil večer, ko so se po zaletu na štiridesetmetrski skakalnici spuščali veterani. Med šestimi junaki je slavil Sandi Križnar iz domačega kluba, ki se je po desetih letih spet podal na vrh skakalnice.

Pri članicah so prva tri mesta zasedle članice A-reprezentance, ki trenirajo pod vodstvom Zorana Zupančiča. Na prvo mesto se je zavih-tela domačinka Nika Križnar, pred kolegico Uršo Bogataj iz Ilirije ter Katro Komar iz Bohinja.

Pri članih je slavil Rok Justin iz SSK Stol, z odlično predstavo se je na drugo mesto povzpел domačin Nace Erjavec, na tretjem mestu pa je končal Tjaš Grilc iz SSK Stol.

Vrhunec večera je bilo »uradno« slovo od skokov na domačih tleh. Poslovil se je član domačega kluba in slovenski reprezentant Tomaž Naglič, nosilec žirovskega rekorda v poletih.

Vsi smo pričakovali, da se bo zapeljal izpod skakalnice. Tomaž je presodil, da si zvesti navijači zaslužimo več. Še zadnjič je na presenečenje vseh oblekel skakalni dres, si zapel smuči in se na veselje vseh ob spremljavi Planice v svojem slogu spustil preko osvetljene šestinšestdesetmetrske skakalnice. V izteku so ga v vrsti pričakali klubske in reprezentančne kolegi, trenerji in navijači.

Sledila je »preobrazba« iz tekmovalca v trenerja, saj je od aktivnega tekmovalca prestopil v trenerske vrste. Tomaž je ponosno predstavljal svoj prvi skakalni klub v Sloveniji, kot tudi v svetu. Od leta 2011 je bil član slovenske

Tomaž na ramenih kolegov iz reprezentance: Jake Hvala, Ernesta Prišliča in Roka Justina. Foto Viktor

reprezentance. V svetovnem pokalu je debitiral 8. januarja 2011 na poletih v Harrachovu, ko je s 26. mestom osvojil prve točke. Vmes je končal fakulteto. Zagotovo ga tako uspehi kot osebnost in končan študij uvrščata med vidnejše predstavnike žirovskih športnikov. Je tudi pomemben vzornik mlajšim skakalcem in skakalkam. •

TOMAŽ CANKAR SE NAVDUŠUJE NAD PUSTOLOVSKIMI TEKAMI IN NARAVO

Srečo Gaber

Tomaž je prve korake v športu naredil na travniku, ko je treniral nogomet. Nad tekom ga je na začetku študija navdušila sestra Barbara, s katero se je kasneje, kot skoraj vsak tekač, udeleževal Ljubljanskega maratona. Ker sta ga vedno bolj privlačila tek v naravi in čim večja svoboda gibanja, je pričel z orientacijskimi tekmovanji. Najprej v sklopu Slovenske treking lige, ki žal ne obstaja več (je bil pa pred leti treking organiziran tudi v Žireh), posvetil pa se je tudi pustolovskim tekmam.

Maja je Tomaž Cankar preizkusil svoje moči in sposobnosti na Kozara Ultra Trailu v Bosni. Trasa je obsegala sto kilometrov, tekmovalci so na njej premagali štiri tisoč petsto metrov višinske razlike. Tomaž je na cilj prišel prvi. »Tekma resnici na ljubo glede na kakovost tekmovalcev ni na visoki ravni, se pa organizatorji simpatično trudijo in so zelo gostoljubni. Planina Kozara je zelo podobna našemu Pohorju, a sem na progi pogrešal več gozdnih poti, saj je okrog šestdeset odstotkov celotne razdalje potekalo po asfaltiranih in makadamskih cestah. Na Kozari so z organizacijo teh tekmovanj začeli že lani in udeleženci smo takrat občutili kar nekaj začetniških težav. Proga je bila slabo označena in na koncu nihče izmed nas ni šel po povsem isti poti, en tekmovalec je na sto kilometrov dolgi progi pomotoma že po dvajsetih kilometrih prišel do cilja. Letos je bila organizacija boljša, še vedno pa ni bilo taka, kot bi jo želeli. Za razliko od lani smo štartali ob polnoči. Za progo sem potreboval dvanajst ur in dvainpetdeset minut. Na koncu sem imel tudi nekaj sreče, v cilj sem prišel le pol ure pred dežjem. Kar nekaj za mano jih je prav zaradi tega odstopilo, zaradi pozebe jim je zmanjkalo energije,« je povedal Tomaž Cankar.

Značilnost trailov so teki po označenih progah na razdalji od deset pa vse do nekaj sto kilometrov. V zadnjih letih je v bližnji okolici najbolj poznan Istrski maraton, ki se

Tomaž Cankar (levo) s sotekmovalcem na brezpotju reke Zrmanje v okolici Zadra. Arhiv ARC

ga je udeležilo že kar nekaj naših občanov. Posebej lep uspeh je leta 2016 z desetim mestom v močni mednarodni konkurenci na kraljevski, sto milj dolgi razdalji (več kot 160 kilometrov) dosegel Jure Kosmač. Ta tekma je v nekaj letih na račun izjemne organizacije in lepe trase postala ena največjih trail tekem tudi v mednarodni konkurenci. »Sam sem se se udeležil dvakrat, obakrat na nekoliko krajši, sto deset kilometrov dolgi razdalji, kjer sem bil enkrat osmi, enkrat petnajsti,« nam je zaupal Tomaž, katerega najljubša disciplina so pustolovski teki. To so od nekaj ur do nekaj dni trajajoče vzdržljivostne preizkušnje, kjer se dvojice ali ekipe štirih s pomočjo koles, kajakov in peš premikajo iz ene kontrolne točke na drugo. »Za iskanje točk sta nam na voljo le zemljevid in kompas, tako da veliko vlogo pri tem igra udeleženceva sposobnost navigacije, saj ekipo en napačen ovinek lahko stane tudi več ur. GPS navigacija ni dovoljena. Največkrat se na pustolovske tekme odpravimo na bližnjo Hrvaško, saj je žal organizacija podobnih preizkušenj v Sloveniji v zadnjih letih zamrla, v Istri pa je letno več krajših (do dvanajst urnih) tekmovanj. Vrhunec letne pustolovske sezone pa je udeležba na večjih mednarodnih preizkušnjah, ki neprekinjeno potekajo tudi več kot štiri dni. V tem času ekipa sama oceni, koliko spanja potrebuje, da premaga zastavljeno razdaljo (npr. na lanski štiriinšestdeset urni tekmi v Dalmaciji so spali le malo več kot eno uro, premagati pa so morali več kot tristo petdeset kilometrov

po zahtevnem terenu velebitskega masiva). Letos načrtujemo udeležbo na evropskem prvenstvu Adventure race na Poljskem in na tekmi svetovne serije na Hrvaškem, kjer smo se lani uvrstili na drugo mesto, letos pa bo konkurenca še močnejša, saj pride kar nekaj svetovno uveljavljenih ekip.«

Trail in Pustolovska tekma sta na videz zelo podobni športni panogi, Tomaž, ki je več obeh, pa pozna njune bistvene razlike: »Pustolovska tekma ima še posebno draž, to je nastop v več disciplinah, največja razlika pa je, da je tekmovanje ekipno, kar je zanimivo tudi s psihološkega vidika. Pomemben je dober timski duh, saj se ob fizični izčrpanosti in hudi neprespanosti hitro pojavi nejevolja pa tudi kak prepir. Tekme višjega ranga so daljše, za razliko od trailov je pri pustolovskih preizkušnjah vključena tudi orientacija.«

Tomaž je vsestransko dejaven. Udeležuje se trailov, treking tekem, maratonov, polmaratonov. Lani je bil tudi na Triatlonu jeklenih, kjer je v svoji kategoriji dosegel tretje mesto. Loteva se tudi lastnih projektov. Lani se je s kolegom odpravil iz Kranja s kolesom do Krme, odšel čez Triglav v Zadnjico, od tam s kolesom do slovensko-italijanske meje, nakar sta preveslala slovensko obalo in se s kolesom vrnila do Kranja. Za največji doseženi uspeh si šteje drugo mesto na pustolovski tekmi Adventure race Croatia. •

KATJA PIVK PO ŠTIRIH TEKMAH DRUGA, A UPA NA ZMAGO

Jožica Kacin

Katja Pivk tudi letos nadaljuje uspešno sezono v kartingu. Sodelovala je že na štirih tekmah in je trenutno druga v svoji kategoriji. 9. junija 2019 je zmagala v Beogradu v Srbiji, čakajo pa jo še tekme na Ptuj, v Italiji, Avstriji in na Vranskem. Upa, da se ji bo uspelo prebiti na prvo mesto, kar ji bo omogočilo nastop na svetovnem prvenstvu, ki bo zadnji teden oktobra v Italiji. Največji uspeh je dosegla leta 2017, ko je bila absolutna prvakinja FIA Centralne Evropske Cone – CEZ (med moškimi in ženskami), lani pa je zmagala v CEZ v ženski kategoriji. •

Katja Pivk na dirki v Beogradu v Srbiji 9. junija 2019. Bojan Džodan

ŽIROVSKI KOLESARSKI KROG POLNOLETEN

Samo Capuder

Letos, natančneje 22. junija, bo Žirovski kolesarski krog (ŽKK) upihnil že osemnajsto svečko. Med tovrstnimi prireditvami se lahko ponaša z dolgoletno, neprekinjeno tradicijo, kar mu daje še poseben pečat. Skozi leta je ŽKK doživel tudi nekaj sprememb.

Poleg kolesarjenja je po novem omogočena udeležba tudi tekačem, za katere je sta pripravljene dve trasi različnih dolžin. Tako kolesarjenje

kot tudi tek nista tekmovalnega značaja in po navadi udeleženci tečejo kar v zaključeni skupini. Prav zato smo ga poimenovali Družabni tek. Novost je tudi kolesarska pustolovščina za najmlajše. Ta je namenjena najmlajšim nadobudnežem do osmih let. Tu je obvezno spremstvo odrasle osebe (starši, stari starši, strici, tete ...), trasa pa je speljana po ravnem nezahtevnem terenu. Da pot ne bi bila preveč dolgočasna, je vmes poskrbljeno za animacije, zgodbe in presenečenja. Široka paleta športnih aktivnosti na ŽKK privabi v Žiri vsako leto večje število udeležencev, zato tudi letos pozivamo vse naše občane, naj povabijo svoje športne prijatelje in svojce na 18. Žirovski kolesarski krog, da skupaj zaživimo Žiri. •

KARATEISTI DRŽAVNI PRVAKI V NAJPRESTIŽNEJŠI KATEGORIJ

Bojan Bajuk,
Karate klub Žiri

V nedeljo, 9. junija 2019, je pod okriljem Karate zveze Slovenije v Ljutomeru potekalo ekipno državno prvenstvo v katah in borbah. Nastopilo je tudi pet članov našega kluba.

Eva Bajuk je s sotekmovalkama Marušo Saro Carli in Ajdo Štucin iz Idrije želela ponoviti lanskoletni naslov državnih podprvakinj v borbah, vendar ni šlo vse po načrtu.

Lia Krvina in **Nana Zupančič** ter **Nika Mlakar** iz Idrije so sestavljale ekipo malčic.

V kategoriji KATE niso dosegle vidnejšega rezultata, zato pa so bile zmagovalke v kategoriji malčice. Prijateljstvo, ekipni duh ter ogromen napredek so obrodili sadove.

Benjamin Bajuk, **Tjaž Oblak** in **Tit Primožič** (Idrija) pa so dosegli zgodovinski uspeh. Najprej so se pomerili med mlajšimi člani in z izjemnimi borbami ter ob pomanjkanju

Člani Karate kluba Kolektor Idrija, pri katerem tekmujejo tudi žirovske karateiste, na ekipnem državnem prvenstvu v Ljutomeru 9. junija 2019. Zgoraj z leve Nana Zupančič, druga z leve Lia Krvina (s pokalom), v srednji vrsti prva z leve Tjaž Oblak in Benjamin Bajuk, pred njima stoji Eva Bajuk (z očali). Bojan Bajuk

nekaj športne sreče osvojili drugo mesto. V isti zasedbi so takoj brez predaha nastopili še v kategoriji borbe člani – open, kjer starost in

teža nista omejeni. Tam so s super borbami pometli z vso konkurenco in postali državni prvaki v tej najprestižnejši kategoriji. •

MLADI KOŠARKARSKI VITEZI

Bogdan Eržnožnik,
OŠ Žiri

Preko trideset mladih košarkarskih upov iz četrtega, petega in šestega razreda osnovne šole je tudi letos pridno treniralo pod vodstvom trenerjev Sandre Piršič, Jaka Dolenca in Bogdana Eržnožnika.

Kljub veliki prostorski stiski so uspeli z marljivim treningom osvojiti veliko košarkarskega znanja. Zelo uspešno so nastopili tudi na tekmovanju Mladi košarkarski vitezi, kjer so osvojili prvo mesto. V ospredju tekmovanja je bila kolektivna igra in medsebojno sodelovanje, kjer so naši igralci potrdili dobro delo v zadnjih letih. V naslednji tekmovalni sezoni bodo nastopili tudi na tekmovanju U 13 v organizaciji Košarkarske zveze Slovenije. Ob tem pa upajo, da bo žirovska športna dvorana čim prej končana, saj bodo z njo dobili boljše pogoje za treninge in tekme.

Košarkarji iz četrtega, petega, šestega in sedmega razreda osnovne šole s trenerjema Bogdanom Eržnožnikom in Jakom Dolencem. Jasmina Zalar

Pod vodstvom trenerk Jasmine Zalar, Klavdije Oblak in Irene Jelenc pa pridno delajo prve košarkarske korake tudi učenci prvih, drugih in tretjih razredov. Številni mladi košarkarji dokazujejo veliko zanimanje

žirovskih osnovnošolcev za to dinamično športno igro. Igralci in njihovi trenerji se bodo konec meseca avgusta pripravljali na novo košarkarsko sezono v Strunjanu. •

ŠPORTNE NOVIČKE

Srečo Gaber

Polne tribune na zadnji prvenstveni tekmi proti ekipi Svobode. Spela Vehar

NOGOMETNA ČLANSKA EKIPA SEZONO KONČALA NA OSMEM MESTU

Po jesenskem delu sezone so Žirovci z le desetimi točkami zasedali zadnje, deseto mesto v 3. slovenski nogometni ligi – center. V nadaljevanju so pokazali povsem drugi obraz. Z uspešnim nastopanjem pomladi, ko so premagali tudi štiri ekipe z vrha lestvice, so bili sedmi. V odločilnem boju zadnjega kroga z ljubljansko Svobodo so se na stadionu Polje borili celo za mesto višje, ki bi jim zagotovilo zanesljiv obstanek v ligi. Na tekmi, kjer se je zbralo rekordno število gledalcev, so Žiri vodile vse do devetdesete minute, ko so prejeli nesrečen zadetek za 1 : 1. Neodločen izid jim je na koncu prinesel osmo mesto in negotov položaj za obstanek v ligi.

Marcel (v sredini) je na junijski tekmi v Kočevju stopil na najvišjo stopničko. Andrej Gladek

PO POLOVICI SEZONE MARCEL GLADEK V DOBREM POLOŽAJU

Odlično v letošnji sezoni v olimpijskem krosu v kategoriji do U15 nastopa žirovski gorski kolesar Marcel Gladek. Potem ko je na prvi dirki sezone v Vrtojbi osvojil četrto mesto, je formo v nadaljevanju še stopnjeval. Na dirki v Završnici je osvojil prvo mesto, v Kamniku je bil tretji, prvi vikend v juniju pa je v Kočevju ponovno zmagal. Na vseh tekmah je bila močna mednarodna konkurenca, po polovici sezone pa je Marcel na odličnem drugem mestu. Naslednje dirke odločajo tudi o tem, kdo bo v tej kategoriji zastopal Slovenijo na evropskem prvenstvu v Pili v Italiji, ki bo konec avgusta. Z dobrim nadaljevanjem sezone

ima Marcel možnosti tudi za nastop v reprezentanci na prihajajočem evropskem prvenstvu.

Luka Tavčar dobrih sto metrov pred ciljem. Arhiv Red Bull Content Pool

LUKA TAVČAR NA GONI PONY NA VRŠIČU Z REKORDNIM ČASOM

V soboto, 1. junija, se je kar 1320 kolesark in kolesarjev iz osmih držav s kolesi Pony pognalo proti Vršiču. Med njimi tudi 27-letni Luka Tavčar iz Žirov, ki se je 13,5 kilometrov dolge proge lotil prvič in jo premagal v času štirideset minut in štiriinpetdeset sekund. Kot novinec je tako kot pred slabima dvema letoma na Triatlonu jeklenih tudi pri vzponu na Vršič presenetil in ugnal vso konkurenco. Drugouvrščenega Luko Kovačiča je premagal za minuto in dve sekundi, Tavčarjev čas pa je kar za tri minute in šestintrideset sekund boljši od dosedanjega absolutnega rekorda izpred dveh let.

Plesna koreografija Mamma Mia. Srečo Gaber

PLESALKE IN PLESALCI NA PLESNEM VIKENDU V ROGAŠKI

Na plesnem vikendu v Rogaški so se od petka, 31. maja, do nedelje, 2. junija, zbrali plesalci iz Kranja, Domžal, Jesenic, Radovljice in Žirov. Skupaj je bilo kar sto dvajset ljubiteljev plesne glasbe, ki si znanje nabirajo v plesnem klubu Studio Ritem iz Kranja, ki je bil tudi organizator plesnega vikenda. Pester program je marsikoga kar pošteno utrudil. Letošnji vikend je minil v znamenju glasbe popularne švedske pop skupine Abba, ki je bila ustanovljena leta 1972. Skladba Mamma Mia in skupna koreografija na to pesem sta bili tudi rdeča nit tridnevnega druženja plesalcev, ki so domov odšli polni vtisov in prijetnega druženja. Na plesnem vikendu v Rogaški je sodelovalo tudi dvanajst parov iz Žirov. •

Polona Maček

TEČAJ ŠIVANJA IN NORDIJSKE HOJE

Jaka Šubic,
Ljudska univerza Škofja Loka

V preteklih številkah Žirovskih stopinj smo poročali predvsem o izobraževanjih vseživljenjskega učenja, ki jih financira Občina Žiri. V maju in juniju pa sta potekala dva programa v okviru projekta Centra medgeneracijskega učenja (CMU), ki ga financirata Evropska unija in Republika Slovenija.

V Žireh je partner v projektu, ki poteka v okviru Lokalne akcijske skupine LAS Loškega pogorja, do aprila 2020 Vrtec pri Osnovni šoli Žiri, zato dogodke načrtujemo skupaj z vodstvom in zaposlenimi v vrtcu. Tako smo na njihovo željo organizirali tečaj šivanja in ga poimenovali Z nitjo povezane generacije. Deset šivilj se je na petih srečanjih v sproščenem razpoloženju seznanjalo z delovanjem šivalnega stroja in pripomočki, z osnovami šivanja, krojenjem in postopkom popravila različnih oblačil, predmetov iz blaga ipd. V prostorih osnovne šole so na tečaju izdelali majhne nahrbtnike, nastalo je marsikatero novo oblačilo ali pa so ga le popravili. Ob koncu so vse udeležence pohvalile šiviljo Andrejo Čadež, ki je tečaj vodila, in izrazile željo po nadaljevanju jeseni. Tečaj nordijske hoje, ki ga je vodila Mateja Gaber, je potekal v mirnem predelu porečja Sore in Ledince konec aprila. Nordijska hoja je vztrajnostna hoja s pravilno uporabo palic, ki so nam v pomoč pri hoji in razbremenijo sklepe. Krepi srčno-žilni, dihalni in mišični sistem. Preprečuje in odpravlja težave hrbtenice in sklepov. Tudi na tem tečaju je bilo deset udeležencev, ki so spoznavali tehniko in pravilno gibanje pri t. i. nordijski hoji.

Z vodstvom vrtca snujemo nove medgeneracijske dogodke in izobraževanja, k sodelovanju pa vabimo tudi občane Žirov, da predlagajo področja, kjer bi se želeli izpopolniti.

Teme so lahko zelo raznolike: od sodobnih informacijsko-komunikacijskih orodij (IKT) (uporaba pametnih telefonov, tablic in računalnikov), jezikovnega izobraževanja, organizacijo gospodinjstva, tradicionalnih obrti, različnih drugih ustvarjalnih delavnic do aktivnosti z zdravstvenega in športnega področja.

Pobude sprejemamo po e-pošti (gita.mihovec@guest.arnes.si) ali po telefonu (04 506 13 20), kjer dobite tudi dodatne informacije. •

VIKENDA ŠPORTA V NARAVI

Bogdan Erznožnik

Učenci sedmih in osmih razredov naše osnovne šole, ki so v letošnjem šolskem letu obiskovali pouk izbirnega športa, so zadnji del učnega programa pod vodstvom učiteljev Polone Maček, Jasmine Zalar in Bogdana Erznožnika izpeljali na Vojskem in v Smučarskem centru Cerknju na Črnem vrhu.

V izjemnem naravnem okolju je osemindeset učencev v dvodnevem programu preverjalo pridobljeno znanje v različnih športih. Razdeljeni po tekmovalnih skupinah so se pomerili v lokostrelstvu, orientaciji, namiznem tenisu in odbojki. Kljub vremensko muhastemu maju smo imeli srečo in v idealnih razmerah na kolesarski in pohodni turi uživali v lepotah našega predalpskega sveta.

Naši osnovnošolci so ob odlični realizaciji zahtevnega programa ponovno dokazali, da znajo prijetno bivanje in pouk združiti v uspešno celoto oziroma uživati v družbi vrstnikov in se hkrati učiti.

Z izpeljavo tega učnega programa na navedeni način prispevamo tudi k izpolnitvi želja osnovnošolskih otrok, da bi bilo čim več pouka realiziranega izven učilnic.

PONUDBA ZA NAKUP STAVBNEGA ZEMLJIŠČA V PLASTUHOVI GRAPI

Občina Žiri na podlagi sprejetega Načrta ravnanja s stvarnim premoženjem za leto 2019 zbira interes za nakup nezazidanega stavbnega zemljišča v Plastuhovi grapi (parc. št. 860/27 in *149 k. o. 2022 Žirovski vrh). Po prostorskem načrtu Občine Žiri sta nepremičnini v območju SS – stanovanjskih površin. Za izrabo zemljišča je že pripravljen načrt Idejne ureditve stanovanjske hiše v dveh variantah ter pridobljeni projektni pogoji. Izhodiščna vrednost nepremičnin je 24.500,00 evrov z DDV.

Zainteresirani lahko več informacij o nepremičninah dobijo na Občini Žiri in www.ziri.si

ZDRAVSTVENO OSKRBO SMO PREMAKNILI NA VIŠJO RAVEN

Jaka Strel, spec. dr. med.

Pred dnevi sem izvedel, da se Žirovske stopinje v sedanji obliki poslavljajo. Ob tem se človek vpraša, kakšno pot smo v tem obdobju prehodili. Smo bili uspešni? So bili naše delo in prispevki o zdravem življenjskem slogu zanimivi za bralce in ali so imeli kakšen učinek na zdravje prebivalstva?

Upam si trditi, da smo v zadnjih treh letih, odkar smo z ekipo Arcus Medici v Žireh skupaj z drugimi zdravstvenimi delavci (Dušan Sedej, dr. med., Ida Rus, dr. med., patronažna služba Žiri ...), zdravstveno oskrbo prebivalstva premaknili na višjo raven. Omogočili smo dodatne zdravstvene storitve, s katerimi hitreje

in bolj učinkovito zaznamo tveganja in ogroženost za zdravje, in ob tem je pomembno, da zaradi tega občanom ni treba zapuščati Žirov. Zdravstvena oskrba je bolj celostno naravnana in usmerjena v preprečevanje/zmanjševanje zdravstvenih tveganj in boljši nadzor nad že razvitimi bolezenskimi stanji. Pozitivni trendi se kažejo tudi v statističnih podatkih (Zdravje v občini), med drugim se zmanjšuje stopnja umrljivosti v občini. Podatek je toliko bolj pomemben, ker smo v obdobju, ko imajo po celi Sloveniji težave z zagotavljanjem zdravstvene oskrbe v osnovnem zdravstvu.

Spremembe opazimo tudi pri obravnavi pacientov. Zadovoljni smo, da se med njimi izboljšuje zavedanje o pomenu zdravega življenjskega sloga, ki predstavlja temelj zdravja, zdravlila, medicinska diagnostika in posegi pa le podporo. Pri tem je bistvena udeležba na preventivnih zdravstvenih pregledih pri osebem zdravniku in na zdravstveno promocijskih dogodkih, kot je Žirifit.

Ne smemo pozabiti, da za dobro zdravje

občanov ni dovolj le zdravstveni sistem, ampak je potrebno sodelovanje čim širšega kroga deležnikov iz lokalne skupnosti (šolstvo, gospodarstvo, društva ...). Začetek zgledega sodelovanja predstavlja promocijski dogodek Žirifit, ki je postavil temelje za številne druge projekte (nekateri so sofinancirani iz evropskih sredstev). Ti omogočajo občanom/zaposlenim v podjetjih razširjeno zdravstveno diagnostično obravnavo, intervencijske programe (terapevtske vadbe, vadbe za zdravje) in promocijske dejavnosti na delovnem mestu (aktivni odmori, korekcijske vadbe ...) ter zaposlovanje domačim mladim strokovnjakom. Vse to dokazuje, da v Žireh znamo in zmoremo sodelovati!

V prihodnosti nas čakajo še številni izzivi in možnosti za razvoj. Omenil bi izgradnjo nove športne dvorane, ki bo tudi za zdravstveno preventivno dejavnost pomembna pridobitev, ter doma za starejše, ki bo zaokrožil usmerjenost zdravstvene oskrbe v smeri dolgožive družbe. •

Z EVROPSKIM PROJEKTOM SKUM VEČ UMETNOSTI PRI POUKU IN IZVEN NJEGA

Maja Justin Jerman

V svoji pedagoški karieri se od nekdaj zavedam, da umetnost srednješolcem omogoča polnejše odraščanje. Dijakom pomaga razumevati sebe in svet, jim kaže pot do drugega in s tem do samega sebe in jih na ta način razvija v empatične ljudi.

V stiku z drugimi evropskimi kolegi sem že zdavnaj ugotovila, da slovenski srednješolski sistem vsebuje najmanj ur pouka umetnosti v vsej Evropi. V primerjavi s Španci in Nemci, ki jo imajo po tri do štiri ure na teden vsa leta srednješolskega šolanja, pa me je bilo skoraj sram priznati, da sta pri nas le dve uri v prvem letniku. Zato sem bila toliko bolj vesela, ko je bila naša šola, Gimnazija Jurija Vege Idrija, povabljen v evropski projekt SKUM – Razvijanje sporazumevalnih zmožnosti s kulturno-umetnostno vzgojo.

V okviru projekta SKUM negujemo dejavnosti, ki smo jih razvijali na področju kulture že doslej, in hkrati skušamo uvesti še dodatne umetniške akcije in predvsem pri pouku skozi umetnost doseči določene cilje. V tretjih letnikih smo se na ekskurzijo v Firence pripravljali s pomočjo ustvarjalnega giba s plesalko in koreografinjo Tino Valentan. Postavili sva si

cilj, da bi dijaki s pomočjo gibanja v prostoru in ozaveščenega doživljanja telesa v njem osvežili temeljne renesančne prvine, ki smo jih sicer pri različnih predmetih bolj na klasičen način že obravnavali. Novih pristopov sem se lotila z dvomom v sebi, kako jih bodo dijaki v tretjem letniku sprejeli. Prav tako sem se bala precej številčnih tretjih letnikov in pojavljala se je dodatna skrb, kako jih bo Tina zmogla motivirati za tako neobičajen »pouk«. Po opravljeni evalvaciji pa sem bila zadovoljna, saj je več kot polovica dijakov izkušnjo ocenila z najvišjo oceno ali eno stopnjo manj, zraven pa so napisali več kot navdušujoče komentarje, ki so me opogumili za nadaljnje uvajanje umetnosti v pouk. Med drugim me je navdušil komentar ene izmed dijakinj, *da ji je ta izkušnja dala potrditev, da na stvari lahko gleda tudi drugače*. Kaj je lepšega kot v času precej zoženega razmišljanja okrog nas v mladem človeku spodbuditi samostojno gledanje na svet?

Tudi pri naši že skoraj paradni prireditvi Kulturni maraton želimo dijakom odpreti pogled v svet kritične misli in ustvarjalnosti. Letos smo si idejo sposodili pri idrijskem razsvetljenem znanstveniku G. A. Scopoliju, ki je ne samo v idrijski, ampak slovenski in celo svetovni prostor vnesel znanstveni pogled na svet. Tudi zaradi zapostavljenosti že v času njegovega življenja, ki se vleče vse do danes, smo se odločili večino dogajanja posvetiti njemu. Dijaki so s pomočjo mentorjev pripravili okroglo mizo z naslovom *Je v nas še kaj Scopolijevega duha?*, na katero smo povabili

ugledne znanstvenike in humaniste, kot so dr. Jože Čar, dr. Jože Bavcon, dr. Alfred Kobal, Ivica Kavčič, pisatelj Aleš Šteger ter politični filozof Janez Markeš, in ki je potrdila pogrešanje razsvetljenke misli v precej samozadostni in premalo kritični družbi.

Ustvarjalni del maratona se je začel že v januarju, ko so dijaki samostojno pripravili krajšo dramatizacijo o Scopolijevem življenju, s katero smo na dogodek vabili predšolske otroke. V glavni vlogi Scopolija se je odlično odrezal Žirovec Kristian Mazzini. Z igralci so januarja ustvarjali tudi likovniki. Pod mentorstvom Maje Šubic so v fresko tehniki slikali na lehnjak po Scopolijevih motivih. Odlične freske smo razstavili posebej slavnostno, saj nam je pozornost s svojim obiskom na Kulturnem maratonu izkazal sam predsednik države Borut Pahor, ki se je ustavil v marsikateri delavnici od vseh enainvajsetih ponujenih. V tako polnem ustvarjalnem zagonu potekajo sleherni Kulturni maratoni, tokrat sedmi po vrsti, ki je v sodelovanju s projektom SKUM in SKOZ lahko ponudil raznovrstno ponudbo.

Da pa ne bi živeli samo od enega ustvarjalnega viška, pripravljamo še manjše akcije. Pravkar smo odprli samostojno razstavo fotografa Marksa Brusa, v decembru pa načrtujemo likovno razstavo vsega zbranega gradiva o Scopoliju. Tudi o njem bodo dijaki konec junija slikali pod mentorstvom Maje Šubic in na ta način povezali projekta SKUM in Steps (Erasmus+). Osredotočili se bodo na slikanje čmrljev in ogroženih rastlinskih vrst, s čimer bodo nadaljevali Scopolijevo leto in zaznamovali dan okolja. •

SKOZI OČI BEGUNCA

Zala Kopač

V torek, 7. maja, smo se na gimnaziji v Idriji odzvali na pobudo društva Humanitas. Prvošolci smo obiskali zanimivo predstavo V očeh begunca v zaklonišču pod Argentinskim parkom v Ljubljani.

Prostovoljka društva Humanitas nam je najprej pokazala posnetke z vojnih in konfliktnih območij: Afganistana, Irana, Sirije, Iraka in Turčije, potem pa nas je opozorila na možno klavstrofobijo, mrz in »agresivne« igralce ter nam določila naše identitete – postali smo begunci.

Temno, vlažno in zatohlo klet so preplavili kriki zamaskiranih ljudi, ki so planili nad nas. Od nas – »beguncev« – so zahtevali denar, zaradi teže so nam pobrali težke jakne in nam nadedli rešilne jopiče; kdor ga ni dobil, bo pač utonil. Po tleh smo se morali splaziti do čolna in zaradi prezasedenosti čolna med nami izbrati še krmarja, ki nas bo poskusil pripeljati v obljubljeni dežel – Evropo. V nabito polnem čolnu se je iz ozadja zaslišal glas ženske, ki se je utapljala skupaj s svojim dojenčkom. Nihče jima ni pomagal. Na koncu je odzvanjal le še predirljiv jok dojenčka, ki je pravkar ostal brez mame.

Ko smo po dolgi poti končno začutili tla pod nogami, so nas v svoje roke dobili policisti, ki nam niso izkazovali niti kančka sočutja. Preptipali so nas, nas preklinjali, eno izmed deklet si je celo poškodovalo koleno.

Odpeljali so nas v ogrado, kjer je bilo polno smeti: plastenk, vrečk in celo bioloških odpadkov. Policisti so nas strogo nadzorovali. Nismo se smeli dotikati sten, se pogovarjati ... Prostovoljce, ki so nam hoteli pomagati, so odgnali s silo. O nas pa so prišli poročati tudi mediji, ki so grobost policistov prikriili. Majhne skupinice so nato odpeljali naprej na popis.

Tu so z nami prvič ravnali prijazno. Prostovoljci so nam končno smeli dati kozarec vode in jabolko ter odeje. Med popisovanjem smo se počutili, kot da nas sploh ne bi popisovali ljudje. Kot po tekočem traku je vsak moral dati svoj prstni odtis, povedati ime in državo rojstva. Le redkim so prehod čez mejo odobrili. V resnici ni bilo zares pomembno, kdo si, od kod si in zakaj bežiš. Odločitev, ali boš odobren ali ne, je bila v rokah sreče.

Srečneži so bili torej prosti, neodobreni migranti pa so bili poslani v izredno majhne temne samice, ki za klavstrofobične ljudi resnično niso bile primerne. Z razbijanjem po vratih so nam dali vedeti, da moramo ven in se postaviti v kolono. Igre je bilo konec.

V prostor so prišli trije moški. Bili so pribežniki iz Afganistana, Irana in Iraka. Z nami so delili svoje izjemno ganljive zgodbe. Ugotovili smo,

da smo v igri imeli njihove identitete. Priznati moram, da si nisem mogla predstavljati, da bi bile te zgodbe prave, gostje pa so nam povedali, da so resnične zgodbe še veliko bolj krute in mračne.

Enega izmed njih so po krivem obtožili vo-hunstva in ga mučili ter pretepali skoraj eno leto, večino časa je preživel v samici. Drugi je pomagal pobegniti sestri pred poroko z neznanim, starejšim moškim in je bil begunec več kot osem let. Od tega je skoraj polovico časa preživel v zaporu, dve leti pa na ulici, preden se je končno ustalil v Sloveniji. Njegova sestra se je srečno poročila v Švici, tako da njegova žrtev ni bila zaman. Tretji fant iz Afganistana, ki naj bi veljal za varno državo, pri nas ne more dobiti azila, a nas je prepričal s svojo zgodbo, saj bi mu ob vrnitvi v domovino stregli po življenju. Vsekakor ta predstava ni bila to, kar smo pričakovali, a je naša pričakovanja več kot preseгла. Šele zdaj razumem, kaj begunsko življenje prav-zaprav pomeni in kako zelo bi morali spoštovati vsakega migranta, ki je doživel tako ali pa še hujšo izkušnjo. Krutost njihove življenjske poti si zares težko predstavljamo, ta predstava pa nam je omogočila vsaj malo boljši vpogled v njihovo življenje, polno preizkušenj, žalosti in smrti. •

Opomba: Članek je nastal v okviru dejavnosti, s katerimi skušamo dijakom prikazati trenutne razmere predvsem s človeškega vidika, da ob izkrlivljeni medijski podobi znajo na svet gledati predvsem kot občutljivi in kritični posamezniki. Maja Justin Jerman

PROSTORSKI AKTI

Andrej Poljanšek,
Občina Žiri

Občinski podrobni prostorski načrt Ob Jezernici II

Dopolnjeno študijo poplavne varnosti območja Ob Jezernici II je izdelovalec, podjetje Izvor, d. o. o., iz Ljubljane, 8. marca 2019 posredoval na ARSO, Izpostava Kranj. Neuradno smo prejeli informacijo, da je predvidena rešitev ustrezna, zato pričakujemo pozitivno mnenje ARSA. Upamo, da bomo predlog odloka o OPPN lahko čimprej poslali soglasodajalcem v drugo mnenje in nato sprejeli na občinskem svetu.

Občinski prostorski načrt – OPN

Občinski prostorski načrt – sprememba št. 3 je bil posredovan v ponovno prvo mnenje na Ministrstvo za kmetijstvo in na Ministrstvo za okolje in prostor. Po prejemu ponovnih prvih mnenj bo dokument javno razgrnjen. Datum javne razgrnitve ne moremo napovedati, upamo, da bo septembra.

Lokacijska preveritev

Postopki spreminjanja OPN so dolgotrajni in se uvajajo praviloma periodično vsakih

pet let. S postopkom lokacijske preveritve je zakonodajalec predvidel možnost bolj prožnega spreminjanja prostorskih planov, s čimer bi reševal gradnjo za lastne potrebe na območju razpršene poselitve (omejena površina spremembe do 600 m²). Lokacijska preveritev ne pomeni avtomatično spremembo zemljišča v stavbno zemljišče, pač pa je zakonsko predvidena možnost, ki omogoča začetek postopka spremembe namenske rabe zemljišča.

Lokacijska preveritev je nov institut, ki ga je uvedel ZURP-2, ki pod določenimi pogoji omogoča spremembo prostorskega načrtovanja brez spreminjanja občinskega prostorskega načrta ali občinskih podrobnih prostorskih načrtov (OPPN). Postopek je urejen v 127.–133. členu ZURP-2. V 132. členu je določeno, da občina za izvedbo lokacijske preveritve investitorju zaračuna nadomestilo stroškov, ki ji nastanejo v tem postopku. Občina določi stroške lokacijske preveritve z odlokom, v postopku posamične lokacijske preveritve pa jih določi s sklepom. Plačilo nadomestila je pogoj za obravnavo elaborata in izdajo sklepa o lokacijski preveritvi. Prihodki iz naslova lokacijske preveritve so namenski vir občine za financiranje nalog urejanja prostora. Skladno z določbami ZURP-2 mora investitor ali pobudnik pobudi

priložiti elaborat lokacijske preveritve, v katerem utemelji skladnost pobude z določbami ZURP-2 glede na to, za kateri namen iz 127. člena ZURP-2 se predlaga izvedba lokacijske preveritve. Občina izvede postopek, **ki se na podlagi prejetih mnenj ministrstev konča s sklepom občinskega sveta, s katerim se lokacijsko preveritev potrdi ali zavrne (odvisno od mnenja pristojnih soglasodajalcev)**. Sklep se objavi v uradnem glasilu in je obvezna podlaga v postopkih izdaje predodločb in gradbenih dovoljenj ter izvedbe posegov v prostor, za katere gradbeno dovoljenje ni predpisano. Višina nadomestila stroškov za izvedbo postopka lokacijske preveritve je določena v pavšalnem znesku:

- za določanje obsega stavbnega zemljišča pri posamični poselitvi 1.500,00 evrov,
- za individualno odstopanje od prostorskih izvedbenih pogojev 2.000,00 evrov,
- za omogočanje začasne rabe prostora 2.000,00 evrov
- za podajo posamezne pobude investitorja. Zavezanec za plačilo nadomestila stroškov je vlagatelj pobude oziroma elaborata za izvedbo postopka lokacijske preveritve. Plačilo nadomestila stroškov je pogoj za obravnavo elaborata in izdajo sklepa o lokacijski preveritvi. •

JEZIKOVNE ZANIMIVOSTI KAKO NASTANE NOVA BESEDA

Milka Bokal, spec. leksikolog

Pravijo, da je na svetu stalna samo sprememba. Te se dogajajo vsepovsod, jezik ni nobena izjema. Besede v jeziku zamirajo, nastajajo pa tudi nove. Saj se spomnite, ko kdo pravi: – Te besede pa še nisem slišal. Ali pa: – Te tujke pa ne poznam, kaj pa pomeni? Ko se pojavi kakšna nova stvar, marsikoga zanima, kako se »temu reče«. Ob tem se ne zaveda, da je izrazil tisto, kar je bistveni motiv za nastanek nove besede, to je poimenovalna potreba. Bolj zavzeti ali jezikoslovci pa začnejo celo razmišljati o novem izrazu. In na podlagi česa nastajajo? Nekaj spodbud, motivov je opisanih v nadaljevanju. Pomlad je čas za turno smučanje, ki postaja čedalje bolj popularno. To je smučanje zunaj urejenih smučišč, ko smučar brzi po naravnih prostranstvih, kamor še ni segla človeška roka. Turno smučanje je svojevrstno doživetje, ki je bolj kot alpsko povezano s človeškim notranjim svetom, saj ga človek doživlja bolj prvinsko. Zato ni naključje, da turni smučarji poznajo besede, ki izražajo človekov odnos do snega. Izraza, na primer *veselec*, *gnoj*, razodevata skrajno mejo čutenja, sprejemanja te naravne podlage. To so zelo ekspresivni izrazi, saj imajo opazno čustveno sestavino. A v to področje

smučarskega besedja prihajajo tudi novosti. V zadnjem času so turni smučarji razpravljali o izrazu *snežna past*. Na naravnih belih bregovih namreč rastejo drevesa. Ob njih se ob močnem sneženju naredijo kotanje, ker veje drevesa preprečujejo, da bi sneg zapadel tik ob deblu. Če turni smučar pade v tako jamo, v visokih hribih tudi do šest metrov globoko, se skuša rešiti, a z gibanjem sproži okolni sneg in lahko pride do zadušitve, do »utopitve«. Pojav je bolj znan v ameriških področjih, kjer je naravna pestrost okolja bolj raznolika, in od tam se je vrnil angleški izraz *tree well*, *snežna luknja*. Turni smučarji pa s tem niso zadovoljni in predlagajo več možnosti, med njimi to težko situacijo najbolj natančno izraža besedna zveza *snežna past*. Predlagani so tudi izrazi *snežna kadunja*, *snežna kotanja*, a ti opišejo le obliko samo po sebi, brez »smučarskega« odtenka in brez pomenske sestavine nevarnosti. Past pa izraža poleg oblike tudi človekovo ujetost, nevarnost, ki je pri tem bistvena. To poimenovanje temelji na pomenski podlagi funkcije. Ta pomenotvorni motiv je zelo dobrodošel za opis novega, ker prav naloga, ki jo neka stvar opravlja, natančno izrazi vsebino pojma. Oblika se lahko bolj ali manj spreminja, vloga, dejavnost pa ostajata enaki. A tudi oblika je pomembna. Primer poiščimo na drugem področju. Svet mode je poln igrivih domislic, še posebej v ženski modi. Pred leti so se pojavili raznobarvni, ročno pleteni šali, ki

frfotajoče tičijo okoli vratu in s svojo lahkotno prepleteno prejo nazorno spominjajo na let metulja. Živahnost nove modne iznajdbe se je spretno ujela v izrazu *metuljasti šal*. Tu je v ospredju pomenska sestavina podobnosti, ki je prav tako kot funkcija pogosta pri razmišljanju, kako poimenovati nove predmete in pojave. Strokovno so to metaforični pomenotvorni postopki. Le uveljavljati, uporabljati je treba te nove besede.

Bolj zapletena pa so poimenovanja po metonimiji. To je pomenotvorni motiv, s katerim se izraža notranja, na zunaj neopazna povezanost med predmeti. Po metonimični poti je nastal izraz *grenivka*. Le malokdo se še spomni na izraz *grape fruit*, ki je bil izhodiščno ime za ta južni sadež. Podlaga za nov izraz je bil okus, notranja posebnost, ki ga v primerjavi z drugimi južnimi sadeži nima noben drug sadež. V jeziku so bogate, a tudi nepredvidljive spoznavne možnosti. Včasih se ujamejo z vsakokratno družbeno in osebno nagnjenostjo, včasih pa tudi ne. Izrazi se v jeziku lahko primejo in postanejo njegov nepogrešljivi del ali pa običijo kot ena od neuresničenih možnosti. Zakaj se ni na primer za avtomobil uveljavil izraz *samohod* in zakaj se je ob kompjuterju prijel *računalnik*? Pa se je zadnji pojavil v veliko bolj globaliziranem svetu! Enoumnega odgovora ni. Le zaupajmo naši slovenščini, da bo dovolj živa in gibka pri poimenovanju novega tudi v prihodnje. •

AKRIS d.o.o.

**Prevozi v
in iz tujine**

**Dežurstvo
24 ur na dan!**
Tel.: 031 / 742 011

Mišače 1, Kamna Gorica
tel.: 04/533-33-65,
fax: 04/530-8-530
e-mail: akris@akris.si

GSM: 041 / 756 - 173
www.akris.si

Ko ugasne
življenje

POGREBNE STORITVE

hipnos d.o.o.
051 / 620-699

Ob izgubi Vaših najdražjih
Vam priskočimo na pomoč
in Vam v celoti opravimo
kompletno pogrebno
storitev.

POGREBNE STORITVE, HIPNOS d.o.o., Iztokova 8,
1215 Medvode, P.E. Barletova cesta Preska - Medvode
telefon: 01/ 361 35 89, fax: 01/ 361 65 06, www.hipnos.si

www.hipnos.si
Dežurni telefon 24h: 051 620 699
hipnos@hipnos.si

ČENSTOHOVA, AUSCHWITZ, KRAKOV

Janez Stanonik

27. aprila ob tretji uri zjutraj odhajamo izpred cerkve sv. Martina v Žireh. V Logatcu nas pričaka še nekaj potnikov, v Ljubljani vodič dr. Tadej Jakopič, teolog in malteški vitez, ki je zelo dobro podkovan v znanju zgodovine. V Mariboru sprejmemo še nekaj potnikov ter se odpravimo proti Šentilju, kjer se ustavimo na prvi jutranji kavici.

Proti Dunaju nas spremljajo lepo obdelana polja in njive, velike rumene planjave s cvetočo oljno repico. Tadej Jakopič nas duhovno prehranjuje in nam pove, da so pri pokristjanjevanju Avstrije imeli veliko vlogo irski menihi in da je avstrijska zastava nastala med križarskimi vojnami, v katerih so se bojevali tudi avstrijski plemiči in vojaki. Na vrhu usnjenih ščitov, ozaljšanih s srebrnimi zakovicami, so imeli bele tunike in bili prepasani s širokim pasom. V boju je bila tunika krvava, torej rdeča od krvi, ko pa je vojak odpel pas, je bila na sredini bela barva. Tako je nastala avstrijska zastava, ki jo uporabljajo še danes, rdeča, bela, rdeča.

V nekaj urah prevozimo Avstrijo, nato Češko in pozno popoldne smo na Poljskem, v Čenstohovi. Pred stoletji je neki Jud prišel na Poljsko, in ko je zagledal samo polje, je vzkliknil: »O polje, samo polje!« Vodič Tadej nam pove, da se država zato imenuje Poljska. Ni pa tu pokrajina tako lepo obdelana kot v Avstriji in na Češkem. Njive in travniki so zapuščeni, mnogokje jih preraščata grmovje in plevel. Na Jasni gori sredi mesta, stoji mogočna Marijina bazilika z znamenito črno Marijo v oltarju. Sveti oče je čenstohovsko Marijo označil za duhovno srce Poljske. Ogleddamo si cerkev in bogato zakladnico v bližnjem samostanu. V njej so ure, svečniki, monštranice, kelihi, mašni plašči, razni novci, oltarčki, štrole, porcelan, odlikovanja, ebenovina in še in še. Ogledu sledi sveta maša, po njej pa presenečenje. Zagledamo desetino vojakov s puškami in poveljnika s sabljo. Radovedni stopimo bližje in ugotovimo, da gre za poroko enega od vojakov, ki ga spremlja častna straža. Drugi dan po zajtrku si še enkrat ogleddamo znamenitosti čenstohovske bazilike. Človek se ne more načuditi vsej lepoti, ki jo je ustvarila človeška roka. Nekateri so odšli v zvonik po trisotih stopnicah, a zaradi dežja razgled ni bil najboljši. Ko se poslavljamo z Jasne gore, pred vhodom preštejem zastave. So z vsega

sveta. Naštejem jih oseminsedemdeset, se pravi prav toliko držav. Slovenske ni. Sem užaljen. Ne vem, ali je tudi to greh.

Vožnja proti Auschwitzu je dolgačasna, vsi se zavedamo, da se peljemo na kraj trpljenja. Dežuje. Molimo sveti križev pot. Vodič Tadej razlaga: »Auschwitz srce, ki nima srca. Kam lahko zaradi človeške besede pripelje zgolj človeška ideja. V najmanjših zametkih je treba zatreti zle misli, ki vodijo v nove Auschwitzite.« Pred vhodom nas sprejme vodička, ki nas popelje po muzejskih prostorih. Prvo razočaranje: govori hrvaško. Nekateri jo razumemo, vsi ne. Ko vidimo grozodejstva, ki si jih v najhujših sanjah ne moremo domisliti, nas objame tesnoba. Ob pogledu na kupe obutve, moške, ženske in otroških čevljev za dve, tri leta starega otročička, ostanemo brez besed. »Nikoli ne bom pozabil oči otrok, ki so bili ubiti pred menoj, pa če bi živel tako dolgo kot Bog,« je vodička ponazorila trpljenje z izjavo enega od preživelih. Po hodnikih so slike internancev, večinoma Judov iz Evrope in drugod. Opazim tudi fotografije Jugoslovanov. Celice so tesne, temne, umazane, z nočno posodo v kotu. Zdi se, kot bi tihe stene hotele spregovoriti o zlu, ki se je tu dogajalo. Po temnih kletih je na kupe las (vse jetnike so ostrigli, lase so predelovali za nogavice in obutev). Sledijo kupi skledic, lončkov, ženskih torbic, nahrbtnikov, košaric, glavnikov pa zopet cel kup čopičev in britvic za britje. Smo nemi, brez besed. Gremo mimo celic, kjer so spuščali plin pod pretvezo, da jetnike peljejo na kopanje. Vidimo krematorij. V Auschwitzu so umorili več kot štiri milijone ljudi, od tega čez milijon Judov. »Edini izhod iz Auschwitza za jetnike je izhod skozi dimnik,« je izjava enega od nemških oficirjev.

V Auschwitzu je bil umorjen tudi Slovenec pater Maksimiljan Kolbe, ki je prostovoljno zamenjal očeta z več otroki in namesto njega odšel v smrt. V trgovinici s spominki sem med vsemi tujimi jeziki iskal slovensko brošurico, pa je ni bilo. Ob odhodu se še enkrat ozrem na cinični napis »Arbeit macht frei« (prev. Delo osvobaja). Pretresen od vsega videnega, sem razmišljal, da pregovor »Človek človeku volk« še kako velja.

Danes je bela nedelja ali nedelja božjega usmiljenja, prva po veliki noči. Potujemo proti Krakovu. Naš cilj je cerkev sv. papeža Janeza Pavla II. V njej je nad sedemsto kvadratnih metrov mozaikov slovenskega umetnika patra Marka Ivana Rupnika. Podobe so poudarjene v zlatih barvah, ki pomenijo veselje in simbolizirajo življenje. Najlepše zasijejo v sončni svetlobi, zaradi slabega vremena te sreče nismo imeli. Slike predstavljajo zadnjo večerjo, križev pot, prehod čez Rdeče morje, samarijana, Božji

grob, Kano Galilejsko in še in še. Občudujemo. V cerkvi vidimo tudi talar, ki ga je nosil papež, ko je bil nanj izveden atentat. Med drugim tudi relikvijo, stekleničko njegove krvi, ki je vgrajena v oltarju. To ogromno cerkev so začeli graditi 2006, blagoslovljena pa je bila leta 2011. Stoji na mestu, kjer je bil kamnolom, v katerem je nekoč delal poznejši papež Karol Wojtyła.

Naslednji dan se po zajtrku odpravimo na Kalwario Zebrzydowsko v veliko baročno cerkev, kjer je bil Karol Wojtyła krščen. V tej cerkvi je papež dobil navdih za poznejše geslo »Totus tuus!« (prev. Ves tvoji!). Ker je že kot osemletni deček izgubil mamo, je izbral za svojo drugo mamo Božjo mater Marijo. V Wadowicach si poleg cerkve ogleddamo tudi stanovanje, kjer je živela Wojtyłova družina in kjer je bil Karol rojen. Zdaj je tam muzej. V sobah so postelje in vsa nekdanja oprema, vidimo tudi pištolo, s katero je bil papež ranjen, in kopijo naboja ter kopijo svetih vrat iz Rima, na njih napis »Čas teče, večnost ostaja«. Popoldne se odpeljemo v Wieliczko na ogled rudnika soli. Sega v globino do sto šestintrideset metrov, vanj pa vodi več kot osemsto stopnic. V rudniku je stalna temperatura okrog štirinajst stopinj. Pod zemljo občudujemo prelepe dvorane, ki jih je skopala človeška roka, kipe iz kamnite soli, vidimo troje manjših jezerc. Vodnik pove, da je v rudniku štirideset kapel ter preko tristo kilometrov rovov. V glavni dvorani je vsako nedeljo sveta maša. K sreči gremo nazaj z dvigalom, saj noge od stopnic že močno bolijo. Tuširanje in večerja se po napornem dnevu močno priležeta.

Zadnji dan se napotimo v Lagiewnik na ogled bazilike, svetovnega središča božjega usmiljenja, in groba sestre svete Favstine Kowalske. Izbrala si je geslo: »Jezus, vate zaupam.« Za samostanom, ki stoji ob baziliki, so nekateri obiskali njen grob. Ogleddali smo si tudi rekonstrukcijo sobe, kjer je živela. Sestra Favstina Kowalska je umrla 1938. leta. Malo pred smrtjo je prerokovala: »Moje življenje se ne bo končalo s smrtjo, ampak se bo šele začelo.« Leta 2000 jo je papež Janez Pavel II. razglasil za svetnico.

Vso pot nas zvesto spremlja dež. Odpravimo se nazaj v Krakov. Legenda pravi, da je mesto dobilo ime po plemiču Kraku, ki je z zvijačo umoril krutega zmaja. Krakov ima sto devetnajst katoliških cerkva. Najbolj pomembna je katedrala na Wahlu. Njen zavetnik je škof Stanislav, ki ga je zaradi dediščine umoril brat Borislav. V katedrali se povzpemo po sto tridesetih stopnicah v zvonik, kjer občudujemo največji zvon na svetu. Težak je devet tisoč šesto kilogramov brez kembla, ki ima še tristo kilogramov. V višino meri dvesto▶

enainštirideset centimetrov, premer zvona pa je dvesto dvainštirideset centimetrov. Vlit je bil leta 1520. V tej cerkvi je tudi pokopan Jan Sobieski, ki je rešil Dunaj pred Turki. V grobnicah počiva še veliko drugih znamenitih Poljakov. Med njimi tudi predsednik Poljske Lech Kaczyński in njegova žena, ki sta umrla v strmoglavljenju letala ob pristajanju na ruskem letališču Smolensk leta 2010. Tej katedrali pravijo Poljaki oltar naroda.

Sledi dvourni ogled mesta, kjer vidimo več fakultet, Krakov jih ima dvajset. Gremo na glavni trg, kjer stoji cerkev Marijinega vnebovzvetja. Znana je po trobentaču, ki straži mesto. Vsako uro na vrhu zvonika odpre okno in s trobento oznani, da je v okolici vse v redu. Ta tradicija ostaja še iz časov, ko so Tatari napadali Poljsko in so morali postavljati straže. Sredi melodije se zvok prekine, ker je Tatar med napadom s

puščico umoril trobentača. Poljaki spoštujejo svojo burno zgodovino. Po atentatu na papeža so na trgu zločina številni študenti, oblečeni v belo, mirno in tiho protestirali proti nasilju.

Ob treh popoldne smo se poslovili od Krakova, odšli proti avtobusu in se mimo Brna, Dunaja, Gradca in Maribora srečno po dva tisoč prevoženih kilometrih pripeljali v Žiri ob četrti uri zjutraj. Hvala Bogu! •

VEČNO MLADI IN LEPI

dr. Apolonija Klančar

Oscar Wilde je leta 1890 objavil kontroverzni roman *Slika Doriana Greya*. Delo je klasika svetovne književnosti.

Doriana zaradi izjemne lepote v naravni velikosti portretira slikar Basil. Med slikanjem ju opazuje lord Henry, čigar življenjsko vodilo je predajati se čutnim užitkom in zunanji lepoti. Ker je bogat aristokrat, mu to v veliki meri tudi uspeva. Ko Dorian posluša Henryja, si z vsem srcem in dušo zaželi, da bi ostal večno mlad in lep, namesto njega pa bi se starala njegova slika. Želja se mu izpolni.

Živi razuzdano. Počne, kar se mu zahoče, in nikoli ne utrpi posledic svojega početja. Čeprav je brezobziren, lomi srca žensk, uničuje prijateljstva in ubija, njegovo telo ostaja mlado in obraz angelsko lep.

Po osemnajstih letih takega življenja je njegov portret tako odvraten, da se sklene spremeniti in ne uniči mladega dekleta, ki je noro zaljubljena vanj. Pričakuje, da bo zaradi tega drobnega dejanja obzirnosti njegova slika takoj lepša: hoče nazaj lepoto svoje slike! Ko se to ne zgodi, zabode sliko – podoba svoje duše – in umre.

Sodobni mediji, še posebno televizija, so podobno faustovsko zapeljivi. Ponujajo neštete instant pripomočke za povrnitev zunanje lepote: kozmetiko, operacije, čudežne tablete, hišo z bazenom, avto, uro in obleko dragih blagovnih znamk ...

Sodobni Henryji dopovedujejo, da se lahko nažiramo, premalo spimo, premalo giblamo ali agresivno športamo, jemljemo droge, sov-

ražimo sebe, okolico in službo, smo nespečni, nesrečni, nezadovoljni, sprti, brezčutni – pa vseeno vzdržujemo videz večne mladosti in lepote ter tako ostajamo poželenja in življenja vredni in voljni delavci družbe, ki išče profit in stalno ekonomsko rast.

In mnogo Dorianov vseh let verjame. Danes Henryji množično pridigajo kot guruji in strokovnjaki struktur, ki imajo v lasti kapital. So mogočni ljudje: sodobni aristokrati, tajkuni, trenutni ljubljenski trenutnega sistema ...

Zavračanje človeka v postmoderni družbi se začne – kot v vseh časih in sistemih – z zavračanjem samega sebe. Z odvezanjem pravice do lastnega čutenja, presoje in odločanja. Z delegiranjem te pravice in lastne moči strokovnjakom. Sami po sebi nismo več dosti vredni, če nimamo določenih kupljivih dobrin in ne delamo tako, kot odrejajo avtoritete s pozicije moči. Vmes pa poslušamo hvalnice pluralni družbi; slogane v smislu vsi različni, vsi enakopravni in eno samo zgodbo o uspehu.

Otroci in odrasli, ki so *drugačni* in tovrstnega razčlovečenja ne prenašajo najbolje, imajo *posebne potrebe*. Ponudimo jim integracijo in inkluzijo. Izvor besede inkluzija sta latinski besedi *in*, ki pomeni noter, in *claudo* – zaprem. Ker so osebe s *posebnimi potrebami* nezmožne delovati v službi kapitala, jih zapremo v *posebne ustanove*, kjer ne motijo našega delovnega tempa in nam ne zbujajo preveč slabe vesti. Pomoč, ki jo dobijo, so besede in tablete, kakšen dobrodelni koncert ...

Številni obrazi in prakse sodobne družbe pričajo o tem, da izgublamo sposobnost čutenja lastnega telesa in bolečine, s tem pa tudi čutenja tuje bolečine. **Sposobnost občutenja lastne bolečine je temelj sočutja.** To zdaj potrjuje tudi uradna znanost.

Od leta 2010 naprej se vrstijo članki v znanstvenih publikacijah, ki poročajo o raziskavah učinkovanja protibolečinskih tablet na socialno vedenje ljudi. Npr. v reviji *Frontiers*

of Psychology 2019 (10: 538) beremo članek **Družbeni analgetik? Acetaminofen (Paracetamol) znižuje empatijo.** V *Dove Medical Press* 2015 (9: 3853) najdemo članek **Podpis paracetamola v možganih zdravih prostovoljcev: dvojno slepa randomizirana študija.** V zaključku študije beremo: »Funkcionalna magnetna resonanca možganov (po zaužitju paracetamola) kaže zmanjšano aktivacijo cele vrste možganskih struktur, ki so udeležene pri čutenju fizične bolečine in občutenju kognitivnih in čustvenih vidikov bolečine.« Naj razložim: kognitivni vidiki omogočajo, da povežem vzrok in posledico, čustveni pa omogočajo empatičnost.

Paracetamol po celem svetu uživajo **otroci** in **odrasli**, mnogi **redno** ... V Sloveniji je Paracetamol aktivna učinkovina številnih zdravil, kot so Lekadol, Daleron, Calpol, Panadol, Paracetamol svečke, Doreta, Ibuprofen, Paralen, Plivadon, Coldrex, Coldvin ... Slovenska Wikipedia (vzeto s spleta 18. 5. 2019): »Paracetamol ima zelo ozek terapevtski indeks. To pomeni, da je razlika med običajnim in toksičnim odmerkom relativno majhna. Pri preodmerjanju lahko pride do znatne poškodbe jeter, celo do odpovedi in posledično do smrti. Ker je paracetamol na tržišču dostopen brez zdravniškega recepta, se včasih uporablja tudi v suicidalne namene.«

Čeprav so ti podatki javno dostopni, jih mediji nikoli ne bodo javno oglaševali. Ko družba pritiska na nas, nam krade čas za otroke, onemogle starše in ljudi v stiski, se spomnimo, da ne bomo večno mladi, lepi in delovno sposobni. Mnogi danes ne morejo zaslužiti dovolj za dostojno preživetje, utrpijo velike nesreče, ostanejo brez doma, jih onesposobi bolezen ...

Na srečo ne vemo, ali se bomo kdaj znašli v podobnem položaju, pa vendar – kaj ko bi že danes pokazali malo več sočutja do njih, malo več razumevanja zanje? Nekateri ljudje ravnajo sočutno – brez medijskih fanfar, ker jim to narekuje njihovo srce. Naj jih bo vse več! •

Irena Jereb Filipič KO MEGLICE USTAVIJO ČAS

Irena Jereb Filipič je velika ljubiteljica živali in narave. Tudi njene fotografije so odraz povezanosti z njo in njenimi neizmernimi darovi, ki nas vsak dan navdihujejo in presenečajo z barvami in vedno novimi oblikami. Za fotografijo je Ireno navdušil fotograf Viktor Grošelj, ki jo je že kot mlado sodelavko v Etketi naučil njenih osnov. Čeprav je od takrat minilo že krepko čez štirideset let, jo slikanje še vedno spremlja na vseh njenih poteh, pa naj bo na sprehodu po Žireh in okolici ali drugod.

• Jožica Kadn

Risto Verbič DRAŽJE KOT ZLATO

*Zgodilo se je spet,
da sem te sanjal.
Srce govori,
po čem hrepeni.*

*Videl sem spomin
svoje mladosti.
Ob meni stojiš
in mi govoriš:*

*pridi spet nazaj
v svoj domači kraj,
tja, kjer si doma
iz tujega sveta.*

*Dražje kot zlato
modro je nebo,
tisočih želja
tvojega srca.*

Risto Verbič DRAŽJE KOT ZLATO

Pesem je nastala v okviru glasbene skupine Sezona, ki je delovala v letih 1978–1980 v sestavu: Nuša Šorli – vokal; Daniel Rampre – klaviature, vokal; Viki Čadež – bas kitara, vokal; Ciril Erznožnik – bobni, vokal; Risto Verbič – kitara, vokal. Igrali smo RR-glasbo, pop rock, country in tudi avtorsko glasbo, predvsem smo igrali na Gorenjskem, Primorskem in na hrvaški obali.

Člani napovedujejo ponovno oživitev v večinski sestavi pod imenom Raspatje.

• Maja Justin Jerman

1

2

3

4

5

6

- 1 ŠPORTNA DVORANA – 23. maj 2019 Darjan Kacin
- 2 VRH SV. TREH KRALJEV, PANORAMSKA VOŽNJA UDELEŽENCEV MOTO ZBORA SAIRACH – 8. junij 2019 Darjan Kacin
- 3 MUZEJSKA NOČ – IZPOD ČAROVNIKOVEGA KLOBUKA – 15. junij 2019 Tanja Mlinar
- 4 GLEDALIŠKI ABONMA – Realisti, SNG Nova Gorica – 26. april 2019 Darjan Kacin
- 5 SLOVENSKI KLEKLJARSKI DNEVI – mladi harmonikar Maks Kosmač – 27. april 2019 Tanja Mlinar
- 6 BUDNICA – Pihalni orkester Alpina – 1. maj 2019 Jožica Kacin